

Christelijke Hogeschool Ede

Beoordelingstraject experiment leeruitkomsten

Bachelor Social Work (dt en dual)

AD Sociaal Werk in de Zorg (dual)

Bachelor Verpleegkunde (dt en dual)

Bachelor Leraar Basisonderwijs (dt)

Bachelor Godsdienst Pastoraal Werk (dt)

Bachelor Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing (dt)

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In november 2018 zijn vijf bestaande deeltijd/duale hbo-bacheloropleidingen en één duale AD-opleiding van de Christelijke Hogeschool Ede (verder in het geheel CHE-DTO) bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het betreft de hbo-bacheloropleidingen Social Work (DTO/duaal SW-ba), Verpleegkunde (DTO/duaal VP), Leraar Basisonderwijs (DTO LBA), Godsdienst Pastoraal Werk (DTO GPW), Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing (DTO GL) en de AD Sociaal Werk in de Zorg (Duaal SWZ-Ad). Deze opleidingen nemen deel aan het Experiment Leeruitkomsten. Tijdens deze visitatie zijn de zes opleidingen beoordeeld conform het Protocol *Beoordeling Bestaande Experimenten Leeruitkomsten* van de NVAO (september 2017).

Het panel beoordeelt de opleidingen als voldoende. Inhoudelijk voldoen de opleidingen aan de eisen die vanuit de NVAO aan accreditatiewaardige bachelor- en Ad-opleidingen worden gesteld. De beoogde leerresultaten zijn op hbo-bachelor c.q. hbo-Ad niveau. CHE-DTO heeft een rijke leeromgeving gecreëerd die studenten in staat stelt om het door hen gewenste diploma te behalen.

Het panel stelt tevens vast dat CHE-DTO haar visie op flexibilisering heeft vertaald in een waardevol didactisch concept en deze heeft geïmplementeerd in een flexibel onderwijsprogramma dat tegemoet komt aan de uitgangspunten van het *Protocol Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten*. CHE-DTO studenten zijn in staat om regie te nemen over hun eigen leerweg en worden daarbij leerwegaafhankelijk getoetst onder meer aan de hand van beroepsproducten die zij in een geschikte praktijkleeromgeving ontwikkelen. Het panel heeft veel waardering voor de ontwikkeling die de CHE-DTO opleidingen in korte tijd hebben doorgemaakt.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten – goed

Het panel vindt dat de CHE DTO opleidingen er goed in zijn geslaagd om in korte tijd heldere leeruitkomsten te formuleren, die met elkaar een goed overzicht geven van de beoogde leerresultaten per opleiding. De beoogde leerresultaten van alle beoordeelde opleidingen zijn zorgvuldig afgestemd op de landelijk vastgestelde opleidingsprofielen en eindkwalificaties. Daarmee voldoen de beoogde leerresultaten van alle bacheloropleidingen aan de eisen die nationaal en internationaal aan het hbo-bachelorniveau worden gesteld. De beoogde leerresultaten van de Ad-opleiding Social Work in de zorg voldoet aan het NLQF-5 niveau en is daarmee op het landelijk vastgestelde niveau voor Ad-opleidingen.

CHE-DTO heeft de beoogde leerresultaten vertaald in leeruitkomsten van 10 EC en deze vervolgens geclusterd in acht modules van 30 EC, opgebouwd uit samenhangende leeruitkomsten. Bij de ontwikkeling van de leeruitkomsten heeft de CHE-DTO de voltijdsvarianten van de beoordeelde opleidingen betrokken. Daarnaast heeft het werkveld input gegeven bij het definiëren van de leeruitkomsten en de invulling van de modules. De leeruitkomsten zijn onderverdeeld in vijf modules met samenhangende hoofdzakelijk generieke leeruitkomsten en drie modules met samenhangende vakspecifieke leeruitkomsten. De generieke leeruitkomsten moeten door studenten in een vakspecifieke context worden aangetoond. Het panel stelt vast dat het geheel van generieke en vakspecifieke leeruitkomsten de eindkwalificaties van de beoordeelde opleidingen afdekken. CHE-DTO is er goed in geslaagd om de leeruitkomsten leerwegaafhankelijk te definiëren. De leeruitkomsten zijn uitgewerkt in indicatoren.

Leeruitkomsten en indicatoren zijn transparant, specifiek, meetbaar, herkenbaar voor het werkveld, samenhangend en duurzaam geformuleerd.

In de generieke leeruitkomsten zijn de eigen CHE-kleur, de CHE-visie op onderzoek en internationalisering verwerkt. Het panel vindt de eigen CHE-kleur met de nadruk op de ontwikkeling van studenten tot waardengedreven professionals met onderzoekend vermogen en een sterke aandacht voor de professionele identiteit herkenbaar terug in de leeruitkomsten. Het panel heeft daar veel waardering voor.

De visie op Internationalisering is passend bij voor het hbo-bachelorniveau.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving – voldoende

Het panel vindt dat CHE-DTO er ruim in is geslaagd om in korte tijd een flexibele leeromgeving te realiseren met mogelijke waardering van eerder verworven competenties. De leeromgeving is leerwegaafhankelijk van aard en bestaat uit een blend van online leren, contactonderwijs en praktijkgericht leren. Het panel is van oordeel dat studenten dankzij deze rijke leeromgeving in staat zijn om zich het geheel aan leeruitkomsten eigen te maken en daarmee in staat worden gesteld hun bachelor of Ad-niveau aan te tonen.

Studenten worden daarbij goed ondersteund door een betrokken docententeam en een zich ontwikkelende elektronische leeromgeving. Voorafgaand aan de opleiding maken studenten een globale leerroute voor hun studie. Dit doen zij in nauwe samenwerking met een CHE-studieadviseur en op basis van een digitale zelfscan, een inschatting van hun mogelijkheden en wensen. Gedurende module 1 werken zij de studieroute uit in een concreet studieplan, aansluitend op de uitslag van het assessment voor studenten die in module 1 een assessment doen. CHE-DTO hecht veel waarde aan een rijke praktijkleeromgeving waarin studenten gevraagd wordt om hun leeruitkomsten aan te tonen. Daartoe werkt CHE-DTO steeds meer samen met het werkveld. Het panel stelt vast dat deze samenwerking kansen biedt voor doorontwikkeling. Het panel ziet dat de CHE-DTO de uitwerking van het didactisch concept consistent bijschaaft op basis van gestructureerde kwaliteitsmetingen en daarbij aandacht besteedt aan de kwaliteit van de elektronische leeromgeving, de introductie van studenten in het nieuwe leerconcept in module 1, de doorontwikkeling van de leeruitkomsten en de professionalisering van het docententeam. Het panel vindt dat een sterk punt van CHE-DTO.

Standaard 3: Toetsing - voldoende

De opleidingen ontvangen voor standaard 3 het oordeel voldoende.

Studenten kunnen leerwegaafhankelijk hun leeruitkomsten aantonen met assessments, portfolio's, beroepsproducten, kennistoetsen en andere toetsvormen. De toetspraktijk is gestoeld op een gedegen CHE toetsbeleid, dat berust op de uitgangspunten van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Voor alle toetsen zijn toetsmatrijzen beschikbaar waarin leeruitkomsten zijn uitgewerkt in indicatoren en vervolgens rubrics duidelijkheid bieden over de cesuur. De vakspecifieke context is waar nodig expliciet uitgewerkt. Het merendeel van de docenten is BKE-geschoold. CHE-DTO kent een eigen examencommissie, bestaande uit gemandateerde examencommissieleden van de betrokken voltijdopleidingen. Het panel vindt dat deze examencommissie proactief werkt en een stevige bijdrage levert aan de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De examencommissie is voorts proactief bezig met de bewaking van het eindniveau van de opleidingen. Het panel vraagt aandacht voor meer variatie in toetsvormen. Thans lijkt de formulering van de indicatoren als vanzelf tot een geschreven beroepsproduct te leiden, waar meer variatie mogelijk zou kunnen zijn, bijvoorbeeld met een videopresentatie. Ook het assessment is stevig ingestoken, waarbij analytisch waarderen van de verschillende

leeruitkomsten en indicatoren, mogelijk kan worden doorontwikkeld naar een meer holistische vorm van waarderen. Het panel vindt verder dat de vrijstelling voor module 5, de vrije professionaliseringsruimte voor studenten met een mbo-4 achtergrond bijstelling behoeft. Tot slot vindt het panel dat de opleidingen de toetspraktijk met vaste inlevermomenten en een toetsrooster dat nog afgestemd is op studiejaren meer in lijn kunnen brengen met het flexibele karakter van de opleidingen.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties - voldoende

De opleidingen ontvangen voor standaard 4 het oordeel voldoende.

Gelet op het korte bestaan van de beoordeelde opleidingen heeft het panel slechts een zeer beperkt aantal eindwerken kunnen bestuderen. Het panel heeft zich daarom gebogen over de kwaliteit van de beroepsproducten, gekoppeld aan leeruitkomsten. Het panel spreekt op basis hiervan het vertrouwen uit dat de CHE-DTO-opleidingen in staat zijn om studenten op het gewenste bachelor- of Ad-niveau de vakspecifieke eindkwalificaties te behalen. Punt van aandacht is daarbij de wijze van beoordelen aan de hand van de generieke leeruitkomsten in module 8. Het panel vindt dat in deze generieke leeruitkomsten transparanter de relatie met de landelijk vastgestelde opleidings specifieke eindkwalificaties vastgelegd kunnen worden, zodat beter navolgbaar is dat studenten daadwerkelijk hun vakspecifieke eindkwalificaties hebben gerealiseerd.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	9
Schets van de opleiding	11
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	13
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	23
Standaard 3 Toetsing	45
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	52
Eindoordeel over de opleiding	55
Aanbevelingen	56
Bijlagen	57
Bijlage 1 Beoogde leerresultaten en leeruitkomsten	58
Bijlage 2: Toetsvormen	72
Bijlage 3: Bezoekprogramma	75
Bijlage 4 Bestudeerde documenten	76

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande experimenten leeruitkomsten voor vijf deeltijd hbo-bacheloropleidingen en één deeltijd Ad-opleiding van Christelijke Hogeschool Ede (CHE). Het betreft de bacheloropleidingen Social Work (DTO SW-ba), Verpleegkunde (DTO VP), Leraar Basis Onderwijs (DTO LBA), Godsdienst Pastoraal Werk (DTO GPW), Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing (DTO GL) en de AD-opleiding Sociaal Werk in de Zorg (DTO SWZ-Ad). Deze opleidingen zijn tegelijkertijd bij één bezoek beoordeeld. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* (NVAO, september 2016), het *Protocol Beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten* (NVAO, september 2017) en het *NQA-protocol 2018 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van CHE en in overleg met de opleidingen. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd. Het visitatiepanel bestaat uit een zes kernpanelleden en twee vakreferenten op afstand, die het panel hebben bij gestaan bij de beoordeling van met name standaard 4.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Gekozen is om de beoordelingen van de vijf deeltijdopleidingen en de AD-opleiding in één rapport te beschrijven. In het rapport wordt gestart met een generieke beschrijving van de standaarden, aangevuld met opleidingsspecifieke elementen. Aan het einde van het rapport heeft het panel enkele aanbevelingen voor de opleidingen, zowel generiek als specifiek geformuleerd.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 6 en 7 november 2018.

Het visitatiepanel bestond uit:

- De heer W.J. Foppen MSM (voorzitter, domeindeskundige Sociaal Domein)
- Mevrouw drs. C.J.M. Doumen (domeindeskundige Educatie en Flexibilisering)
- Mevrouw R.R. Suierveld MSc (domeindeskundige Verpleegkunde/Zorg en Flexibilisering)
- De heer drs. M.P. Almekinders (domeindeskundige Educatie en Toetsing)
- Mevrouw S.C. Hoftekoesveld (domeindeskundige Verpleegkunde)
- De heer B.J. Bakker (studentlid)
- Mevrouw E. Suasso de Lima de Prado (vakreferent Leraar Basisonderwijs)
- De heer dr. T.L. Hetteema (vakreferent Godsdienst Pastoraal Werk)

Mevrouw C.M.F. Bomhof MOC en mevrouw drs. A. de Klerk, auditors van NQA, hebben de visitatie als auditors begeleid, waarbij mevrouw Bomhof optrad als lead-auditor.

Bij de aanvraag heeft de instelling een Zelfevaluatierapport (ZER's) aangeboden gericht op het generieke karakter van de opleidingen en zes rapporten gericht op de specifieke inhoud van de beoordeelde opleidingen. Deze ZER's voldeden naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2018*. Het visitatiepanel heeft de ZER's en de daarbij behorende documentatie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht; zie bijlage 1 en 2. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, maart 2019

Panelvoorzitter

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'W.J. Foppen', with a long horizontal line extending to the right.

De heer W.J. Foppen MSM

Lead-auditor

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'C.M.F. Bomhof', with a large loop on the left and a horizontal line at the bottom.

Mevrouw C.M.F. Bomhof MOC

Schets van de opleidingen

Experiment Flexibilisering Leeruitkomsten

De CHE neemt sinds 2016 met vijf Ba-deeltijdopleidingen en één AD-opleiding deel aan het Experiment Leeruitkomsten. Het experiment is gericht op (werkende) volwassenen met een verschillende opleidingsachtergrond en loopbaan met als doel om hen in staat te stellen hun vak op AD-niveau of op bachelorniveau te kunnen uitvoeren. Opleidingen sluiten aan bij de kennis en vaardigheden waarover studenten al beschikken en begeleiden hen naar het gewenste eindniveau met leeractiviteiten en toetsvormen die bij hen passen. De deelnemende opleidingen laten de vaste lineaire en aanbodgerichte curricula los, formuleren leeruitkomsten passend bij de inhoud van het vak op verschillende niveaus en ontwikkelen daarbij behorende leerwegaafhankelijke toetsen. In 2016 zijn acht hogescholen begonnen met projecten gericht op flexibilisering; in 2017 zijn daar nog eens dertien hogescholen bijgekomen¹. Het experiment loopt tot 30 juni 2022. Dan zullen de experimenten worden geëvalueerd en op hun voor- en nadelen worden beoordeeld.

Flexibilisering bij de CHE

De CHE neemt deel aan het experiment flexibilisering om het deeltijd- en duale onderwijs aantrekkelijker te maken voor volwassenen en op deze wijze waardengerichte professionals op te leiden die durven te staan in de spanning van het uitoefenen van hun vak enerzijds en de eisen die organisaties en samenleving daaraan stellen anderzijds. Daarbij wil CHE-DTO bachelor- en Ad-studenten opleiden tot T-shaped professionals. Een T-shaped professional is zowel een *specialist* in het eigen vakgebied als een *generalist*, die in staat is om over de grenzen van dat vakgebied heen te kijken en verbindingen te leggen.

Vanuit deze visie heeft de CHE één gezamenlijk onderwijsconcept ontwikkeld voor alle deeltijdopleidingen, dat gekenmerkt wordt door een modulaire opbouw: acht modules voor de bacheloropleidingen en vier modules voor de Ad opleiding. De bacheloropleidingen zijn samengesteld uit vijf hoofdzakelijk generieke modules en drie opleidingsspecifieke modules. De Ad-opleiding bestaat uit vier modules, waarvan één generiek en drie opleidingsspecifiek.

Studenten kunnen vrijstellingen krijgen voor onderdelen van het curriculum, als zij via een getuigschrift kunnen aantonen over de benodigde kennis en vaardigheden te beschikken. Vrijstellingen moeten worden aangevraagd bij de examencommissie. In het assessment bij de start van de studie kunnen eerder verworven leeruitkomsten worden aangetoond en gewaardeerd. Studenten kunnen verder naar hun eigen voorkeur versnellen door twee modules tegelijkertijd te volgen, of vertragen. Er zijn twee instroommomenten in het jaar: in september en in februari.

Organisatie

De CHE heeft haar onderwijs georganiseerd in drie domeinen: het domein Theologie, Welzijn en Zorg, het domein Media & Organisatie en het domein Educatie. De opleidingen Social Work (DTO SW-ba), Verpleegkunde (DTO VP), Godsdienst Pastoraal Werk (DTO GPW), Leraar

---

¹ Uit het artikel 'Flexibilisering zorgt voor taakverzwaring' HO-management, december 2017

Godsdienst/Levensbeschouwing (DTO GL) en de AD Sociaal Werk in de Zorg (DTO SWZ-Ad) maken deel uit van het domein Theologie, Welzijn en Zorg. De opleiding Leraar in het Basisonderwijs (DTO LBA) maakt deel uit van het domein Educatie.

De deeltijdopleidingen (verder CHE-DTO) zijn ondergebracht in een matrixorganisatie. Iedere deeltijdopleiding wordt aangestuurd door een coördinator, die verantwoordelijk is voor de inhoud en de organisatie van de opleiding. De deeltijdopleidingen kennen één curriculumcommissie. De coördinatoren maken deel uit van deze curriculumcommissie en zijn tevens lid van de opleidings specifieke curriculumcommissies in hun vakgebied. Daarnaast zijn er drie coördinatoren benoemd voor de vijf generieke modules. De coördinatoren stemmen organisatorische en onderwijskundige zaken met elkaar af onder leiding van de CHE deeltijdmanager bedrijfsvoering en de CHE deeltijdmanager onderwijs.

Studenten worden per opleiding en per module actief betrokken bij de kwaliteitszorg. Voor de duur van het experiment is een voor alle deeltijdopleidingen overstijgende opleidingscommissie ingesteld. De commissie bestaat uit zeven studenten en zeven docenten. Vanaf het studiejaar 2018-2019 is besloten de commissie vaker bijeen te roepen: minimaal zes keer per jaar.

In totaal zijn 520 studenten ingeschreven bij de te beoordelen deeltijdopleidingen. Dat aantal is fors gegroeid sinds de start van de opleidingen volgens dit concept. In september 2016 telden de opleidingen 148 studenten. De uitval is tegelijkertijd gedaald van 43 procent in 2016 naar 6 procent in februari 2018. Bij de deeltijdopleidingen zijn 128 docenten betrokken, die naast hun werk voor de deeltijdopleidingen ook in de voltijdopleidingen worden ingezet.

Leeswijzer

CHE-DTO heeft er voor gekozen om de beoordelingen van alle opleidingen in een rapport samen te voegen vanwege de samenhangende benadering van de opleidingen in het experiment flexibilisering leeruitkomsten..

In het rapport is er voor gekozen om generiek te beschrijven wat voor alle zes de opleidingen generiek is, en specifiek te beschrijven wat opleidingsspecifiek is. Per standaard leest u eerst een aantal bevindingen van het panel op generiek niveau. Vervolgens leest u de afwegingen die ten grondslag liggen aan de beoordelingen per opleiding op specifiek niveau. Daarbij houdt het rapport bij alle standaarden dezelfde volgorde aan:

(1) bacheloropleiding Social Work, (2) de Ad-opleiding Sociaal Werk in de Zorg, (3) Verpleegkunde, (4) Leraar Basis Onderwijs (5) Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing, en (6) Godsdienst Pastoraal Werk .

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Experiment Leeruitkomsten:

- De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant;*
- De eindkwalificaties zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de eindkwalificaties te realiseren;*
- De leeruitkomsten zijn (a) leerwegonafhankelijk, (b) representatief voor de eindkwalificaties van de opleiding, (c) herkenbaar voor het werkveld, (d) specifiek en meetbaar, (e) transparant, (f) samenhangend en (g) duurzaam.*

Conclusie

De opleidingen CHE-DTO ontvangen voor standaard 1 het oordeel **goed**.

CHE-DTO is er naar mening van het panel goed in geslaagd om leeruitkomsten te ontwikkelen die recht doen aan de beoogde leerresultaten van de beoordeelde opleidingen. Deze leeruitkomsten staan aan de basis van het flexibele onderwijsconcept waarmee de beoordeelde deeltijdopleidingen zijn ingericht. De beoogde leerresultaten van alle beoordeelde opleidingen zijn afgestemd op de landelijk vastgestelde opleidingsprofielen en eindkwalificaties. Daarmee voldoen de beoogde leerresultaten van deze bacheloropleidingen aan de eisen die nationaal en internationaal aan het hbo-bachelorniveau worden gesteld. De beoogde leerresultaten van de Ad-opleiding Social Work in de Zorg voldoen aan het NLQF-5 niveau en is daarmee op het landelijk vastgestelde niveau voor Ad-opleidingen.

Het panel stelt daarnaast vast dat de opleidingen binnen de CHE-DTO goed voldoen aan de eisen die bij standaard 1 gesteld worden aan het Experiment Leeruitkomsten. CHE-DTO is er in geslaagd om haar onderwijsvisie op deeltijdonderwijs op een mooie en zorgvuldige wijze te vertalen in een flexibel en leerwegonafhankelijk onderwijsconcept. De beoogde leerresultaten zijn vertaald in leeruitkomsten van 10 EC en vervolgens voor de Bacheloropleidingen geclusterd in acht modules van 30 EC, opgebouwd uit generieke en opleidingsspecifieke leeruitkomsten. De Ad-opleiding bestaat uit vier modules van 30 EC. De leeruitkomsten zijn uitgewerkt in indicatoren. Leeruitkomsten en indicatoren zijn transparant, specifiek, meetbaar, herkenbaar voor het werkveld, samenhangend en duurzaam geformuleerd.

Bij de ontwikkeling van de leeruitkomsten en de indicatoren is er veel overleg geweest met het werkveld. Het panel stelt vast dat de leeruitkomsten het geheel van de beoogde leerresultaten afdekken, waardoor studenten in staat zijn om binnen de experimenteervariant de beoogde eindkwalificaties te behalen. De eigen CHE-kleur met de nadruk op de ontwikkeling van studenten tot waardengedreven professionals met onderzoekend vermogen en een sterke aandacht voor de professionele identiteit ziet het panel goed herkenbaar terug in de leeruitkomsten. Het panel heeft daar veel waardering voor. De visie op Internationalisering is passend bij voor het hbo-bachelorniveau.

Onderbouwing

Generiek: visie op onderwijs en definiëring leeruitkomsten

Visie op doelgroep flexibilisering

CHE-DTO richt zich op de doelgroep studenten, die zich wil ontwikkelen tot professionals in een vakgebied met een stevige professionele identiteit. Studenten worden bij CHE-DTO opgeleid tot T-shaped professional. Een T-shaped professional is zowel een *specialist* in het eigen vakgebied als een *generalist*, die in staat is om over de grenzen van dat vakgebied heen te kijken en verbindingen te leggen. Naast vakbekwaamheid wordt de student opgeleid tot een zelfsturende professional met een aantal generieke hbo-vaardigheden, zoals reflectieve en onderzoekende vaardigheden. Vanuit deze visie heeft CHE-DTO leeruitkomsten gedefinieerd die enerzijds gebaseerd zijn op de landelijk vastgestelde specifieke opleidings- en beroepsprofielen en anderzijds invulling geven aan de door de CHE gewenste professionele ontwikkeling van studenten. CHE-DTO besteedt daarbij aandacht aan kritisch en overstijgend kunnen denken, communiceren, reflecteren, coachen, samenwerken en organiseren (ZER generiek, 2018).

Het panel vindt dat de CHE met deze deeltijdopleidingen en de bijbehorende leeruitkomsten voor afgestudeerden goed inspelt op de veranderingen en behoeften in de maatschappij en de werkvelden. De werkvelden zoeken zelforganiserende professionals. CHE-DTO speelt hier met de flexibilisering van haar deeltijdopleidingen op in. Het panel constateert dat de CHE de uitgangspunten van het landelijke Experiment Leeruitkomsten heeft opgenomen in de strategie (missie en visie) van de gevisiteerde deeltijdopleidingen. Het panel constateert dat deze strategie niet alleen op papier staat, maar ook doorleefd is bij management en docenten en herkenbaar vertaald is in de vormgeving van het onderwijsprogramma (zie standaard 2). Het panel vindt dat de visie van de CHE op flexibilisering herkenbaar is vertaald naar het onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant.

Leeruitkomsten

CHE-DTO heeft de leeruitkomsten gedefinieerd op basis van de eindkwalificaties van de voltijdsopleidingen. De leeruitkomsten zijn vervolgens thematisch geclusterd in voor de bachelor acht modules van ieder 30 EC en voor de Ad vier modules van 30 EC (zie verder standaard 2). Iedere afzonderlijke module is opgebouwd uit drie samenhangende leeruitkomsten van 10 EC. CHE-DTO maakt daarbij onderscheid tussen generieke leeruitkomsten en opleidings specifieke leeruitkomsten.

De *generieke leeruitkomsten* zijn veelal gericht op het ontwikkelen van een professionele identiteit en generieke HBO-competenties en weerspiegelen de eigen CHE-kleur van de opleidingen. Studenten moeten de generieke leeruitkomsten realiseren binnen de context van het beroep waarvoor zij worden opgeleid.

Een overzicht van de generieke leeruitkomsten is hieronder vermeld.

Generieke leeruitkomsten	Leeruitkomst 1	Leeruitkomst 2	Leeruitkomst 3
Leeruitkomsten 1:	1.1. Beroep en persoon	1.2. Beroepsoriëntatie	1.3. Opleidingsspecifiek
Leeruitkomst 5	5.1. Vrije ruimte voor professionalisering	5.2. Vrije ruimte voor professionalisering	5.3. Vrije ruimte voor professionalisering
Leeruitkomst 6	6.1. Professioneel samenwerken	6.2. Professioneel netwerken	6.3. Professioneel onderzoeken tbv de organisatie
Leeruitkomst 7	7.1. Professioneel leiderschap	7.2. Innoveren en veranderen	7.3. Ondernemend en projectmatig werken
Leeruitkomst 8	8.1. Professionele identiteit	8.2. Professioneel werken	8.3. Innoveren en onderbouwen

Daarnaast zijn er drie modules met *opleidings specifieke leeruitkomsten* (2, 3 en 4). Ook een van de drie leeruitkomsten uit module 1 heeft een opleidings specifieke invulling. Een overzicht van deze leeruitkomsten is opgenomen in het opleidings specifieke deel van deze standaard.

Werkveld

Bij de opzet van de DTO opleidingen zijn naast de landelijke opleidingsprofielen, de doelstellingen, leeruitkomsten en het profiel van de verwante voltijd bacheloropleidingen binnen de CHE als uitgangspunt genomen. Daarbij is ook gebruik gemaakt van de ervaringen van en afstemming met het werkveld en de voltijd bacheloropleidingen. De DTO opleidingen hebben vanaf de start van het experiment actief contact hebben onderhouden met werkveldvertegenwoordigers, waarbij de betrokkenheid van het werkveld bij de verdere doorontwikkeling van de leeruitkomsten verschillend is per opleiding. Voor zover relevant staat dit omschreven bij de 'Leeruitkomsten opleidingsspecifiek'.

CHE-DTO heeft per opleiding een relatiemanager die naar aanleiding van het overleg met werkveldpartners inventariseert welke ontwikkelpunten er zijn en dit bespreekt met de betreffende opleiding. Voor elke deeltijdopleiding wordt in ieder geval jaarlijks een netwerkbijeenkomst georganiseerd, waarbij betrokken deeltijd docenten en moduleleiders eveneens betrokken zijn.

Het inrichten van een structuur waarmee de inbreng van het werkveld voor alle opleidingen continue sterker geborgd wordt, is onderdeel van de generieke ontwikkelagenda. De vervolgstap die hier in studiejaar 2018 – 2019 in wordt gezet, is een inventariserend onderzoek onder het werkveld gericht op het opstellen van een gezamenlijke ontwikkelagenda.

Daarmee zijn de leeruitkomsten en de daarbij behorende indicatoren ook herkenbaar en relevant voor het werkveld geformuleerd. Het panel vindt het een verstandige keuze van CHE-DTO om het werkveld invloed te geven op de formulering van de leeruitkomsten.

Leeruitkomsten en indicatoren

CHE-DTO heeft leeruitkomsten geoperationaliseerd in ieder vier tot zes indicatoren, die een leerwegaafhankelijke toetsing mogelijk maken. Een voorbeeld van de generieke leeruitkomst 1.1. is in het onderliggende voorbeeld opgenomen.

Leeruitkomsten	Indicatoren die aangeven dat je over het vereiste niveau beschikt	Studiepunten
<p>1.1 Beroep en persoon</p> <p>Je oriënteert je binnen het gekozen beroepsdomein en positioneert jezelf op basis daarvan in je veranderende professionele rol. Je presenteert hierbij je professionele identiteit door gebruik te maken van modellen en maakt een plan voor je loopbaanontwikkeling.</p>	<p>1.1.1. Je toont kennis van de breedte van het door jou gekozen beroepsdomein, ook in de internationale context.</p> <p>1.1.2. Je positioneert jezelf op basis van deze kennis in je veranderende professionele rol.</p> <p>1.1.3. Je presenteert je professionele identiteit: wie wil jij zijn voor de wereld van morgen?</p> <p>1.1.4. Je maakt gebruik van modellen om je professionele identiteit te presenteren.</p> <p>1.1.5. Je maakt zichtbaar hoe jouw persoonlijke missie en levensbeschouwing doorwerken in je professionele identiteit.</p> <p>1.1.6. Je presenteert een plan voor je loopbaanontwikkeling.</p>	10 EC

Het panel stelt vast dat CHE-DTO erin geslaagd is om leeruitkomsten en indicatoren te formuleren die leerwegaafhankelijk zijn, de eindkwalificaties van de opleiding afdekken en herkenbaar zijn voor het werkveld. Het panel vindt de formulering van leeruitkomsten specifiek en meetbaar. Leeruitkomsten en indicatoren zijn naar mening van het panel transparant. Ook herkent het panel de samenhang tussen indicatoren en leeruitkomsten. De clustering van de leeruitkomsten in de modules vertoont eveneens een passende samenhang. De leeruitkomsten zijn duurzaam van aard. De indicatoren worden regelmatig tegen het licht gehouden en waar nodig bijgesteld om een betere invulling te geven aan de leeruitkomsten en indicatoren beter op elkaar te laten aansluiten. Het panel stelt dan ook vast dat de leeruitkomsten voldoen aan de eisen die vanuit het experiment hieraan worden gesteld.

Visie op onderzoek

De CHE en daarmee ook CHE-DTO sluit met haar visie op onderzoek aan bij de definitie van praktijkgericht onderzoek van Daan Andriessen (2014). CHE-DTO vindt dat een praktische vraag of dilemma uit de beroepspraktijk het uitgangspunt moet zijn, waarbij langs de weg van de wetenschap wordt gezocht naar manieren om met dit vraagstuk om te gaan. Studenten dienen te beschikken over een onderzoekende houding, moeten in staat zijn onderzoek van anderen te gebruiken of zelf onderzoek te doen. CHE-DTO heeft deze visie op onderzoek vertaald in de leeruitkomsten van meerdere generieke modules. Binnen verschillende opleidings specifieke modules is er tevens aandacht voor onderzoekend vermogen en onderzoeksvaardigheden. Daarmee beoogt CHE-DTO onderzoekend vermogen tot integraal deel van haar opleidingen te positioneren. Het panel herkent de visie en vindt dat onderzoek in voldoende mate en adequaat aan bod komt in de verschillende modules van het onderwijs. Een voorbeeld daarvan is leeruitkomsten 6.1 (indicator 6.1.2.) *“je analyseert samenwerkingsrelaties tussen professionals en mogelijkheden tot optimalisatie van de samenwerking en onderbouwt je analyse met theorie vanuit relevante (wetenschappelijke) disciplines.*

Visie op internationalisering

CHE-DTO vindt het belangrijk dat studenten kunnen inspelen op diversiteit binnen hun beroepscontext, zoals culturele diversiteit, etnische diversiteit en verschillen in levensbeschouwing. Daarnaast vindt CHE-DTO dat studenten internationale perspectieven

moeten kunnen hanteren in hun vakgebied en professioneel handelen. De opleiding vraagt studenten minimaal een keer tijdens de studie een relevante internationale ervaring op te doen. In de leeruitkomsten van de diverse opleiding komt de visie op internationalisering naar voren. Het panel ziet ruimte voor verdere doorontwikkeling binnen de beperkingen die het deeltijdonderwijs voor het opdoen van een internationale ervaring stelt (zie verder standaard 2).

Leeruitkomsten opleidingsspecifiek

Om zich een beeld te vormen van de kwaliteit van de opleidingsspecifieke leeruitkomsten heeft het panel de relatie tussen de leeruitkomsten van de verschillende opleidingen en de landelijk vastgestelde beroeps- en opleidingsprofielen bestudeerd. Daarbij heeft het panel voornamelijk gelet op de representativiteit van de leeruitkomsten voor de eindkwalificaties van de verschillende opleidingen en het beoogde eindniveau. Daarnaast heeft het panel per opleiding de aansluiting van de leeruitkomsten op de behoeften in het werkveld beoordeeld.

CHE-DTO heeft voor iedere opleiding een relatietabel opgesteld, waarin ze inzichtelijk maakt op welke wijze de eindkwalificaties van de afzonderlijke opleidingen in de leeruitkomsten zijn geborgd. Deze relatietabellen zijn opgenomen in bijlage 1. Hieronder wordt per opleiding toegelicht welke leeruitkomsten CHE-DTO beoogt.

Het panel constateert dat de beoogde leeruitkomsten van de vijf gevisiteerde deeltijd bacheloropleidingen adequaat aansluiten op de landelijk profielen en voldoen aan wat nationaal en internationaal verwacht mag worden van het hbo-bachelorniveau bij de verschillende opleidingen. De opleiding Associate Degree Sociale Work in de Zorg (SWZ-Ad) heeft als eindniveau het NLQF-5 niveau, wat overeenkomst met het niveau van een Ad-gediplomeerde.

Leeruitkomsten bachelor Social Work (DTO SW-Ba)

De bachelor deeltijdopleiding Social Work (DTO SW-Ba) heeft haar beoogde leerresultaten en leeruitkomsten gebaseerd op het in 2017 landelijk vastgestelde opleidingsdocument Social Work. Ook de kennisbasis waarover afgestudeerden dienen te beschikken is afgestemd op de landelijk vastgestelde BoKS. De vol- en deeltijdopleidingen Social Work zijn nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van het nieuwe landelijk vastgestelde opleidingsdocument.

In de relatietabel DTO SW-Ba (zie bijlage 1a) staan de beoogde leerresultaten van de opleiding SW-ba uitgewerkt in leeruitkomsten. Daaruit is af te leiden dat de leeruitkomsten de landelijk vastgestelde beoogde leerresultaten afdekken en gezamenlijk voldoen aan het NLQF6 niveau. Het panel stelt dan ook vast dat de beoogde leerresultaten van de opleiding DTO SW-ba voldoen aan wat nationaal en internationaal geëist mag worden van het hbo-bachelorniveau.

DTO SW-Ba bereidt studenten voor die werken in een sterk ontwikkelende maatschappij, waarin de zorg voor de kwetsbare burger vanuit deels een nieuw perspectief wordt vormgegeven. Centraal daarin staat de bevordering van de zelfredzaamheid van burgers en sinds de inwerkingtreding van de Participatiewet ook het tot stand kunnen brengen van relationele verbindingen met (andere burgers in) de samenleving (ZER, DTO Bachelor Social Work). De opleiding kent vier uitstroomprofielen: (1) Gehandicaptenzorg (2) Geestelijke gezondheidszorg, (3) Jeugdzorg en Pedagogiek en (4) Welzijn en samenleving. De uitstroomprofielen voldoen aan de daarvoor geldende landelijke eisen.

Streven is om waardengedreven professionals af te leveren, die beschikking hebben over een ruime vakkennis, zicht hebben op hun professie en zijn in staat om die verder te ontwikkelen. Verder moeten afgestudeerden in staat zijn om methodisch te werken en hun eigen beroepspraktijk te verbeteren.

Het werkveld is betrokken geweest bij de ontwikkeling van de leeruitkomsten. De samenwerking met het werkveld groeit, maar kan nog verder doorontwikkeld worden.

De bacheloropleiding wil zich onderscheiden van andere deeltijd SW-opleidingen die elders worden aangeboden door het flexibele DTO-concept, door aandacht voor zingeving en levensbeschouwing en door aandacht voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van studenten. Het panel vindt deze kenmerken terug in de definitie van de leeruitkomsten. Het panel geeft de opleiding de overweging mee om aandacht voor de internationale definitie van Social Work en mensenrechten meer zichtbaar te maken in de leeruitkomsten

Leeruitkomsten Ad-Social Work in de Zorg (DTO- SWZ Ad)

De Ad deeltijdopleiding Social Work in de Zorg (DTO SW-Ad) heeft haar beoogde leerresultaten gebaseerd op het in 2017 landelijk vastgestelde opleidingsdocument Social Work. Ook de kennisbasis waarover afgestudeerden dienen te beschikken is afgestemd op de landelijk vastgestelde BoKS. Het werkveld is betrokken geweest voorafgaand aan en rond de start van de Ad in studiejaar 2016-2017. In verschillende bijeenkomsten is de opzet van de opleiding besproken met en gevalideerd door het werkveld. Dit proces is nog gaande en krijgt concreet vorm in de gesprekken die de relatiebeheerder van de CHE en de coördinator van de opleiding voeren met een veelheid en diversiteit aan organisaties.

In de relatietabel DTO SW-Ad (zie bijlage 1b) staan de beoogde leerresultaten van de opleiding SW-Ad uitgewerkt in leeruitkomsten. De leeruitkomsten komen overeen met de leeruitkomsten uit de eerste vier modulen van de opleiding DTO SW-Ba. Uit de relatietabel is af te leiden dat de leeruitkomsten de landelijk vastgestelde beoogde leerresultaten afdekken en gezamenlijk voldoen aan het NLQF5 niveau.

Het panel stelt daarmee vast dat de beoogde leerresultaten van de opleiding DTO SW-Ad voldoen aan wat nationaal geëist mag worden van het Ad-niveau.

DTO SW-Ad geeft een eigen inkleuring aan de opleiding door sociaal werkers op te leiden die uitgaan van de regie van de cliënt en zijn of haar netwerk (of deze versterken). De nadruk ligt dan ook op kracht en mogelijkheden in plaats van op ziekte en beperkingen. Zij bieden begeleiding en kunnen begeleiding en ondersteuning coördineren bij sociaal maatschappelijke participatie. De door de CHE opgeleide sociaal werkers verbinden zich met professionals, de buurt, het informele netwerk vrijwilligers en mantelzorgers. Afgestudeerden moeten in staat zijn om methodisch, systematisch en doelgericht te werken. DTO SW-Ad kent drie uitstroomprofielen: (1) Gehandicaptenzorg, (2) GGZ en (3) Jeugdzorg/ Pedagogiek.

DTO SW-Ad wil zich onderscheiden van andere Ad SW-opleidingen die elders worden aangeboden door het flexibele DTO-concept, de aandacht voor zingeving en levensbeschouwing en de aandacht voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van studenten. In 2018 is bij de CHE met succes een TNO doorlopen voor de Ad Ondernemend in de zorg. Deze Ad richt zich op de ondernemende houding en organisatorische context binnen de zorg. Het panel ziet deze elementen en de eigen CHE-kleur terug in de geformuleerde leeruitkomsten.

Na het behalen van het Ad-diploma kunnen studenten doorstromen naar de DTO-SW-Ba, binnen het gekozen uitstroomprofiel.

Leeruitkomsten Bachelor Verpleegkunde (DTO VP)

Het landelijke opleidingsprofiel Bachelor of Nursing 2020 – een toekomst bestendig opleidingsprofiel 4.0 - vormt de basis van de beoogde leerresultaten en de leeruitkomsten van de deeltijd bacheloropleiding Verpleegkunde (DTO VP). Dit landelijk opleidingsprofiel is gebaseerd op het beroepsprofiel en op de aanbevelingen uit het eindrapport Voortrekkers in verandering van de verkenningcommissie hbo-gezondheidszorg. Landelijk is gekozen voor een breed opgeleide verpleegkundige met veel aandacht voor de preventie van gezondheidsproblemen en zelfmanagement van de zorgvrager. Het opleidingsprofiel van Bachelor of Nursing valt binnen de Wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg. Verder voldoet het opleidingsprofiel en de daarvan afgeleide eindkwalificaties binnen de kaders van het NLQF 6, waarmee het bachelorniveau van deze opleiding is geborgd.

In de relatietabel in bijlage 1c is vermeld hoe de landelijk afgesproken CanMEDS-rollen zijn gerelateerd aan de voor de opleiding gedefinieerde leeruitkomsten. Bij de definitie van de leeruitkomsten van DTO VP is het werkveld nauw betrokken, waarbij niet alleen het werkveld uit de regio maar vanuit de identiteit van de opleiding ook werkveld elders in het land. Ook de toetsmatrijzen zijn met het werkveld besproken. Thema's die daarnaast aan de orde komen bij VP (DTO en Voltijd) in het gesprek met het werkveld zijn: a) reflectie op goede zorg rondom (kwetsbare) patiënten/cliënten, b) het opleiden tot verpleegkundigen in ketenzorg en multidisciplinair werken, c) de gezondheidsbevorderaar (met name voeding, onder andere door middel van verbinding met regio Food Valley) en d) verpleegkundig leiderschap. Uit het overzicht blijkt dat de leeruitkomsten de eisen van het landelijk opleidingsprofiel en het NLQF 6 niveau afdekken. De landelijk afgesproken BoKS vormt de basis voor het vereiste kennisniveau van deze opleiding.

Het panel stelt daarmee vast dat de beoogde leerresultaten en het geheel van leeruitkomsten van de opleiding DTO VP voldoen aan wat nationaal geëist mag worden van het bachelor-niveau.

DTO VP wil afgestudeerden opleiden die evidence-based afgestemd op de situatie van de zorgvrager verpleegkundige zorg verlenen, vanuit bezieling voor het vak en met aandacht voor spiritualiteit. Zij hebben oog voor de naaste vanuit het bewustzijn dat elke zorgsituatie morele sensitiviteit vraagt (ZER 2018).

DTO VP aan de CHE onderscheidt zich van andere deeltijdopleidingen verpleegkunde door het DTO-concept, de aandacht voor morele en spirituele sensitiviteit, voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student en de focus op goede zorg. Het panel ziet deze CHE-kleur herkenbaar terug in de formulering van de leeruitkomsten.

Leeruitkomsten bachelor Leraar Basisonderwijs (DTO LBA)

De leeruitkomsten zijn afgeleid van de bekwaamheidseisen voor de leraar PO zoals in 2017 vastgesteld door de PO-raad. De bekwaamheidseisen zijn vastgelegd in de wet. Daarnaast gelden de kennisbases voor de opleiding Leraar Basisonderwijs als uitgangspunt. De opleiding is in lijn met de landelijke afspraken in het LOBO bezig de leeruitkomsten aan te passen aan de nieuwe kennisbasis zoals die recent is ontwikkeld (tien voor de leraar). De generieke kennisbasis beschrijft de algemene BoKS voor leraren in het primair onderwijs, vastgesteld door de Vereniging Hogescholen. Voor zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding Leraar Basisonderwijs heeft de CHE de landelijke eisen verwerkt in een eigen opleidingsprofiel.

Studenten worden opgeleid met een belofte en een beroepsbeeld. In de belofte geeft de opleiding aan studenten te willen opleiden tot topleraren, mits de studenten zich daarvoor willen inzetten en daarvoor de capaciteiten hebben. In het beroepsbeeld staat de persoon van leraar centraal die vanuit zijn (Christelijke) levensovertuiging zijn handelen als leerkracht vormgeeft. Vanuit die visie wil DTO-LBA afgestudeerden afleveren, die hun eigen onderwijs vormgeven, uitvoeren, evalueren en bijstellen. Afgestudeerde docenten van de DTO LBA ontvangen naast hun bachelordiploma ook het diploma Christelijk Basisonderwijs.

De opleiding borgt haar actuele relevantie door dit beroepsbeeld aan te vullen met een representatieve beschrijving van een set actuele, veel voorkomende situaties die een stevig beroep doen op een startbekwame leraar: zogenaamde kenmerkende beroepssituaties. Deze kenmerkende beroepssituaties zijn samen met het werkveld opgesteld. De kenmerkende beroepssituaties zijn leidend geweest voor de inrichting van de opleiding en de formulering van de leeruitkomsten.

In de relatietabel (bijlage 1d) wordt de relatie tussen de leeruitkomsten, de landelijke bekwaamheidseisen en het NLQF 6-niveau inzichtelijk gemaakt. Het panel stelt daarmee vast dat de beoogde leerresultaten en het geheel van leeruitkomsten van de opleiding DTO LBA voldoen aan wat nationaal geëist mag worden van het Ba-niveau.

Onderscheidend met vergelijkbare opleidingen is de aandacht voor levensbeschouwing, voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student en de lerareneed. CHE-studenten LBA krijgen na afronding van de opleiding het diploma Christelijk Basisonderwijs. Het panel vindt dit onderscheidend vermogen helder uitgewerkt in de generieke en opleidingsspecifieke leeruitkomsten.

Leeruitkomsten bachelor Leraar Godsdienst en Levensbeschouwing (DTO LG)

De opleiding GL-bachelor leidt op voor een tweedegraadsbevoegdheid Leraar Godsdienst of Levensbeschouwing in het algemeen vormend onderwijs of het beroepsgericht onderwijs. De leeruitkomsten zijn afgeleid van de landelijk bekwaamheidseisen c.q. competenties voor leraren, zoals deze zijn opgesteld door de Stichting Beroepskwalificaties Lerarenopleidingen en zijn vastgelegd in de Wet BIO (beroepen in het onderwijs). Daarnaast gelden de generieke en specifieke kennisbases voor de opleiding Leraar Godsdienst/ Levensbeschouwing als uitgangspunt. De generieke kennisbasis beschrijft de algemene BoKS voor leraren in het voortgezet onderwijs, vastgesteld door de Vereniging Hogescholen. De specifieke kennisbasis omvat de theologische vakinhoud en vakspecifieke pedagogische en didactische kennis. Ook deze kennisbasis is landelijk vastgesteld door de Vereniging Hogescholen en is gemeenschappelijk voor alle GL-bacheloropleidingen.

De voltijd en deeltopleiding GL organiseren vier keer per jaar een bijeenkomst met de werkveldadviesraad. In deze raad hebben vier vertegenwoordigers van het werkveld zitting: Het Streek te Ede, het Wellant College te Woerden, Etty Hillesum Lyceum te Deventer en het Greijdanus College te Zwolle. Tijdens deze bijeenkomsten wordt onder andere gesproken over de relevantie van het vak in de 21ste eeuw en de aansluiting op ontwikkelingen in het werkveld (bijvoorbeeld ICT in onderwijs, diversiteit, toetsing, de invulling van het vak in het beroepsgericht onderwijs). Werkveldpartners zijn ook betrokken bij de visieontwikkeling van de opleiding GL en de dagen die in dit kader worden georganiseerd.

In de relatietabel (bijlage 1e) wordt de relatie tussen de leeruitkomsten, het landelijk profiel en het NLQF 6-niveau inzichtelijk gemaakt. De modulekaarten geven per module een overzicht van de leeruitkomsten en indicatoren. Het panel stelt daarmee vast dat de beoogde leerresultaten van de opleiding DTO GL voldoen aan wat nationaal geëist mag worden aan het bachelorniveau.

Typerend voor de opleiding GL aan de CHE is dat afgestudeerden pendelen vanuit een gedegen theologische kennisbasis tussen de eigen traditie en de zingevingsvragen die zij in allerlei contexten opvangen en identificeren. Kenmerkend voor hen is een grondige kennis van de Bijbel en theologie, aansluitend bij de breedte van de gereformeerde en evangelische stromingen.

Afgestudeerden van de opleiding GL aan de CHE beschikken daarnaast over de kernkwaliteiten 'religieus sensitief en theologisch onderlegd', 'communicatief en samenwerkend'. De kernkwaliteiten en de hierboven genoemde grondige theologische kennis is voor het panel herkenbaar vertaald in de leeruitkomsten van de opleiding.

Leeruitkomsten bachelor Godsdienst Pastoraal Werk (DTO GPW)

Studenten van de deeltijdbacheloropleiding GPW worden opgeleid voor een breed werkveld: kerkelijk werk, pastoraat, jeugdwerk, vormingswerk, diaconaat, missionair werk, voorgaan in diensten, geestelijke verzorging en levensbeschouwelijke begeleiding. Ze worden toegerust voor een breed spectrum van taken. De opleiding GPW werkt samen met allerlei verschillende partners: scholen, kerken en gemeenten, kerkelijke organisaties, hulp- en zorgorganisaties, in Ede, in de regio en landelijk. Doel van deze samenwerking is het realiseren van een rijke leeromgeving voor de studenten en het samen met het werkveld ontwikkelen en verspreiden van nieuwe kennis. Met een aantal samenwerkingspartners is een convenant afgesloten. Bij deze kerkelijke organisaties kunnen studenten, na het afronden van de opleiding, opgenomen worden in het register van Kerkelijke werkers of toegang krijgen tot het ambt van voorganger. Met deze partners vindt jaarlijks overleg plaats. Daarnaast organiseert de opleiding periodiek overleg met het werkveld, aan de hand van relevante thema's. Daarnaast worden regelmatig symposia georganiseerd waar zowel werkveld, onderwijs als onderzoek aan deelnemen.

De leeruitkomsten zijn afgeleid van het landelijk beroepsprofiel 'Een professional met diepgang III', zoals in 2017 vastgesteld door het Landelijk Overleg Opleidingen GPW (LOO). In dit herziene landelijke profiel is aansluiting gezocht bij het kader voor de hogere sociaal-agogische opleidingen. Voor de hbo-theoloog staat het religieus-agogisch handelen centraal, dat drie taakgebieden omvat. Het eerste taakgebied vormt de kern: het religieus-agogisch ondersteunen van mensen, groepen of breder in de samenleving. Dit kenmerkt de beroepsuitoefening van de GPW'er. Het tweede taakgebied betreft het werken binnen of vanuit een gemeenschap, instelling of eigen onderneming. Het derde taakgebied betreft het werken aan de eigen spiritualiteit en professionalisering en aan professionalisering van de beroepsgroep. Het tweede en derde taakgebied zijn ondersteunend en voorwaardelijk voor het werk in het eerste taakgebied. Het LOO-profiel beschrijft negen beroepscompetenties van de GPW'er.

In de relatietabel (bijlage 1f) wordt de relatie tussen de leeruitkomsten, het landelijk profiel en het NLQF 6-niveau inzichtelijk gemaakt. De modulekaarten geven per module een overzicht van de leeruitkomsten en indicatoren. Het panel stelt daarmee vast dat de beoogde leerresultaten van de opleiding DTO GPW voldoen aan wat nationaal geëist mag worden van het bachelor-niveau.

De deeltijdopleiding Godsdienst Pastoraal Werk van de CHE onderscheidt zich in vergelijking met andere opleidingen door het flexibele DTO-concept, met een combinatie van praktijkleren, onderwijsdagen en zelfstudie. Daarnaast onderscheidt de opleiding zich door de aandacht voor

kennis van de Bijbel, zingeving en levensbeschouwing en voor de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student. Het panel herkent dit onderscheid in de leeruitkomsten van DTO-GPW.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Experiment Leeruitkomsten:

De leersituatie en –omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoeften en omstandigheden van (een groep) studenten. De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden, bijvoorbeeld bij de keuze voor en vormgeving van leeractiviteiten.

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen. Onvolledige opleidingen bepalen op grond van toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de student in aanmerking komt.

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. Als een praktijkorganisatie betrokken is leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Een tripartite overeenkomst is verplicht voor duale opleidingen en wenselijk voor deeltijdse opleidingen. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst en afspraken.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel **voldoende**.

Het panel is positief over de resultaten die CHE-DTO in twee jaar tijd heeft weten te behalen, met de ontwikkeling en de implementatie van het nieuwe flexibele onderwijsconcept. Het panel ziet dat het concept groeit, en waardeert het dat de CHE een goed lerend vermogen heeft. CHE-DTO is goed in staat het concept op basis van ervaringen van en in samenwerking met studenten, docenten en het werkveld voortdurend bij te stellen waar nodig en door te ontwikkelen waar wenselijk. Het panel stelt vast dat de opleidingen hiermee voldoen aan een van de eisen van het Experiment Leeruitkomsten, namelijk het hebben van een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging.

CHE-DTO is er dan ook in korte tijd ruim voldoende in geslaagd om een leeromgeving te creëren, waarin studenten in staat zijn om flexibel en op maat hun eigen leerroute te ontwikkelen

eventueel met inbreng van eerder verworven competenties. Daarbij is een leerwegaafhankelijke leeromgeving ontwikkeld, waarbinnen studenten in een blend van online leren, contactonderwijs en praktijkgericht leren zich de leeruitkomsten eigen kunnen maken.

De koppeling van leeruitkomsten met de BoKS van de verschillende opleidingen borgt adequaat dat studenten over de benodigde vakspecifieke kennis en vaardigheden beschikken. De onderzoeksvaardigheden komen in de verschillende DTO-opleidingen voldoende tot goed aan bod. Internationalisering vergt nadere invulling in de verschillende opleidingen. Het panel is van oordeel dat studenten dankzij deze rijke leeromgeving in staat zijn om zich het geheel aan leeruitkomsten eigen te maken en daarmee in staat worden gesteld hun bachelor of Ad-niveau in de beoordeelde opleidingen aan te tonen.

Het panel vindt het onderwijsprogramma flexibel van opzet: studenten kunnen versnellen of vertragen en delen van modules eerder of later uitwerken, passend bij hun werksituatie. Ook kunnen studenten aan meerdere leeruitkomsten tegelijkertijd werken, hetgeen het panel een sterk punt vindt in het kader van het Experiment Leeruitkomsten. De flexibiliteit in de volgorde van de modules is minder groot dan de intentie was. Dat hangt samen met de opbouw van de leeruitkomsten in complexiteit en niveau.

Het panel vindt dat de opleidingen adequaat aansluiten bij de vooropleidingen en eerdere leerervaringen van studenten, door de aandacht daarvoor bij de start van de opleiding. Per module stellen opleiding en student een werkplan op, waarin afspraken worden vastgelegd over het tempo en de wijze waarop studenten de leeruitkomsten willen aantonen en de beroepsproducten die daartoe kunnen bijdragen. Het panel vraagt aandacht voor het uitwerken van de werkplannen per module tot formele onderwijsovereenkomsten. De vastlegging ervan is nog niet geëffectueerd. De begeleiding van studenten met trajectbegeleiders van de opleidingen en praktijkbegeleiders in de praktijkleeromgeving is zorgvuldig en passend voor de verschillende situaties van deeltijdstudenten.

CHE-DTO hecht veel waarde aan een rijke praktijkleeromgeving waarin studenten gevraagd wordt om hun leeruitkomsten aan te tonen. De samenwerking met het werkveld verschilt per opleiding, maar is over het algemeen stevig vormgegeven. CHE-DTO vindt de samenwerking met het werkveld belangrijk en wil deze verder laten groeien naar co-creatie. Het panel vindt dit een positieve ontwikkeling.

Het vakinhoudelijk deskundige docententeam is betrokken bij de doelgroep en professionaliseert zich steeds meer in de didactische vaardigheden die dit onderwijsconcept van hen vraagt. Het panel heeft daar veel waardering voor en stelt tegelijkertijd vast dat de uitwerking van het experimentele deeltijdonderwijs een stevig beslag legt op de belastbaarheid van het team. Daarin speelt de veelheid aan rollen die medewerkers hebben mogelijk een rol. Het panel adviseert het management hier alert op te zijn.

Het panel ziet dat de CHE-DTO de uitwerking van het didactisch concept bijschaaft op basis van gestructureerde kwaliteitsmetingen en daarbij aandacht besteedt aan de kwaliteit van de elektronische leeromgeving, de introductie van studenten in het nieuwe leerconcept in module 1, de doorontwikkeling van de indicatoren bij de leeruitkomsten en de professionalisering van het docententeam.

Onderbouwing

Generieke elementen deeltijdopleidingen Ba en Ad

Onderwijskundig concept van het programma

CHE-DTO heeft voor alle opleidingen die deel uitmaken van het experiment hetzelfde onderwijsconcept ontwikkeld. Kenmerkend daarvan is de modulaire opzet van het programma, passend bij de definitie van leeruitkomsten.

De opleidingen zijn samengesteld uit acht modules. Iedere module bestaat uit ieder 30 EC met drie leeruitkomsten. Module 1, 5, 6, 7, en 8 zijn generieke modules, waarbinnen studenten werken aan generieke leeruitkomsten gericht op hun eigen vakgebied. De overige modules zijn opleidingsspecifiek ingevuld. Alle bachelorstudenten beginnen met module 1 en eindigen met module 8. De volgorde waarin studenten de overige modules volgen is in principe vrij. AD studenten beginnen met module 1 en kiezen daarna hun eigen leerroute door drie vakspecifieke modules te volgen.

Module	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC
1 Professionele identiteit	1.1 Beroep en persoon	10	1.2 Beroepsoriëntatie	10	1.3 Opleidingsspecifiek	10
2	2.1 Opleidingsspecifiek	10	2.2 Opleidingsspecifiek	10	2.3 Opleidingsspecifiek	10
3	3.1 Opleidingsspecifiek	10	3.2 Opleidingsspecifiek	10	3.3 Opleidingsspecifiek	10
4	4.1 Opleidingsspecifiek	10	4.2 Opleidingsspecifiek	10	4.3 Opleidingsspecifiek	10
5	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10
6	6.1 Professioneel samenwerken	10	6.2 Professioneel netwerken	10	6.3 Professioneel onderzoeken ten behoeve van de organisatie	10
7	7.1 Professioneel leiderschap	10	7.2 Innoveren en veranderen	10	7.3 Ondernemend en projectmatig werken	10
8	8.1 Professionele identiteit	10	8.2 Professioneel werken	10	8.3 Innoveren en onderbouwen	10

In module 1 oriënteren studenten zich op hun (toekomstige) beroep door middel van het opstellen van een position paper. Dit position paper vervult een rode draad in de gehele opleiding en wordt iedere module bijgesteld en dient in module 8 als bewijs voor de leeruitkomst Professionele Identiteit. Module 5 is een module, waarin studenten zelf kunnen kiezen voor verbreding of verdieping van de eigen professionaliteit. Module 6 richt zich op professioneel samenwerken, netwerken en onderzoeken, module 7 richt zich op professioneel leiderschap, innoveren/veranderen en ondernemend/projectmatig werken.

Module 8 is de afrondende module waarin studenten de beoogde leerresultaten op bachelorniveau moeten aantonen.

Het panel vindt de modulaire opzet van de CHE-DTO-opleidingen zorgvuldig en helder vormgegeven. Ook het werkveld is blij met deze heldere opzet en structuur van het onderwijsprogramma.

Niveaus leeruitkomsten

De leeruitkomsten verschillen in niveau en complexiteit. De leeruitkomsten uit module 1 en 2 vormen het propedeuse-niveau en zijn toelidend naar het NLQF5 niveau. De leeruitkomsten van

modules 3 en 4 bevinden zich op NLQF5 niveau en zijn daarmee op het Ad-niveau gedefinieerd. Ad-studenten laten bij module 3 en 4 zien over het gewenste Ad-niveau beschikken. Voor de bacheloropleidingen zijn de leeruitkomsten van module 8 gedefinieerd op NLQF 6 niveau, het bachelorniveau. De leeruitkomsten van de modules 5, 6 en 7 zijn daarvoor toelidend. Bachelorstudenten die module 8 hebben doorlopen tonen in deze module aan over het gewenste niveau te beschikken. Om de niveaus van de verschillende leeruitkomsten aan te tonen ontwikkelen studenten verschillende beroepsproducten (zie verder standaard 3 en 4).

Het panel stelt vast dat het onderwijskundig concept van het programma past bij de diverse eisen van het Experiment Leeruitkomsten en een goede basis vormt voor een adequate leeromgeving.

Kenmerken leeromgeving CHE-DTO

CHE-DTO somt in de ZER een aantal kenmerkende elementen in het onderwijsconcept op, die aan de basis van de invulling van de onderwijsleeromgeving hebben gestaan. De elementen zijn (1) flexibiliteit, (2) maatwerk, (3) co-creatie met het werkveld, (4) community-leren, (5) persoonlijke begeleiding, (6) zelfsturing en de (7) ontwikkeling van professionele identiteit met aandacht voor waardengericht werken vanuit levensbeschouwelijke bronnen (ZER 2018).

Het panel is van mening dat CHE-DTO er in geslaagd is om met deze kenmerken een invulling te geven in de onderwijsleeromgeving en bezig is om deze invulling verder te optimaliseren.

Flexibiliteit

De flexibiliteit van het onderwijsconcept komt tot uitdrukking in de modulaire opzet van het programma, waarbinnen studenten voor een belangrijk deel hun eigen studiep pad kunnen uitzetten. Leeruitkomsten die behoren bij één module kunnen in één semester worden behaald. Studenten kunnen ervoor kiezen om twee modules tegelijkertijd te volgen, dan wel te vertragen. Ook de wijze waarop studenten de leeruitkomsten aantonen, kent een grote mate van flexibiliteit. Studenten kunnen kiezen met welke beroepsproducten zij de leeruitkomsten willen aantonen. Deze beroepsproducten komen doorgaans voort uit het praktijkveld waar de studenten zelf werkzaam zijn. Ook kunnen studenten binnen modules ervoor kiezen om een leeruitkomst eerder of later aan te tonen, als dat beter past bij hun beroepspraktijk.

Het panel ziet de flexibiliteit in de DTO-opleidingen terug in de vrijstellingen die studenten kunnen krijgen voor (delen van) modules op basis van eerdere leerervaringen en diploma's (zie verder standaard 3). Studenten maken daar ook gebruik van. Ook de mogelijkheid om een specifieke leeruitkomst eerder of later aan te tonen wordt toegepast. Daarnaast maken studenten gebruik van de mogelijkheid om meerdere leeruitkomsten uit meerdere modules in één beroepsproduct toe te passen. Het panel vindt dat ook dat CHE-DTO erin slaagt om een flexibele invulling te geven aan het onderwijs en nodigt CHE-DTO uit daar meer in te realiseren. Op dit moment is de opbouw in niveaus van complexiteit van invloed op de volgorde waarin studenten de leeruitkomsten aantonen. De meeste studenten volgen dan de modules opeenvolgend. Mogelijk is daar nog meer in te bereiken. Het panel komt tot de conclusie dat de flexibiliteit van de deeltijdopleidingen bij CHE-DTO vooral tot stand komt in de mogelijkheden in versnelling, het leerwegaafhankelijke karakter van de leeruitkomsten en de toetsing. In de volgende paragraaf gaat het panel daar verder op in.

Maatwerk: instroom en persoonlijk studiep ad

Het maatwerk voor studenten is zichtbaar in de wijze waarop de opleidingen aansluiting zoeken bij hun individuele situatie. Studenten dienen te voldoen aan de wettelijke instroomeisen die gelden voor de bachelor- en Ad-opleidingen. CHE-DTO biedt aankomende studenten voorafgaand aan de inschrijving een zelfscan aan, waarin zij inzicht verwerven hoe het

opleidingstraject er uitziet en hoe dat kan aansluiten bij hun persoonlijke omstandigheden. Op basis van de zelfscan volgt een studieadviesgesprek.

Versnelling en vertraging van de studie is mogelijk en is onderwerp van gesprek tussen student en trajectbegeleider. Studenten kunnen op basis van vooraf vastgestelde criteria (zie website CHE) vrijstelling krijgen voor bepaalde delen van de opleiding. De examencommissie verleent vrijstellingen per individu. Voor studenten met een MBO-4 diploma van een verwante opleiding is bijvoorbeeld een versnelde route mogelijk. Het panel vindt deze opbouw helder en voldoet aan de noodzakelijke instroomeisen, maar signaleert wel een aandachtspunt voor wat betreft de vrijstelling voor module 5 (zie verder standaard 3).

Naast de vooraf vastgestelde vrijstelling, kunnen studenten in module 1 een *assessment* doorlopen, waarbinnen zij een portfolio aanleveren met bewijsstukken voor leeruitkomsten die zij reeds beheersen. Dit doen zij door het aantonen dat met specifieke werk- en/of levenservaring bepaalde leeruitkomsten zijn behaald. Op basis van vrijstelling en assessment organiseert de opleiding in samenspraak met studenten en hun praktijkbegeleider een *persoonlijk studiepad*. Dit studiepad wordt ontwikkeld in overleg tussen student en een trajectbegeleider vanuit de opleiding (zie verder begeleiding). Daarnaast maken studenten i.s.m. de praktijkbegeleider afspraken per module over de wijze waarop zij de leeruitkomsten gaan aantonen en welke onderwijsactiviteiten in de 'blend' zij daarvoor gaan inzetten. Dat wordt omschreven in een werkplan per module. De feedback op de eerder aangetoonde leeruitkomsten is daarvoor belangrijk.

Het panel stelt vast dat de opleidingen voldoen aan een van de eisen van het Experiment Leeruitkomsten om rekening te houden met verschillen in achtergrond en ervaring van studenten. Dit doen de opleidingen door studenten de gelegenheid te geven naast diploma's ook relevante werk- en levenservaring met een portfolioassessment aan te tonen. Het panel vindt het positief dat de opleidingen hierin maatwerk per student bieden.

Het vastleggen en bijstellen van afspraken in werkplannen blijkt in de praktijk niet goed werkbaar te zijn. Leerroutes wijzigen nog wel eens en dat zou tot opeenvolgende formele bijstellingen van werkplannen moeten leiden, dat tot ongewenste administratieve last leidt. Studenten en trajectbegeleiders geven aan weinig meerwaarde te zien in een formeel vastgelegd werkplan. Zij leggen in gespreksnotities de onderlinge afspraken vast. Het panel geeft de opleiding de overweging mee om in plaats van het vastleggen van afspraken in formele werkplannen een werkbaar systeem te ontwikkelen waarin afspraken per module eenvoudig en transparant kunnen worden vastgelegd en gewijzigd.

Co-creatie met het werkveld

De in het onderwijsconcept genoemde co-creatie met het werkveld blijkt uit de eisen die CHE-DTO aan de praktijkleeromgeving stelt, waarbinnen studenten hun leeruitkomsten realiseren. Studenten moeten zo spoedig mogelijk bij de start van de opleiding over een relevante praktijkleeromgeving beschikken, waarbinnen zij 'het vak' kunnen leren en waar een praktijkbegeleider vanuit het werkveld coacht en feedback geeft. CHE-DTO screent de geschiktheid van de leeromgeving met een praktijkscan. Bij opleidingen als VP en LBA is er meer ervaring met het werken met praktijkscans dan bij opleidingen als GPW bijvoorbeeld. Het panel ziet dan ook dat de praktijkscan verschillend wordt ingezet en geeft de overweging mee om de werkwijze te uniformeren. Er is een minimale omvang vastgesteld van 160 uur werken in de praktijkleeromgeving (acht uur per week) voor module 1 tot 320 uur voor de vakspecifieke modules (twee dagen in de week). Bij VP en LBA zijn aanvullend hierop de wettelijke eisen t.a.v.

praktijkuren van kracht. Wanneer studenten niet over een passende praktijkleeromgeving beschikken, kan CHE-DTO daarbij behulpzaam zijn. De afspraken tussen student, CHE en de praktijkleeromgeving worden vastgelegd in een *overeenkomst*, die zo constateert het panel voornamelijk praktische en juridische zaken regelt, maar geen inhoudelijk onderwijsafspraken bevat, zoals wenselijk is volgens het *Protocol Beoordeling experimenten leeruitkomsten*. De CHE borgt de inhoudelijke onderwijsafspraken van een student in het werkplan per module om zo voldoende bijstellingen/flexibiliteit in de studieroute mogelijk te maken.

De werkveldvertegenwoordigers die het panel gesproken heeft, geven aan blij te zijn met het nieuwe opleidingsconcept. Eveneens geeft het werkveld aan dat de lijnen met (de relatiebeheerders van) de CHE kort zijn en de CHE snel veranderingen doorvoert als het werkveld dit wenselijk acht. De wens van de CHE is dat het onderwijs steeds meer tot stand komt in gezamenlijke verantwoordelijkheid en co-creatie met het werkveld. Het panel vindt het positief dat de DTO-opleidingen niet alleen de werkvelden regelmatig betreft bij de ontwikkeling (en verbetering) van het nieuwe concept, maar actief aan co-creatie wil werken.

Werkveldvertegenwoordigers geven aan er voor open te staan om meer betrokken te worden bij de invulling van het onderwijs zelf.

Werkvormen en community-leren

Studenten werken zelfstandig aan beroepsproducten in de praktijkleeromgeving en worden ondersteund door leertaken op de elektronische leer- en werkomgeving Itslearning en de onderwijsdagen per module (voor meer informatie zie voorzieningen en elektronische leeromgeving).

Per module wordt een mix van praktijkleren, contactonderwijs, zelfstandig leren en online opdrachten/leertaken aangeboden. De modules zijn uitgewerkt in de vorm van storyboards, waarin de inhoud is uitgezet in de tijd. Ook staat vermeld met welke leeractiviteiten studenten de leerinhoud tot zich kunnen nemen. De storyboards vormen de leidraad voor de inrichting van de digitale leeromgeving. Hieronder staat een voorbeeld van een storyboard voor de eerste module van de bacheloropleidingen.

CHE-Bachelors - Module 1 Professionele identiteit						
LEERUITKOMSTEN (LU)		1.1 Persoon en beroep (10EC)	1.2 Professioneel werken (10EC)	1.3 Basiskennis (10 EC verdeeld over 4 toetsen van 2,5 EC)		
WORDEN AANGETOOND D.M.V.		1.1 Position paper > gesprek	1.2 Verantwoording beroepshandelen	in 2 kritische beroepsituaties		1.3 QMP kennistoetsen
 Praktijkleeromgeving Opschoters: leerwerkovereenkomst, praktijkscaan en inrichten praktijkleeromgeving Verkenning keuze beroepsproduct	Feedbackronde in je (eerdere) werksituatie	Verkenning keuze kritische beroepsituaties	Omschoters: opbouw praktijkleeromgeving en meeloopdagen Interviews/instellingsbezoeken Oefenen basisvaardigheden en 21 st century skills	Werkveldonderzoek Vakliteratuur Oefenen basisvaardigheden en 21 st century skills	Bezoek studiedagen binnen vakgebied Aantonen basisvaardigheden en 21 st century skills	Omschoters: deadline leerwerkovereenkomst, praktijkscaan en inrichten praktijkleeromgeving Aantonen basisvaardigheden en 21 st century skills
 Online leeromgeving o.a. Leertaken LT 1.1.1 Beroepsproduct LT 1.1.9 Position paper LT 1.2.1 Methodisch werken (generiek) LT 1.2.5 Informatie zoeken LT 1.2.6 Taal en vormgeving	LT 1.1.3 Professionele identiteit LT 1.1.4 Persoonlijkheid (o.a. testen) LT 1.1.5 Volwassenheid LT 1.1.7 Identiteitsvorming LT 1.1.10 Reflectoren LT kennis vakgebied 1.3.1	LT 1.1.2 Oriënteren op het beroep LT 1.1.6 Oriënteren en kwaliteiten LT 1.2.1 Methodisch werken (specifiek) LT kennis vakgebied 1.3.1 LT kennis vakgebied 1.3.2	LT 1.1.8 Missie LT kennis vakgebied 1.3.2 LT kennis vakgebied 1.3.3	LT 1.2.3 Samenwerken LT 1.2.4 Communiceren LT kennis vakgebied 1.3.3 LT kennis vakgebied 1.3.4	LT 1.2.7 Creativiteit en oplossend vermogen LT kennis vakgebied 1.3.4	
 Contactdagen Dag 1: Introductie 1 u LU 1.1 Introductie en position paper 1u intro LU 1.2 en STARIT methodie 3u TIB-groep o.a. keuze beroepsproduct (4x 20 min) 2u introductie LU 1.3 kennisvakgebieden 1 u Info assessment	Digitaal groepscontact	Dag 2: Jij als professional 2u LU 1.1 Prof. identiteit/ psychologie 2u TIB-groep o.a. keuze beroepsproduct en 1u consultatie 1.1 rond persoonlijkheids testen 3u LU 1.3.1 kennis vakgebied 1 2 u coaching Assessment	Dag 3: Professioneel werken 1 3u LU 1.2 Methodisch werken (specifiek) 3 u LU 1.3.2 kennis vakgebied 2 2u TIB-groep met evt. een enkele presentatie 1.1	Integriedag 4: Trends in het beroep en de betekenis daarvan voor de professional 3 u LU 1.1 workshops werkveldpartners 3 u LU 1.3.3 kennis vakgebied 3 2u TIB-groep, met evt. enkele presentaties 1.1	Dag 5: Professioneel werken 2 3u LU 1.2 Communicatietraining 3u LU 1.3.4 kennis vakgebied 4 2u TIB-groep met evt. enkele presentaties 1.1	Dag 6: Integriedag 2 u Integratiemoment 3 leeruitkomsten 2u LU 1.3.4 kennis vakgebied 4 3u TIB-groep met laatste presentaties 1.1 1u Evaluatiegesprek module 1 *) wie niet klaar is, regelt dit zelf in volgende semester met TIB-er en groep
 Toetsing uren 1-3	Contactdag 1 nog geen toetsen inplannen	Mogelijkheid kennistoetsen	Advies: Toetsing kennis vakgebied 1 Assessments 1 st kans	Advies: Kennis/toetsing vakgebied 2 Assessments 2 nd kans	Advies: Kennis/toetsing vakgebied 3 Assessments 3 rd kans (slot)	Advies: Kennis/toetsing vakgebied 4

Deeltijd bacheloropleidingen hebben zes onderwijsdagen per module; Ad-studenten volgen in de eerste twee modules acht bijeenkomsten per module en zes bijeenkomsten bij de laatste twee modules. De extra bijeenkomsten zijn bedoeld om aandacht te besteden aan studievaardigheden. De onderwijsdagen richten zich op verrijking en integratie van de lesstof door inspiratiecolleges, community-bijeenkomsten, training of intervisie.

CHE-DTO streeft ernaar om studenten bij een aantal modules in groepen van zes tot acht in te delen in Professionele Leergroepen. Studenten van dezelfde en soms van verschillende opleidingen volgen met elkaar dezelfde modules en komen zo tot interprofessioneel leren. Professionele leergroepen bieden mogelijkheid voor intervisie en wederzijdse ondersteuning en kennisuitwisseling en vormt de basis van het community-leren. De leergroepen komen bij elkaar tijdens de onderwijsdagen en online via Itslearning.

Studenten vinden het waardevol om met medestudenten van andere opleidingen in de generieke modules ervaringen uit te wisselen en samen te werken aan thema's als innovatie en onderzoek. Juist de inbreng van studenten met verschillend vakinhoudelijk gekleurde perspectieven op deze thema's is leerzaam en van meerwaarde. Tussen de contactdagen door onderhouden studenten onderling contact via bijvoorbeeld WhatsApp en wisselen bevindingen uit.

De trajectbeleidingsgroep van doorgaans acht studenten is de groep waar de studenten elkaar gedurende de hele opleiding ondersteunen. In module 1 komt deze groep bijvoorbeeld 6 keer bijeen. Het panel komt op basis van deze ervaringen tot de conclusie dat studenten baat hebben bij de vorm van community-leren, die door CHE-DTO wordt gefaciliteerd.

Persoonlijke begeleiding door trajectbegeleiders

De opleidingen geven het principe van persoonlijke begeleiding vorm via trajectbegeleiders vanuit de opleiding en praktijkbegeleiders vanuit de werkomgeving. Iedere student krijgt een eigen trajectbegeleider toegewezen. De trajectbegeleider geeft inzicht in het opleidingstraject en helpt studenten om een inschatting te maken van al eerder gerealiseerde leeruitkomsten en de beroepsproducten die dat kunnen bewijzen. De trajectbegeleider coacht en begeleidt studenten bij het opstellen en bijstellen van de position paper, het studiepapier, de werkplannen per semester en de uitvoering daarvan. Trajectbegeleiders onderhouden daarnaast contact met de praktijkleeromgeving door minimaal een keer per module persoonlijk contact te houden met de praktijkleeromgeving. Daarnaast maken studenten en trajectbegeleiders gebruik van Skype, face-to-face contact op de onderwijsdagen en contact via de elektronische leeromgeving. Het panel heeft positieve feedback gekregen van studenten over hun ervaringen met trajectbegeleiders. Studenten geven aan veel steun van trajectbegeleiders te ervaren als dat nodig is, zonder dat daarbij de zelfsturing van studenten wordt beperkt. Juist de gelijkwaardigheid tussen studenten en docenten wordt door studenten in hoge mate op prijs gesteld. Het panel constateert op basis van de zelfevaluatie van de studenten dat de kwaliteit van de begeleiding zich nog ontwikkelt en kan verschillen per begeleider.

Praktijkbegeleiders worden beoordeeld op basis van criteria zoals betrokkenheid bij het leerproces van de student, werkervaring, opleiding en beschikbaarheid. Praktijkbegeleiders krijgen een schriftelijke handleiding en volgen praktijkbegeleidersdagen op de hogeschool. Praktijkbegeleiders hebben minimaal eens per twee weken contact met de student, geven tussentijds beoordelingsadvies over de praktijkrelevantie van beroepsproducten, faciliteren de leersituatie van studenten en onderhouden contact met de trajectbegeleiders van de studenten. CHE-DTO besteedt daarom steeds meer aandacht aan de professionalisering van praktijkbegeleiders. Het panel vindt dat een goede ontwikkeling.

Zelfsturing door studenten

Het principe van zelfsturing is zichtbaar in vormgeving van de onderwijsleeromgeving en de keuzevrijheid van studenten om zelf te kiezen voor tempo, volgorde van modules en de beroepsproducten waarmee zij hun leeruitkomsten aantonen. Daarnaast besteedt CHE-DTO in het kader van de ontwikkeling van professionele identiteit aandacht aan het sturend vermogen van studenten om niet alleen tijdens hun opleiding maar ook na hun afstuderen invulling te geven aan hun professionaliteit. Alle studenten leren vanuit de vraag 'wie ben ik als professional?' zelf sturing te geven aan hun ontwikkeling. De student start de opleiding met het opstellen van een position paper. Het is een ontwikkeldocument dat de student iedere module dient bij te stellen om zo in samenspraak met zijn/haar trajectbegeleider sturing te geven aan de eigen leerroute. Het panel waardeert dit positief.

Het panel waardeert het dat de opleidingen in de eerste module de studenten een 'zachte landing' geven door ze vaardigheden te leren die nodig zijn voor zelfsturing en om zich een weg te vinden door het flexibele onderwijsconcept en het vinden van een relevante praktijkomgeving. Daarin heeft CHE-DTO zich verder ontwikkeld in de eerste jaren na de start van de opleidingen, toen bleek dat een groot aantal studenten daar behoefte aan hadden. Trajectbegeleiders vervullen daarbij eveneens een belangrijke rol.

CHE-kleur in aandacht voor professionele ontwikkeling

De aandacht voor de professionele ontwikkeling van CHE-DTO studenten is zichtbaar in de persoonlijke begeleiding die hen wordt geboden en in de definitie van de leeruitkomsten van met name de generieke modules. Een centrale lijn daarin is het leren verbinden van de eigen (christelijke) normen en waarden aan de rol van professional. Daarmee wil CHE-DTO studenten opleiden tot waardengerichte professionals.

De CHE-visie op *onderzoek* is geëffectueerd in de generieke modules 1, 6, 7 en 8. In module 1 starten studenten met het ontwikkelen van hun onderzoekend vermogen. In module 6 moeten studenten in staat zijn om een onderzoeksrapport op te stellen en te presenteren. In de modules 7 en 8 wordt verwacht dat studenten trends en (relevante) wetenschappelijke inzichten binnen de eigen beroeps- en organisatiecontext kunnen interpreteren en op basis daarvan een complex probleem in de beroepspraktijk kunnen oplossen. In module 8 moeten studenten de geleerde onderzoeksvaardigheden toe kunnen passen op een onderzoeksvraag, gericht op innovatie van de eigen beroepspraktijk. Binnen de vakspecifieke modules is eveneens aandacht voor de ontwikkeling van onderzoekend vermogen.

Het panel vindt de CHE-kleur herkenbaar ingebed in de verschillende leeruitkomsten en indicatoren.

Internationalisering

De CHE-visie op *internationalisering* is expliciet zichtbaar in de leeruitkomsten van module 1, en bij de deeltijd-bacheloropleidingen van de modules 6 en 8. Studenten dienen zich conform deze leeruitkomsten te verhouden tot het beroep en het discours in de breedte van hun werkveld in nationaal en internationaal perspectief. Verder verschilt de invulling van internationalisering per opleiding.

Het is het panel opgevallen dat het voor deeltijdstudenten lastig is om internationaal bezig te zijn, omdat zij door werk- en privéomstandigheden vaak aan Nederland gebonden zijn. Docenten

stimuleren studenten wel op zoek te gaan naar internationale ervaringen of contacten. Als een buitenlandse stage of project niet haalbaar is, vraagt de opleiding de student op een andere manier internationale ervaring op te doen, bijvoorbeeld door in eigen land te kijken welk hulpvraag er is vanuit andere culturen/nationaliteiten of net over de grens in Duitsland of België te kijken. De CHE is van plan de internationalisering verder te ontwikkelen.

Docenten

De docenten die gestart zijn in bij het nieuwe flexibele concept van deeltijdonderwijs vormen een soort 'kopgroep' van enthousiastelingen voor het concept. Steeds meer docenten worden enthousiast voor het concept omdat ze zien dat het positief uitwerkt voor studenten. De CHE geeft aan de cultuuromslag geleidelijk te willen laten verlopen en niet te forceren. Docenten die CHE-DTO verzorgen maken gebruik van scholings- en professionaliseringsactiviteiten, aangeboden door CHE in de eigen CHE Academy. De Academy verzorgt scholing en training in BKE en SKE, onderwijsontwikkeling en relatiemanagement.

Veel docenten bij CHE-DTO zijn gestart als docent in een aanbodgericht en lineair onderwijsconcept. Bij het nieuwe onderwijsconcept hoort dat de docent het accent meer legt op de vraag van de student en vandaaruit zijn onderwijs vormgeeft. De CHE geeft voor docenten daarom aandacht aan de verdere professionalisering. Docenten en trajectbegeleiders professionaliseren zich op basis van deze standaarden volgens dezelfde onderwijsprincipes als het DTO zelf. In 2017-2018 hebben 97 docenten gebruik gemaakt van professionaliseringsmogelijkheden. CHE wil dat de assessoren in 2020 BKE-gecertificeerd zijn om eerder verworven competenties te kunnen vaststellen. Meer informatie over de docenten staat vermeld bij de verschillende specifieke opleidingen.

Het is het panel opgevallen dat docenten vaak meerdere rollen (vakdocent, trajectbegeleider, modulecoördinator, assessor) vervullen en zowel bij voltijd als bij deeltijd lesgeven. Het panel heeft gezien dat de docenten nauw betrokken zijn op de student, ze als gelijkwaardig beschouwen en zij veel tijd investeren in het leveren van maatwerk en het ontwikkelen van het nieuwe onderwijsconcept. Zo neemt bijvoorbeeld een goede beoordeling van het portfolioassessment veel tijd in beslag. Het panel constateert dat de docenten in voldoende mate werken aan een van de gestelde eisen van het Experiment Leeruitkomsten, namelijk dat docenten aantoonbaar competent zijn studenten te begeleiden bij de keuze voor en vormgeving van de leeractiviteiten. Een andere eis waaraan de opleidingen zorgvuldig en serieus werken is dat docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen. De keerzijde van het nieuwe concept is volgens het panel dat de werkdruk van de docenten een zorgpunt is, hetgeen eveneens door studenten wordt aangegeven.

Voorzieningen en elektronische leeromgeving

De opleidingen worden verzorgd vanuit de hoofdlocatie van de CHE in Ede.

DTO-studenten hebben een beperkt aantal contactdagen en worden in hun leren ondersteund met een elektronische leeromgeving Itslearning. Itslearning biedt informatie over de opleiding, begeleiding, modules, opdrachten en toetsing in de vorm van een digitale studiegids. Itslearning biedt verder mogelijkheden voor interactie tussen studenten onderling, de student en zijn trajectbegeleider, contacten tussen studenten en docenten, kennisoverdracht en studievoortgangsrapportage. Verder is er een app, waar studenten het rooster en de studieresultaten kunnen terugvinden.

Het panel constateert op basis van de gesprekken dat bij start van het gebruik van Itslearning, zowel studenten als docenten, te maken hadden met kinderziektes en bepaalde tools nog ontwikkeld moesten worden. Het panel waardeert het dat de CHE dit vooraf goed heeft ingeschat en dat het team leeromgeving verbeterprocedures heeft ontwikkeld, zodat snel en tijdig geacteed kan worden wanneer zich knelpunten voordoen. Eveneens besteedt de CHE aandacht aan studenten en docenten die digitaal minder vaardig zijn onder andere met informatiebijeenkomsten en 'coaching on the job'. Daarnaast helpen steeds meer studenten (en docenten) elkaar onderling bij het gebruik van Itslearning. Itslearning wordt achter de schermen steeds verder ontwikkeld.

Kwaliteitszorg

Het kwaliteitszorgsysteem van CHE-DTO is gestoeld op het kwaliteitsbeleid van de CHE. Studenten worden structureel betrokken bij de evaluatie van modules via de HBO-spiegel. Ook vindt er aan het einde van de module een evaluatief gesprek plaats tussen studenten en docenten. Op basis van deze gegevens stelt het moduleteam een verbeterplan op. Aan het einde van het studiejaar 2017-2018 is er een deeltijdweek georganiseerd, waarin het onderwijs en de organisatie zijn geëvalueerd en het nieuwe studiejaar is voorbereid. CHE-DTO wil dit jaarlijks gaan organiseren en op basis van de evaluaties zijn onderwijsdagen en leertaken aangepast. Ook is er meer aandacht gegeven aan de elektronische leeromgeving (zie vorige paragraaf).

Onderdeel van het experiment leeruitkomsten is de jaarlijkse voortgangsrapportage aan de NVAO. De voortgangsrapportage waardeert het flexibele onderwijsconcept van de CHE. Aandachtspunten daarin zijn onder meer de uitwerking van de studentbegeleiding op de werkvloer, het voorbereiden van leden van de examencommissie, het borgen van de metarol van de examencommissie en verbinding met de voltijdsexamencommissie.

Het panel is erover te spreken dat de CHE in twee jaar tijd reeds veel van het nieuwe concept heeft neergezet en geïmplementeerd. Het panel ziet wel dat de implementatie van het concept in ontwikkeling is, en waardeert het dat de CHE een goed lerend vermogen heeft en het onderwijs op basis van ervaringen van en in samenwerking met studenten, docenten en het werkveld voortdurend bijstelt waar nodig en doorontwikkeld waar wenselijk. Het panel stelt vast dat de opleidingen hiermee voldoen aan een van de eisen van het Experiment Leeruitkomsten, namelijk dat zij een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging hebben.

Opleidings specifieke onderwijsleeromgeving

Hieronder is een beschrijving gegeven van de onderwijsleeromgeving per opleiding. Het panel constateert dat iedere opleiding in het verlengde van de BoKS en de christelijke identiteit van de CHE een leeromgeving heeft ontwikkeld die passend is bij de geformuleerde leeruitkomsten. Het panel constateert dat een aantal specifieke opleidingen aandacht besteden aan de breedte van het betreffende beroep (LBA en VP) terwijl andere opleidingen juist ruimte bieden voor specifieke uitstroomrichtingen (bijvoorbeeld Social Work). De aandacht voor de breedte van het werkveld is vooral van belang voor de opleidingen LBA en VP waar het verplicht is op te leiden voor de bijvoorbeeld verschillende leeftijdsgroepen in het onderwijs en verschillende werkerterreinen binnen de zorg. De student werkt vaak bij een organisatie (vaak in vast dienstverband), en komt dan niet altijd in aanraking met de breedte van het werkveld. De opleiding zoekt dan samen met student en werkgever naar een passende oplossing hiervoor.

Onderwijsleeromgeving Bachelor Social Work

Het onderwijsprogramma van de Bachelor Social Work is als volgt vormgegeven:

Module	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC
1 Professionele identiteit	1.1 Beroep en persoon	10	1.2 Professioneel werken	10	1.3 Basiskennis	10
2	2.1 Hulpverleningsplan maken	10	2.2 Interventie uitvoeren	10	2.3 Basiskennis	10
3 Signaleren en netwerken	3.1 Signaleren	10	3.2 Netwerk inzetten	10	3.3 Basiskennis	10
4 Gehandicaptenzorg	4.1 Cliënten begeleiden	10	4.2 Leefklimaat creëren	10	4.3 Kennis van problematiek	10
4 Jeugdzorg en pedagogiek	4.1 Contact leggen	10	4.2 Veilig leefklimaat	10	4.3 Kennis van problematiek	10
4 Geestelijke gezondheidszorg	4.1 Cliënten begeleiden	10	4.2 Leefklimaat creëren	10	4.3 Kennis van problematiek	10
4 Welzijn en samenleving	4.1 Cliënten versterken	10	4.2 Leefklimaat creëren	10	4.3 Kennis van problematiek	10
5	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10
6	6.1 Professioneel samenwerken	10	6.2 Professioneel netwerken	10	6.3 Professioneel onderzoeken t.b.v. de organisatie	10
7	7.1 Professioneel leiderschap	10	7.2 Innoveren en veranderen	10	7.3 Ondernemend en projectmatig werken	10
8	8.1 Professionele identiteit	10	8.2 Professioneel werken	10	8.3 Innoveren en onderbouwen	10

In de eerste module werken studenten binnen een Social Work context aan generieke leeruitkomsten gericht op de ontwikkeling van professionele identiteit. Daarnaast werken studenten aan een leeruitkomst gericht op het verwerven van basiskennis op het gebied van methodiek, recht, psychologie en gespreksvaardigheden.

De drie vakinhoudelijke modules zijn gericht op het methodisch handelen in het primaire proces. In module 2 leren studenten samen met hun cliënt (en zijn systeem) methodische interventies te ontwerpen, uit te voeren, te evalueren en te verantwoorden. Studenten maken daarbij gebruik van een relevante theorie. In module 3 vindt methodisch handelen plaats in de context van het signaleren van veranderingen en de inzet van netwerkondersteuning. Studenten leren hierbij verschillende instrumenten inzetten.

In module 4 volgen de studenten hun eigen uitstroomprofiel. Daarbij staat methodisch handelen binnen de context van de gekozen uitstroomprofiel centraal.

Het panel vindt de onderwijsleeromgeving adequaat weergegeven en passend bij de opleiding van bachelorstudenten Social Work.

Kennis- en beroepsvaardigheden

De kennisbasis die studenten verwerven is gebaseerd op de landelijk afgesproken BoKS. Studenten DTO SW-Ba verwerven in module 1, 2 en 3 kennis op het gebied van psychologie, creatief agogisch handelen, sociologische kennis, methodiek, pedagogiek, recht, medische kennis, multiculturaliteit en ethiek. In module 4 verschilt de kennis per uitstroomprofiel. Binnen het uitstroomprofiel Gehandicaptenzorg verwerven studenten kennis op het gebied van medische achtergronden, handicaps, syndromen, stoornissen en complicerende factoren, behandeling en begeleiding. Studenten die kiezen voor het uitstroomprofiel GGZ, krijgen kennis op het gebied van psychische aandoeningen, verslaving, herstelprocessen, gedragsveranderingsmechanismen en dergelijke aangeboden. Studenten die kiezen voor het profiel Jeugdzorg en Pedagogiek verdiepen zich in pedagogiek en theorie over gezinnen. Studenten van het uitstroomprofiel Welzijn en Samenleving verdiepen zich in het ondersteunen van kwetsbare mensen en het daarbij ondersteunen van mensen om zichzelf te helpen. Studenten doen beroepsvaardigheden op door leertaken in de beroepspraktijk uit te voeren. Het panel is positief over de plaats die kennis en vaardigheden binnen leeruitkomsten hebben gekregen.

Specifieke eisen aan certificering

Studenten kunnen voor elk uitstroomprofiel met uitzondering van het profiel Wijk & Samenleving en Gehandicaptenzorg extra certificaten halen om zich binnen het vakgebied te laten registreren. Het uitstroomprofiel GGZ-agoog is zodanig ingericht dat studenten aan de wettelijke eisen voor ggz-agoog kunnen voldoen. Daarvoor moeten studenten minimaal zestien uur per week werkzaam zijn in een instelling voor ggz of verslavingszorg gedurende anderhalf jaar. Studenten volgen module 4 gericht op GGZ en vullen verder een aantal voorgeschreven leeruitkomsten ggz-specifiek in.

Het panel vindt dat de eisen aan de certificering voldoende worden ingevuld.

Onderzoeksvaardigheden en aansluiting bij lectoraten

In de vakspecifieke modules komt bij de opleiding DTO SW-Ba onderzoeksvaardigheden naar voren, zoals in module 2 en 3. In deze modules bijvoorbeeld moeten studenten op methodische wijze een hulpverleningsplan opzetten en verantwoorden met onderzoek.

In 2017 heeft een team van CHE-DTO de invulling van onderzoekend vermogen bij de diverse opleidingen geanalyseerd. Daarbij kwam naar voren dat het ontwikkelen van een onderzoekende houding vooral goed geborgd is in modules 6,7 en 8 en nog verder versterkt kunnen worden in de vakspecifieke modules. Het panel waardeert de alertheid waarmee de opleiding kritisch kijkt naar de inbedding van de onderzoekende houding in het curriculum en bijstuurt als het mogelijk of nodig is.

Vakspecifieke kennis en vaardigheden komen aan de orde in modules 2, 3 en 4. DTO SW-Ba werkt samen met het lectoraat Jeugd en Gezin van het domein Theologie, Welzijn en Zorg. Dit lectoraat richt zich op praktijkgericht onderzoek op het gebied van professioneel opvoeden, informele netwerken, contextuele hulpverlening en waarden en zingeving. Enkele docenten van de opleiding participeren in het lectoraat.

Het panel vindt al met al de onderzoeksvaardigheden adequaat ingebed in de modules en is positief over de verbinding met het lectoraat.

Internationalisering

Op verschillende momenten van de opleiding komt internationalisering aan bod: bij inspiratiesessies op de onderwijsdagen en in module 2 bij het thema multiculturaliteit. In module 1 en 8, besteedt de opleiding aandacht aan de internationale context van het beroepsdomein onder meer door gebruik van internationale literatuur. Binnen supervisietrajecten is multiculturaliteit eveneens een aandachtspunt.

Het panel signaleert dat de internationalisering bescheiden ingevuld is, hetgeen past bij deeltijdstudenten, die over het algemeen weinig mogelijkheden hebben om in het buitenland te gaan studeren. Het panel vraagt daarom om verdere uitwerking van dit concept, passend bij de mogelijkheden van de studenten.

Docenten

Er zijn 20 docenten verbonden aan de opleiding. Nagenoeg alle docenten hebben relevante praktijkervaring. Negentien docenten hebben een masteropleiding afgerond. Een docent is verbonden met het lectoraat Jeugd en Gezin. Het panel heeft kennisgemaakt met het docententeam en vindt deze deskundig en betrokken voor dit type onderwijs.

Onderwijsleeromgeving Ad- social work in de zorg (SWZ)

Het onderwijsprogramma van de Ad-social work in de zorg is als volgt vormgegeven:

Module	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC
1 Professionele identiteit	1.1 Beroep en persoon	10	1.2 Professioneel werken	10	1.3 Basiskennis	10
2	2.1 Hulpverleningsplan maken	10	2.2 Interventie uitvoeren	10	2.3 Basiskennis	10
3	3.1 Signaleren	10	3.2 Netwerk inzetten	10	3.3 Basiskennis	10
4 GZ	4.1 Cliënten begeleiden	10	4.2 Leefklimaat creëren	10	4.3 Kennis en professionele ontwikkeling	10
4 J&P	4.1 Contact leggen	10	4.2 Veilig leefklimaat	10	4.3 Kennis en professionele ontwikkeling	10
4 GGZ	4.1 Cliënten begeleiden	10	4.2 Leefklimaat creëren	10	4.3 Kennis en professionele ontwikkeling	10

Alle studenten beginnen met module 1, waar studenten binnen een Social Work context werken aan generieke leeruitkomsten gericht op de ontwikkeling van professionele identiteit. Daarnaast werken studenten aan een leeruitkomst gericht op het verwerven van basiskennis op het gebied van methodiek, recht, psychologie en gespreksvaardigheden.

Vervolgens volgen studenten drie vakinhoudelijke modules in een eigen gekozen volgorde. In module 2 leren studenten samen met hun cliënt (en zijn systeem) methodische interventies te ontwerpen, uit te voeren, te evalueren en te verantwoorden. Studenten maken daarbij gebruik van een relevante theorie. In module 3 vindt methodisch handelen plaats in de context van het signaleren van veranderingen en de inzet van netwerkondersteuning. Studenten leren hierbij verschillende instrumenten inzetten.

In module 4 volgen de studenten hun eigen uitstroomprofiel. Daarbij vindt methodisch handelen binnen de context van de gekozen uitstroomprofiel plaats. Er zijn drie uitstroomprofielen: Gehandicaptenzorg, Jeugd en Pedagogiek en GGZ.

Kennis

De kennisbasis die studenten verwerven is gebaseerd op de landelijk afgesproken BoKS. Studenten DTO SW-Ad verwerven in module 1, 2 en 3 kennis op het gebied van psychologie, creatief agogisch handelen, sociologische kennis, methodiek, pedagogiek, recht, medische kennis, multiculturaliteit en ethiek. In module 4 verschilt de kennis per uitstroomprofiel. Binnen het uitstroomprofiel Gehandicaptenzorg verwerven studenten kennis op het gebied van medische achtergronden, handicaps, syndromen, stoornissen en complicerende factoren, behandeling en begeleiding. Studenten die kiezen voor het uitstroomprofiel GGZ, krijgen kennis op het gebied van psychische aandoeningen, verslaving, herstelprocessen, gedragsveranderingmechanismen en dergelijke aangeboden. Studenten die kiezen voor het uitstroom profiel Jeugdzorg en Pedagogiek verdiepen zich in pedagogiek en theorie over gezinnen. Het panel vindt dat de kennisbasis voldoende is verankerd in de leeruitkomsten die studenten in de verschillende modules moeten aantonen.

Beroepsvaardigheden

Studenten doen beroepsvaardigheden op door leertaken in de beroepspraktijk uit te voeren. Het panel vindt dit adequaat vormgegeven.

Onderzoeksvaardigheden

Onderzoekend vermogen komt in de generieke module 1 aan bod en in de vakspecifieke modules 2 en 3. Daarin staat het ontwikkelen van een onderzoekende houding voorop. In deze module 2 stellen studenten op een methodische wijze een behandelplan op en voeren zij interventies uit. In module 3 onderzoeken studenten signalen en veranderingen bij hun cliënten. DTO SW-Ad werkt samen met het lectoraat Jeugd en Gezin van het domein Theologie, Welzijn en Zorg. Dit lectoraat richt zich op praktijkgericht onderzoek op het gebied van professioneel opvoeden, informele netwerken, contextuele hulpverlening en waarden en zingeving. Een docent van de opleiding participeert in het lectoraat. Het panel vindt dat de onderzoeksvaardigheden passend bij het Ad-niveau in de eerste vier modules aan bod komen.

Internationalisering

Op verschillende momenten van de opleiding komt internationalisering aan bod: bij inspiratiesessies op de onderwijsdagen en in module 2 bij het thema multiculturaliteit.

Docenten

Er zijn vijftien docenten verbonden aan de opleiding. Alle docenten zijn opgeleid op masterniveau; een docent is bezig met een promotietraject bij het Lectoraat Jeugd en Gezin. Alle docenten beschikken over relevante praktijkervaring. Het panel vindt het docententeam voldoende uitgerust voor zijn taak.

Voorzieningen

DTO SW-Ad wordt op twee locaties uitgevoerd: in Ede en in Dordrecht. De voorzieningen zijn adequaat.

Onderwijsleeromgeving Verpleegkunde (VP)

Het onderwijsprogramma van de opleiding DTO-VP ziet er als volgt uit:

Module	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC
1	1.1 Beroep en persoon	10	1.2 Professioneel werken	10	1.3 Basiskennis en -vaardigheden	10
2	2.1 Zorg verlenen	10	2.2 Zorg plannen en organiseren	10	2.3 Basiskennis en -vaardigheden	10
3	3.1 Preventiegericht gezond gedrag bevorderen	10	3.2 Ethisch en juridisch onderbouwde zorgverlening	10	3.3 Basiskennis en -vaardigheden	10
4	4.1 Veilig zorg verlenen	10	4.2 Verbeteradvies: veiligheid bevorderen	10	4.3 Basiskennis en -vaardigheden	10
5	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10
6	6.1 Professioneel samenwerken	10	6.2 Professioneel netwerken	10	6.3 Professioneel onderzoeken t.b.v. de organisatie	10
7	7.1 Professioneel leiderschap	10	7.2 Innoveren en veranderen	10	7.3 Ondernemend en projectmatig werken	10
8	8.1 Professionele identiteit	10	8.2 Professioneel werken	10	8.3 Innoveren en onderhouden	10

Alle studenten beginnen met module 1, waar studenten binnen de verpleegkundige context werken aan generieke leeruitkomsten gericht op de ontwikkeling van professionele identiteit. De module omvat daarnaast een leeruitkomst gericht op professioneel werken in de verpleegkundige context en basiskennis; studenten DTO VP verwerven kennis op het terrein van anatomie, fysiologie, pathologie en farmacologie.

Na module 1 volgen studenten drie vakspecifieke modules, gericht op het methodisch handelen in het primaire proces. Module 2 richt zich op stellen van doelen naar aanleiding van een verpleegprobleem. Studenten leren methodisch te handelen om zo het probleem tot een goed einde te brengen. Studenten tonen verder in deze module aan het zorgproces in kaart te kunnen brengen en zorg te kunnen plannen en coördineren. Module 3 bevat leeruitkomsten gericht op methodisch handelen in de context van preventiegericht gezond gedrag en ethisch en juridisch onderbouwde zorgverlening. Module 4 richt zich op methodisch handelen in de context van kwaliteit en veiligheid. Er is aandacht voor (her)indiceren van zorg. Studenten leren verder onder meer een advies te schrijven op basis van literatuur ten behoeve van de veiligheid van zorgvragers en/of zorgverleners. Het panel vindt dat alle vakbekwaamheden voldoende aan bod komen in de leeruitkomsten en tevens voldoen aan de wettelijke vereisten zoals gesteld in het Besluit opleidingseisen Verpleegkunde 2011.

Kennis- en beroepsvaardigheden

De kennisbasis die studenten verwerven is gebaseerd op de landelijk afgesproken BoKS. In module 2 is er aandacht voor kennis van verpleegkundige visies, theorieën, verpleegkundige methodieken, anatomie, fysiologie, pathologie en farmacologie. In module 3 komt daar kennis op het gebied van wet- en regelgeving en ethiek bij, evenals kennis gericht op preventie, geriatrie, gerontologie, communicatie en psychologie. Module 4 brengt kennis op het gebied van veiligheidsbeleid, modellen voor (kwaliteits)zorg, hematologie, pulmonologie, cardiologie, neurologie, gastro-entropologie, nefrologie, dermatologie en het bewegingsapparaat. Studenten maken zich beroepsvaardigheden eigen bij het werken in de praktijkleeromgeving en door trainingen in de modules. Er is aandacht voor gespreksvaardigheden, klinisch redeneren, versterken zelfmanagement en verpleegkundige interventies en vaardigheden. Er is een

uitstroomprofiel namelijk die van Algemeen Verpleegkundige. Het panel heeft de leeruitkomsten gerelateerd aan de CanMedsrollen en vindt deze voldoende geborgd in de modules terug.

Onderzoeksvaardigheden

In modules 2, 3 en 4 komen verschillende aspecten van onderzoekend vermogen aan bod. In module 2 wordt van studenten verwacht dat zij evidence-based zorg verlenen. In module 4 komen studenten in aanraking met onderzoeksmethoden en schrijven zij een verbeteradvies op basis van literatuuronderzoek. Bij preventiegericht gezond gedrag bevorderen (leeruitkomst 3.1) moeten studenten aantonen dat zij in staat zijn om met behulp van theoretische modellen het gezondheidsprobleem van een zorgvrager of doelgroep te analyseren. Een aantal docenten participeert in de kenniskring van het lectoraat Zorg voor Voeding en Gezondheid. Dit lectoraat houdt zich bezig met twee onderzoekslijnen: hoe kunnen zorgverleners ondersteund worden in het uitvoeren van evidence-based interventies in gezond voedingsgedrag en hoe kunnen kwetsbare zorgvragers ondersteund worden in het ontwikkelen van een gezond voedingsgedrag. Het panel is tevreden over de wijze waarop toekomstige verpleegkundigen zich onderzoeksvaardigheden eigen moeten maken.

Internationalisering

Internationalisering krijgt binnen DTO VP vorm door het gebruik van internationale literatuur. Als studenten aangeven naar het buitenland te willen, zijn daarvoor contacten beschikbaar. Verder geeft de CHE aan dat internationalisering voor de deeltijdopleiding VP als ontwikkelpunt op de agenda (zie ZER DTO-VP). Het panel onderschrijft de bescheiden benadering van internationalisering en heeft er vertrouwen in dat dit verder in de modules zal worden geconcretiseerd.

Docenten

Er zijn 43 docenten verbonden aan de opleiding, waarvan 27 op masterniveau zijn opgeleid en drie bezig zijn met een masteropleiding. Twee docenten zijn gepromoveerd. Een docent is bezig met een promotieonderzoek. Nagenoeg alle docenten hebben relevante praktijkervaring. Het panel vindt het docententeam deskundig en betrokken.

Onderwijsleeromgeving Leraar Basisonderwijs

Onderwijsprogramma en modules

Het onderwijsprogramma van de opleiding DTO-LBA ziet er als volgt uit:

Module	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC
1	1.1 Beroep en persoon	10	1.2 Beroepsoriëntatie	10	1.3 Kennis	10
2	2.1 Veilig leerklimaat en basisbehoeften	10	2.2 Doelgericht werken op dag- en weekniveau	10	2.3 Kennis	10
3	3.1 Planmatig, motiverend, uitdagend en resultaatgericht onderwijs op maat	10	3. Talentgericht vakoverstijgend onderwijs-arrangement	10	3.3 Kennis	10
4	4.1 Passend talentgericht onderwijs	10	4. Werken in een professionele leergemeenschap	10	4.3 Kennis	10
5	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10
6	6.1 Professioneel samenwerken	10	6.2 Professioneel netwerken	10	6.3 Professioneel onderzoeken t.b.v. de organisatie	10
7	7.1 Professioneel leiderschap	10	7.2 Innoveren en veranderen	10	7.3 Ondernemend en projectmatig werken	10
8	8.1 Professionele identiteit	10	8.2 Professioneel werken	10	8.3 Innoveren en onderbouwen	10

Alle studenten starten met de module 1 Professionele identiteit, gericht op de ontwikkeling van hun professionele identiteit als hbo-professional. In module 2 staat het lesgeven vanuit een visie centraal. In module 3 is de (basis)kennis gericht op onder andere onderwijskunde, pedagogiek, rekenen, bewegingsonderwijs, taal, godsdienst en drama. In module 4 leren studenten planmatig talentgericht onderwijs te ontwerpen waardoor kinderen zichzelf leren kennen, hun veelzijdigheid kunnen inzetten, worden uitgedaagd en leren volhouden. Het panel vindt de invulling van de modules goed passen bij een opleiding tot Leraar Basisonderwijs.

Kennis- en beroepsvaardigheden

De kennisbasis die studenten verwerven is gebaseerd op de landelijk afgesproken BoKS. Module 1 omvat tevens een leeruitkomst gericht op de basiskennis van het betreffende beroep. Bij de deeltijdbacheloropleiding LBA is in deze module aandacht voor de kennisbases godsdienst, taal, rekenen en schrijven. Module 2 omvat ook verschillende kennistoetsen, bijvoorbeeld op het gebied van taal, rekenen, bewegingsonderwijs en pedagogiek. In deze module is de (basis)kennis gericht op onder andere onderwijskunde, pedagogiek, rekenen, bewegingsonderwijs, taal, godsdienst en drama. De basiskennis van module 4 heeft onder andere betrekking op aardrijkskunde, taal, rekenen en geschiedenis. De student kan er voor kiezen extra specialisaties te volgen, bijvoorbeeld leergang bewegingsonderwijs. Na de opleiding tot leraar basisonderwijs is het mogelijk door te studeren voor bijvoorbeeld master Pedagogiek, -Leren en Innoveren, -Educational Leadership, Passend Meesterschap of Special Educational Needs.

Het panel stelt vast dat de kennisbasis en de beroepsvaardigheden voldoende aan bod komen in de opleiding.

Onderzoeksvaardigheden

In de opleiding LBA komen verschillende aspecten van onderzoekend vermogen en onderzoek uitvoeren aan de orde. In module 3 leren studenten bijvoorbeeld leerstijlen te onderzoeken en daarvan een kwalitatieve analyse te maken. Ook werken studenten in deze module met bronnen, maken studenten kennis met de empirische cyclus en de toepassingsmogelijkheden hiervan in de eigen beroepspraktijk. Daarnaast voeren studenten (in module 4) een ontwerpend onderzoek uit, gericht op het inrichten van een rijke leeromgeving voor het vak wereldoriëntatie. Een aantal docenten participeert in de kenniskring van het lectoraat Talenten en Opbrengsten van het

domein Educatie. Het panel vindt de onderzoeksvaardigheden adequaat ingebed in de modules.

Internationalisering

Internationalisering krijgt binnen de deeltijdbacheloropleiding LBA vorm middels het gebruik van internationale literatuur, tijdens de inspiratiesessies op de onderwijsdagen en in de leertaken die studenten kunnen uitvoeren. Daarnaast hebben studenten in module 5 de mogelijkheid tot een internationale stage of uitwisseling. Het panel vindt dat de opleiding de internationalisering verder kan uitwerken.

Docenten

Aan de opleiding zijn drieëndertig docenten verbonden. Hiervan zijn zevenentwintig docenten op masterniveau opgeleid. Nagenoeg alle docenten hebben relevante praktijkervaring, bijvoorbeeld als groepsleerkracht in het basisonderwijs, psycholoog in het speciaal basisonderwijs, docent in het hbo en voortgezet onderwijs of als adviseur. Daarnaast wordt de praktijk waar de studenten werkzaam zijn actief betrokken bij het onderwijs. De opleiding organiseert studiedagen voor trajectbegeleiders. Vier docenten (waaronder de lector) zijn verbonden met de kenniskring van het lectoraat Talenten en Opbrengsten van het domein Educatie. Het panel vindt de kwaliteit van het docententeam goed passen bij de opleiding LBA.

Onderwijsleeromgeving Godsdienst Leraar

Onderwijsprogramma en modules

Het onderwijsprogramma van de opleiding DTO-GL ziet er als volgt uit:

Module	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC	Leeruitkomst	EC
1 Professionele identiteit	1.1 Beroep en persoon	10	1.2 Beroepsoriëntatie	10	1.3 Basiskennis	10
2	2.1 Kijk op de groep	10	2.2 De les Godsdienst en Levensbeschouwing	10	2.3 Basiskennis	10
3	3.1 Grip op de groep	10	3.2 Krachtige leeromgeving	10	3.3 Basiskennis	10
4	4.1 Zin in de GL-les	10	4.2 Kijk en grip op het individu	10	4.3 Basiskennis	10
5	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10
6	6.1 Professioneel samenwerken	10	6.2 Professioneel netwerken	10	6.3 Professioneel onderzoeken ten behoeve van de organisatie	10
7	7.1 Professioneel leiderschap	10	7.2 Innoveren en veranderen	10	7.3 Ondernemend en projectmatig werken	10
8	8.1 Professionele identiteit	10	8.2 Professioneel werken	10	8.3 Innoveren en onderbouwen	10

Alle studenten starten met de module 1: Professionele identiteit, gericht op de ontwikkeling van hun professionele identiteit als hbo professional. In module 2 leren studenten leiding te geven aan een leertraject met een klas, een les voor te bereiden, uit te voeren, te evalueren en theoretisch en didactisch te verantwoorden. In module 3 vindt methodisch handelen plaats in de context van het creëren van een pedagogisch klimaat en een krachtige leeromgeving. In module 4 staat methodisch handelen in het primaire proces vanuit een eigen visie op onderwijs en het vak GL centraal. Studenten kunnen kiezen voor de specialisatie algemeen vormend onderwijs of beroepsgericht onderwijs. Deze keuze heeft veelal te maken met de werkplek van de student. De

eerste vier modules zijn qua inhoud gelijk voor beide specialisaties. In de modules 6 en 7 vindt verdere specialisering qua context plaats. Het panel vindt de onderwijsleeromgeving helder vormgegeven en passend bij de leeruitkomsten voor de opleiding GL.

Kennis- en beroepsvaardigheden

Module 1 omvat een leeruitkomst gericht op de basiskennis van het betreffende beroep. Bij de deeltijdbacheloropleiding Leraar Godsdienst/ Levensbeschouwing is in module 2 aandacht voor inleidingsvragen met betrekking tot de Dogmatiek als geheel, het Oude Testament (Genesis, Samuël), het Nieuwe Testament (synoptische Evangelien) en wereldreligies. Daarnaast leren studenten gebruik te maken van communicatiemodellen, pedagogische concepten en (beeld)didactiek.

In module 3 vindt methodisch handelen plaats in de context van het creëren van een pedagogisch klimaat en een krachtige leeromgeving. Daarbij is onder andere aandacht voor het leren herkennen van leer- en gedragsproblemen en daarop te kunnen handelen, het werken met groeps- en handelingsplannen en het verbeteren van het eigen handelen middels praktijkonderzoek. Daarnaast leren studenten een motiverende, activerende en gevarieerde leeromgeving vorm te geven en hun eigen handelen vakdidactisch, pedagogisch en theoretisch te verantwoorden. In deze module is de (basis)kennis gericht op onder andere christologie, soteriologie en exegetische van (passages uit) het Oude Testament.

In module 4 staat methodisch handelen in het primaire proces vanuit een eigen visie op onderwijs en het vak GL centraal. Studenten leren onder andere hun eigen visie te verantwoorden en verschillende didactische concepten en modellen doelgericht in te zetten. Studenten krijgen inzicht in diversiteit in onderwijs(beleid), de culturele en religieuze achtergronden daarvan, interculturele communicatie en het realiseren van didactische diversiteit in hun lessen. De basiskennis van deze module heeft onder andere betrekking op christologie, soteriologie, pneumatologie, de eschatologie en de relatie daarvan met andere thema's van de Dogmatiek en de verschillende opvattingen over de Messiasverwachting in joodse en christelijke kringen.

Het panel vindt de inhoud van de leeruitkomsten, de kennis en de vaardigheden die daarin centraal staan, passend voor het beroep van GL, waartoe studenten worden opgeleid. Het panel vindt dat de opleiding de aandacht voor de christelijke godsdienst meer kan inbedden in een bredere oriëntatie op levensbeschouwing en (wereld)religie(s).

Onderzoeksvaardigheden

In de opleiding GL komen verschillende aspecten van onderzoekend vermogen en onderzoek uitvoeren ook aan de orde in de drie opleidingsspecifieke modules, waarbij studenten leren vanuit praktijkgericht onderzoek hun handelen in de praktijk te verbeteren. Daarbij is bovendien aandacht voor het verantwoorden van het eigen handelen vanuit theorie. Daarnaast leren studenten (bijvoorbeeld in module 4) leerproblemen en andere belemmeringen te signaleren, doelgericht te observeren en hierover te rapporteren. Een aantal docenten participeert in de kenniskring van het lectoraat Geloven in context van het domein Theologie, Welzijn en Zorg. De theologische opleidingen van de CHE werken sinds enige tijd aan een zogenaamde Kennisagenda. Deze kennisagenda is bedoeld als instrument om samenhang en ordening aan te brengen in de veelheid aan onderwerpen en bestaat uit trends, thema's en topics. Trends zijn veelal abstracte, langetermijnontwikkelingen in de maatschappij. Bij een topic gaat het om actueel vraagstuk uit een specifieke praktijksituatie. De kennisagenda bevat thema's voor de opleidingen GPW en GL, waarbinnen studenten onderwerpen (topics) kiezen voor een

afstudeerproject. Het panel vindt de onderzoeksvaardigheden voldoende ingebed in de modules.

Internationalisering

Internationalisering krijgt vorm binnen de deeltijdbacheloropleiding GL middels het gebruik van internationale literatuur, tijdens de inspiratiesessies op de onderwijsdagen en in de leertaken die studenten kunnen uitvoeren. Docenten GL en de lector bezoeken (en leveren bijdragen aan) internationale conferenties (Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Australië, Zuid-Afrika, Oost-Europa) en nemen deel aan internationale studiegroepen en leergemeenschappen waar kennisdeling over het beroep van de professionele theoloog plaatsvindt. Hierdoor houdt de opleiding aansluiting op eisen die aan beroep en opleiding worden gesteld vanuit internationaal perspectief.

Docenten

Aan de opleiding zijn dertien docenten verbonden. Alle docenten zijn op masterniveau opgeleid, zes docenten zijn gepromoveerd en twee zijn bezig met een promotieonderzoek. Nagenoeg alle docenten hebben relevante praktijkervaring, bijvoorbeeld als docent (godsdiens) en lerarenopleiders (geregistreerd). Daarnaast wordt de praktijk waar de studenten werkzaam zijn actief betrokken bij het onderwijs. Eén docent is verbonden met de kenniskring van het lectoraat Geloven in context van het domein Theologie, Welzijn en Zorg. Docenten GL en de lector bezoeken (en leveren bijdragen aan) internationale conferenties (Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Australië, Zuid-Afrika, Oost-Europa) en nemen deel aan internationale studiegroepen en leergemeenschappen waar kennisdeling over het beroep van de professionele theoloog plaatsvindt. Hierdoor houden we aansluiting op eisen die aan beroep en opleiding worden gesteld vanuit internationaal perspectief. De meer generieke onderdelen worden in toenemende mate verzorgd door opleidingsspecifieke docenten. Het panel vindt het docententeam deskundig en adequaat toegerust voor het opleiden van toekomstige docenten GL.

Onderwijsleeromgeving Godsdienst Pastoraal Werk

Onderwijsprogramma en modules

Het onderwijsprogramma van de opleiding DT-GPW ziet er als volgt uit:

Module		EC		EC		EC
1 Professionele identiteit	1.1 Beroep en persoon	10	1.2 Beroepsoriëntatie	10	1.3 Basiskennis	10
2 Methodisch handelen	2.1 Leiding geven aan leren	10	2.2 Planmatig coachen	10	2.3 Basiskennis	10
3 Methodisch handelen	3.1 Present in de samenleving	10	3.2 Respectvol communiceren	10	3.3 Basiskennis	10
4 Methodisch handelen	4.1 Begeleiden bij geloofsvragen	10	4.2 Vieringen leiden	10	4.3 Basiskennis	10
5	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10	5.1 Vrije ruimte voor professionalisering	10
6 Samenwerken	6.1 Professioneel samenwerken	10	6.2 Professioneel netwerken	10	6.3 Professioneel onderzoeken ten behoeve van de organisatie	10
7 Leiderschap	7.1 Professioneel leiderschap	10	7.2 Innoveren en veranderen	10	7.3 Ondernemend en projectmatig werken	10
8 Professionele identiteit	8.1 Professionele identiteit	10	8.2 Professioneel werken	10	8.3 Innoveren en onderbouwen	10

Alle studenten starten met de module 1: Professionele identiteit, gericht op de ontwikkeling van hun professionele identiteit als hbo-professional. In module 2 leren studenten leiding te geven

aan leren. Dit betreft bijvoorbeeld het creëren van een krachtige leeromgeving voor leer- en vormingsprocessen met betrekking tot levensbeschouwelijke thema's. Hierbij analyseert de student de beginsituatie van de doelgroep, formuleert op basis daarvan doelen en ontwikkelt leeractiviteiten en biedt die aan. Ook is in deze module aandacht voor het planmatig coachen van (groepen) vrijwilligers in het realiseren van hun doelstellingen. In module 3 vindt methodisch handelen plaats in de context van het present-zijn in de samenleving en respectvol communiceren. In module 4 staat methodisch handelen in het begeleiden bij geloofsvragen en het leiden van vieringen centraal. Het panel vindt de onderwijsleeromgeving voor GPW passend ingevuld. De leeruitkomsten bieden voldoende basis om recht te doen aan de uiteenlopende rollen die GPW'ers in hun vak kunnen vervullen.

Kennis- en beroepsvaardigheden

Module 1 omvat tevens een leeruitkomst gericht op de basiskennis van het betreffende beroep. Er is in deze module bijvoorbeeld aandacht voor inleidingsvragen met betrekking tot de Dogmatiek als geheel, het Oude Testament (Genesis, Samuël), het Nieuwe Testament (synoptische Evangelien) en wereldreligies. De kennis die in module 2 aan de orde komt, heeft betrekking op Godsleer en scheppingsleer (Dogmatiek), inleidingsvragen van het Oude Testament (Koningen-Maleachi) en van het Nieuwe Testament (Paulus en Johannes). In module 3 is onder andere aandacht voor het op een persoonlijke en integere manier en vanuit de eigen religieuze traditie en geloofsovertuiging communiceren met anderen en het versterken van de missionaire en diaconale presentie van de geloofsgemeenschap die de student vertegenwoordigt. Daarnaast leren studenten respectvol met andersgelovigen communiceren vanuit hun eigen religieuze opvattingen en kennis. In deze module is de (basis)kennis gericht op onder andere de moderne theologie en apologetiek en exegese van (passages uit) het Oude Testament. Studenten leren in module 4 individuen en groepen op een methodische manier te begeleiden bij geloofs- en levensvragen. Daarbij is onder andere aandacht voor het kunnen omgaan met het zingevingskader en de context van de ander, het op een ethische en integere manier toepassen van gesprekstechnieken en een hermeneutisch verantwoorde aanpak. In het leiden van vieringen ontwikkelen studenten in deze module hun exegetische, homiletische en liturgische bekwaamheid. De basiskennis van deze module heeft onder andere betrekking op christologie, soteriologie, pneumatologie, de eschatologie en de relatie daarvan met andere thema's van de Dogmatiek en de verschillende opvattingen over de Messiasverwachting in joodse en christelijke kringen. Het panel vindt de kennisbasis en de vaardigheden die de studenten in de modulen moeten aantonen passend voor het beroep van GPW' er.

Onderzoeksvaardigheden

In de opleiding GPW komen verschillende aspecten van onderzoekend vermogen en het uitvoeren van onderzoek aan de orde, in bijvoorbeeld de modules 2 en 3. Daarin leren studenten op methodische wijze en op basis van een analyse leeractiviteiten te ontwikkelen en aan te bieden. En studenten leren op basis van methodisch onderzoek een doelgroepanalyse en contextonderzoek uit te voeren. Daarbij is bovendien aandacht voor het verantwoorden van het eigen handelen vanuit de theorie. Het panel vindt de onderzoeksvaardigheden voldoende ingebed in de modulen, passend bij het toekomstig beroep van GPW' er.

Internationalisering

Internationalisering krijgt binnen de deeltijdbacheloropleiding GPW vorm door het gebruik van internationale literatuur, tijdens de inspiratiesessies op de onderwijsdagen en in de leertaken die studenten kunnen uitvoeren. Daarnaast nemen studenten in module 3 als Internationalisering@home deel aan een exposuredag in Den Haag (leeruitkomst 3.2), waarbij

ontmoetingen met allerlei culturen en religies plaatsvinden. Docenten GPW en de lector bezoeken (en leveren bijdragen aan) internationale conferenties en nemen deel aan internationale studiegroepen en leergemeenschappen waar kennisdeling over het beroep van de professionele theoloog plaatsvindt. Hierdoor zoekt de opleiding GPW aansluiting op eisen die aan beroep en opleiding worden gesteld vanuit internationaal perspectief. Het panel geeft de suggestie mee om in het kader van internationalisering gebruik te maken van digitale mogelijkheden, bijvoorbeeld teleconferencing met buitenlandse opleidingen en studenten.

Docenten

Aan de opleiding zijn tweeëntwintig docenten verbonden. Hiervan zijn negentien docenten op masterniveau opgeleid, zes docenten zijn gepromoveerd en één is bezig met een promotieonderzoek. Nagenoeg alle docenten hebben relevante praktijkervaring bijvoorbeeld als voorganger, dominee, docent, bestuurslid, trainer of coach. Daarnaast wordt de praktijk waar de studenten werkzaam zijn actief betrokken bij het onderwijs. Een aantal docenten is verbonden met de kenniskring van het lectoraat Geloven in context van het domein Theologie, Welzijn en Zorg. Het panel vindt dat het docententeam alle deskundigheid in zich heeft om studenten GPW op hun toekomstig beroep voor te bereiden.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Experiment Leeruitkomsten:

De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegonafhankelijk toetsen en beoordelen. De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Het panel stelt vast dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing en dat studenten op verschillende manieren hun leeruitkomsten leerwegonafhankelijk kunnen aantonen. Het panel stelt daarmee vast dat CHE-DTO voldoet aan de eisen die bij standaard 3 gesteld worden aan het Experiment Leeruitkomsten. Studenten kunnen de leeruitkomsten leerwegonafhankelijk aantonen met assessments, portfolio's en beroepsproducten. De toetspraktijk is gestoeld op het CHE-DTO toetsbeleid dat de principes van leerwegonafhankelijk toetsen beschrijft. Voor alle toetsen zijn toetsmatrijzen beschikbaar. Voor de beroepsproducten zijn de indicatoren per leeruitkomst leidend en geven de rubrics de cesuur bij beoordeling. Specifieke eisen aan de context worden waar nodig vermeld in het toetsmatrijs.

Vrijstellingen worden individueel toegekend op basis van behaalde diploma's en eerder verworven leeruitkomsten kunnen gewaardeerd worden in het assessment. Het huidige systeem van assessments en vrijstellingen is zorgvuldig opgebouwd. Het panel heeft een kanttekening bij de vrijstelling voor MBO-studenten voor module 5, de vrije professionaliseringsruimte en vraagt de opleidingen deze vrijstelling te heroverwegen. Het afstuderen van bachelorstudenten vindt plaats in module 8; dat van Ad-studenten in module 3 en 4. Het panel stelt vast dat het geheel van toetsen de leeruitkomsten afdekt. Wel signaleert het panel dat transparantie in de wijze van beoordeling van het nu nog beperkt aantal afstudeerwerken beperkt is. Het advies is om in het beoordelingsformulier een heldere koppeling te leggen tussen de generieke leeruitkomsten van module 8 en de landelijk vastgestelde beoogde leerresultaten. Dit is nu in een relatietabel geborgd.

De borging is op orde. Voor docenten die de rol van assessor en/of examiner vervullen, is een specifiek opleidingstraject ontworpen. CHE-DTO kent een eigen examencommissie, bestaande uit gemandateerde examencommissieleden van de betrokken voltijdopleidingen. Het panel vindt dat deze examencommissie proactief werkt en een stevige bijdrage levert aan de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De examencommissie is voorts proactief bezig met de bewaking van het eindniveau van de opleidingen en de portfolio's op basis waarvan leeruitkomsten worden aangetoond. Dit doet zij door het zorgvuldig beoordelen (van de beoordeling) van de portfolio's

Het is het panel opgevallen dat de variatie aan toetsvormen beperkt is en in sommige gevallen klassiek. De toetspraktijk is nog weinig flexibel met vaste inlevermomenten en een toetsrooster dat is afgestemd op studie jaren.

Onderbouwing

Systeem van toetsing bij CHE-DTO

Het systeem van toetsing bij CHE-DTO is beschreven in het document Toetsbeleid CHE-DTO. Gekozen is voor de ontwikkeling van een eigen toetsbeleid dat studenten de mogelijkheid biedt om leerwegonafhankelijk hun leeruitkomsten te laten toetsen. Niet het leerproces maar de leeruitkomsten staan centraal. CHE-DTO biedt de mogelijkheid de leeruitkomsten met eigen beroepsproducten aan te tonen, waarbij tegemoet moet worden gekomen aan de principes van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Kenmerken van leerwegonafhankelijk toetsen zijn (1) de student brengt zelf in wat hij/zij al kan; er wordt gewaardeerd wat reeds is verworven en (2) de leerweg, de wijze waarop de student toont dat hij bekwaam is, is open. Op basis van deze kenmerken heeft CHE-DTO een systeem van toetsing ontworpen, waarbinnen studenten in staat worden gesteld om met een variatie aan mogelijke beroepsproducten hun leeruitkomsten van 10 EC aan te tonen. Verder dient het position paper dat gedurende de hele opleiding wordt ontwikkeld in de afstudeermodule als toets voor de professionele ontwikkeling.

Uitgangspunt voor de toetsen en de beoordeling ervan zijn de leeruitkomsten, en de daaraan gekoppelde indicatoren. CHE-DTO heeft per leeruitkomst een toetsmatrijs ontwikkeld, waarin de NLQF-indicator, de competentiegebieden, de indicatoren en kennisbases staan vermeld. Tevens staat aangegeven aan welke criteria en vormeisen qua authenticiteit een beroepsproduct moet voldoen, om als toets te gelden. Deze toetsmatrijzen zijn beschikbaar voor studenten. Studenten geven aan het systeem van toetsing helder te vinden: zij kunnen zich goed voorbereiding op de toetsing en daarop hun toetsvorm afstemmen.

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de beroepsproducten en kennistoetsen, die de afzonderlijke opleiding als toetsvorm hanteren. Hieruit blijkt dat studenten via schriftelijke rapportages, filmmateriaal, mondeling of een lessenserie dan wel een kennistoets hun leeruitkomsten kunnen aantonen.

Het panel heeft het CHE-DTO beleid bestudeerd en stelt vast dat het systeem toetsing en beoordeling bij CHE-DTO op gedegen grondslagen berust. Het panel vindt het ontworpen systeem geschikt voor leerwegonafhankelijk toetsen.

Beroepsproducten

Toetsvorm

Studenten tonen de te realiseren leeruitkomsten aan met een door henzelf gekozen beroepsproduct, dat zij in de eigen beroepspraktijk hebben gerealiseerd. In het beroepsproduct laten studenten integraal zowel hun vakbekwaamheid, als vakmanschap en vakkennis beoordelen gericht op de te toetsen leeruitkomst. Beroepsproducten worden altijd vergezeld van een theoretische verantwoording en een reflectie van de student op zijn leerproces. Veelal

bestaan de beroepsproducten een schriftelijke rapportage of advies over een interventie in de praktijk.

Het panel heeft verschillende beroepsproducten bestudeerd en stelt vast dat studenten over het algemeen gebruik maken van schriftelijke rapportages om hun leeruitkomsten aan te tonen. Studenten geven aan hiervoor te kiezen, om zeker te zijn dat alle indicatoren van de leeruitkomsten aan bod komen. Hoewel CHE-DTO voorstander is van het gebruik van meerdere toetsvormen, blijft de variatie in toetsvormen beperkt. CHE-DTO vermoedt dat de huidige formulering van leeruitkomsten in indicatoren tot meer uniformiteit in toetsvormen leidt dan gewenst. Verschillende opleidingen, zoals LBA, zijn bezig om de modules door te ontwikkelen en meer samenhang in indicatoren aan te brengen, waardoor studenten meer variatie kunnen aanbrengen in hun beroepsproducten door verschillende indicatoren te integreren in een beroepsproduct. Het panel vindt dit positief en nodigt de CHE uit de flexibiliteit en creativiteit verder te stimuleren door studenten ook andere dan schriftelijke beroepsproducten te laten aanleveren.

Beoordeling

De examinerator beoordeelt vanuit een holistische blik integraal de beroepsproducten. Daarbij maakt de examinerator gebruik van indicatoren en rubrics, waarin vast staat wanneer een beroepsproduct voldoende is en wanneer niet. Beoordelaars worden gevraagd hun beoordeling stevig te onderbouwen. Daarmee is er tevens ruime feedback voor studenten aanwezig. Bovendien dient de onderbouwing als basis voor intervisie met collega-beoordelaars om tot een eensluidende beoordeling te komen.

Praktijkbegeleiders geven een advies over de praktijkrelevantie van de beroepsproducten. Het advies wordt meegenomen in de beoordeling.

Een leeruitkomst is pas behaald, als alle indicatoren bewezen zijn aangetoond.

Het panel heeft een aantal beoordelingen bestudeerd en ziet over het algemeen beroepsproducten van uitgebreide feedback worden voorzien. Studenten geven aan de feedback leerzaam te vinden. Bij de start van een nieuwe module is de feedback op het eerder ingeleverde beroepsproduct onderdeel van het gesprek met de trajectbegeleider en een van de uitgangspunten voor het werkplan voor de volgende module.

Leerwegonafhankelijke opleiding door vrijstellingen en assessments

Het panel stelt vast dat CHE-DTO een uitgebreid systeem van vrijstellingen en assessments heeft ontworpen. Studenten met een relevante vooropleiding en/of werkervaring kunnen in module 1 een integraal assessment doorlopen, waarmee eerder verworven competenties worden gevalideerd en waarop de examencommissie kan besluiten om tot waardering over te gaan voor delen van modules 1 tot en met 7. Studenten die leeruitkomsten met een eerder en elders behaald hbo- of mbo-diploma kunnen aantonen, krijgen vrijstelling voor deze leeruitkomsten. Ander bewijsmateriaal wordt getoetst op basis van de zogenaamde VRAAK-criteria (variatie, relevantie, authenticiteit, actualiteit en kwantiteit). In 2017-2018 hebben 55 studenten (circa 10 procent van het totaal aantal DTO studenten na uitval) gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot assessment in de eerste module.

Validatie van eerder verworven competenties in de eerste module vindt plaats op basis van een portfolio en een assessment gesprek. Bij de validatie zijn twee onafhankelijke assessoren

betrokken. De examencommissie besluit op basis van het oordeel van de assessoren of studenten in aanmerking komen voor een waardering. Het hele proces beslaat van moment van aanvraag tot honorering en vertaling in studieplan 4 tot 6 maanden. Voor de aanlevering van het portfolio is een format beschikbaar in Itslearning. Het panel constateert dat het format duidelijk, maar het opstellen van het portfolio kost studenten op dit moment nog erg veel tijd. De beoordelaars investeren eveneens veel tijd in de beoordeling van het portfolio, hetgeen de werkdruk vergroot.

De examencommissie kan vrijstellingen verlenen voor leeruitkomsten met een minimale omvang van 10 EC. Ook kunnen indicatoren binnen een leeruitkomst worden gevalideerd. Dat kan zowel in module 1 als later in het studieprogramma, op het moment dat studenten samen met de trajectbegeleider een werkplan voor de module opstellen. Wanneer studenten kunnen aantonen al te voldoen aan een aantal indicatoren, kunnen zij dit onderbouwd voorleggen aan een examiner. Bij goedkeuring krijgen studenten geen vrijgestelde EC's, maar wordt de afspraak gemaakt dat zij niet meer hoeven te bewijzen dat zij aan de eerder aangetoonde indicatoren voldoen. De afspraak wordt in het werkplan vastgelegd.

Het panel heeft de assessments bestudeerd en vindt dat deze zorgvuldig zijn opgesteld. Op aangeven van de examencommissie hebben de assessments een forse ontwikkeling ondergaan. Er is meer aandacht besteed aan de onderbouwing van de te beoordelen leeruitkomsten met certificaten en documentatie. Ook de assessoren hebben een professionaliseringslag ondergaan.

Studenten die een assessment hebben doorlopen, vinden met name het samenstellen van een portfolio en het aantonen van alle indicatoren een tijdrovende en soms frustrerende bezigheid. CHE-DTO vindt zelf de nadruk op de verschillende indicatoren soms ten koste gaan van het holistisch beoordelen van eerder verworven competenties. Het panel onderschrijft dat. Ook het tijdstip van assessments, na de start van de opleiding, zou eerder kunnen, vinden zowel CHE-DTO als het panel. CHE-DTO is daarom gestart met een pilot met een werkveldvertegenwoordiger in de zorg om studenten in staat te stellen voorafgaand aan de start van module 1 een assessment af te leggen.

Vrijstelling module 5

Module 5 is de module die studenten vrij kunnen invullen, ten behoeve van verdieping of verbreding van hun professionele ontwikkeling. Dat kan door een extra module te volgen, zoals een module van een ander uitstroomprofiel, een andere module in een ander vak of door leeruitkomsten aan te tonen met andere leerervaringen in de praktijk. CHE-DTO biedt studenten met een mbo-4 diploma de mogelijkheid om een vrijstelling voor module 5 te verkrijgen. Het panel vindt dit niet correct, voor wat betreft het niveau van module 5. Het panel vindt dat een vrijstelling van deze module wel beschikbaar moet zijn voor studenten met een hbo- of wo-diploma in een ander vakgebied. Het panel adviseert CHE-DTO deze vrijstellingsregeling aan te passen.

Kennistoetsen

Leeruitkomsten gericht op vakkennis worden zoveel mogelijk geïntegreerd in beroepsproducten getoetst. In de eerste modules wordt vakkennis vaak los in aparte kennistoetsen getoetst, in eenheden van 2,5 EC. Schriftelijke kennistoetsen worden door minimaal twee ontwikkelaars opgesteld op basis van toetsmatrijzen. Ook kennisvakken worden leerwegonafhankelijk getoetst.

De verschillende opleidingen geven suggesties voor te bestuderen literatuur passend bij de BoKS van de betreffende opleidingen of bij de kennisbases van bijvoorbeeld de opleidingen DTO-VP, DTO-LBA en DTO-GL. Studenten zijn vrij in de keuze voor literatuur, mits zij met de bestudeerde literatuur de kennistoetsen met succes kunnen afleggen.

Het panel vindt de wijze van kennis toetsen passen bij het leerwegaafhankelijke karakter van de opleidingen.

Toetsen leeruitkomsten afstuderen

Informatie over de afstudeerregeling, de begeleiding en de beoordeling is te vinden op Itslearning, in de modulekaarten, de afstudeerregeling en in de OER. Verder zijn ook de toetsmatrijzen voor de eindwerken beschikbaar, waarin de leeruitkomsten, de indicatoren, het niveau, de examinerator en de cesuur is omschreven. Het panel heeft de afstudeerregeling bestudeerd en vindt deze compleet en in lijn met wat van een afstudeertraject op bachelorniveau (en associate degree niveau) verwacht mag worden. Het panel vindt de afstudeerregeling inclusief de wijze van beoordeling van de eindwerken adequaat, transparant en goed toegankelijk voor studenten.

Bachelor-niveau toetsen

CHE-DTO gebruikt in module 8 verschillende eindwerken om het eindniveau van bachelorstudenten te kunnen vaststellen. Studenten maken een plan van aanpak voor leeruitkomsten 8.2 en 8.3. Dit dient goedgekeurd te worden door de beoordelingscommissie, bestaande uit twee beoordelaars. In het plan van aanpak wordt omschreven waar en hoe studenten de leeruitkomsten willen gaan aantonen. Daarin laat de student onder andere zien dat de werkplek voldoet aan de eisen voor complexiteit en diversiteit en dat de opdrachten voor leeruitkomsten 8.2 en 8.3 voldoende complex zijn en een grote mate van zelfstandigheid vragen. Bij specifieke opleidingen als Verpleegkunde en Leraar Basisonderwijs of Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing wordt in het plan van aanpak getoetst of de verplichte praktijken zijn gemaakt. Deze studenten dienen bij het beroepsproduct van leeruitkomst 8.2 een verantwoording bij te voegen van de wettelijke verplichte praktijken. Bij de beoordeling van het eindniveau zijn in alle gevallen twee onafhankelijke beoordelaars betrokken. De beoordeling vindt plaats aan de hand van een beoordelingsformulier, waarop de indicatoren van de leeruitkomsten als beoordelingscriteria gelden. De beoordeling varieert van onvoldoende tot voldoende of goed.

Het panel vindt de wijze van beoordeling zorgvuldig en betrouwbaar. Daarnaast is het het panel opgevallen dat de examencommissie de beoordeling zeer serieus neemt en juist bij dit nieuwe concept een extra check heeft ingebouwd op afstudeerproducten en bijstuurt waar nodig.

Niveau Associate degree toetsen

Het eindniveau van Ad-studenten (NLQF-5) wordt vastgesteld in module 3 en 4 aan de hand van daarvoor gevraagde beroepsproducten (zie ook bijlage 2 b). Daarnaast voeren studenten een gesprek over hun position paper. Bij de beoordeling zijn twee onafhankelijke beoordelaars betrokken.

Toetsing in de praktijk

In het OER is de toetspraktijk omschreven. Studenten kunnen ten minste twee keer per semester aan een toets deelnemen, conform een van tevoren verstrekt toetsrooster. Per jaar is maximaal

één herkansing per toets mogelijk om zo aan het aantal van twee toetsmomenten per toets per jaar te komen. Voor het nakijken van assessments, beroepsproducten zoals werkstukken, essays en logboeken zijn zes inlevermomenten per studiejaar. Volgens het OER moeten de beoordelingen binnen twintig dagen op Iris worden gepubliceerd. Iris is de elektronische omgeving waarbinnen de studievoortgang wordt vastgelegd. Daarna hebben studenten twintig dagen de tijd om het toetsmateriaal in te zien.

Uit het studentenhoofdstuk van de ZER blijkt dat studenten de toetspraktijk als weinig flexibel ervaren. Zij zijn tevreden over de mix van kennistoetsen en beroepsproducten. Minder tevreden zijn zij over de beperkte mogelijkheden om zich in te schrijven voor toetsen. Ook vinden studenten dat er nog te veel wordt gedacht in termen van schooljaren, wat niet past bij de beroepspraktijk van studenten. Studenten vinden het verder lastig dat het toetsrooster pas bekend is in september. Zij zien het liefst het toetsrooster voor de zomer gereed, om daarmee werk en studie goed op elkaar te kunnen afstemmen en ook in de zomervakantie de mogelijkheid te hebben te studeren. Verder is de lange nakijktermijn lastig, omdat studenten daarop moeten wachten alvorens hun nieuwe leerwerkplan op te stellen. Overigens is er ook begrip bij studenten voor eventuele vertraging aan het einde van het studiejaar, gelet op de werkbelasting van docenten. De feedback van docenten op de verschillende beroepsproducten is over het algemeen uitgebreid en een goede input voor het leren van studenten, zo geven studenten in het gesprek met het panel aan

Het panel vindt de wijze van beoordelen en feedback geven van goede kwaliteit. Wel kan het panel zich vinden in de wensen van de studenten dat er meer flexibiliteit in de toetspraktijk kan worden gebracht. Het panel geeft CHE-DTO de overweging mee om nog eens naar het toetsrooster te kijken en deze meer in lijn te brengen met de wensen van de deeltijdstudenten.

Borging

CHE-DTO heeft een gedegen systeem van borging ontworpen. Per leeruitkomst van 10 EC is er een examiner aangewezen, die verantwoordelijk is voor toetsing en beoordeling van die leeruitkomst. Hij is eigenaar van de toetsmatrijs, het beoordelingsformulier en verantwoordelijk voor afstemming en kalibratie onder de verschillende beoordelaars van die leeruitkomsten. Assessoren en examinatoren volgen een eigen professionaliseringstraject. Het merendeel van de examinatoren is BKE-gecertificeerd, in 2020 zullen er geen examinatoren meer zonder BKE-certificaat worden aangesteld.

CHE-DTO kent een eigen examencommissie, bestaande uit gemandateerde examencommissieleden van de betrokken voltijdopleidingen en dragen geen financiële e/o managementverantwoordelijkheid. De uiteindelijke eindverantwoordelijkheid voor de toetsing en examinering blijft bij de specifieke examencommissies van de corresponderende voltijdsopleidingen.

De examencommissie CHE-DTO is proactief: ze denkt mee over toetsing en scholing examinatoren en assessoren. Ze heeft de eerste twee jaar van het DTO-onderwijs alle assessments gecontroleerd op validiteit en compleetheid. Verder checkt de examencommissie het eindniveau en brengt daarover advies uit aan het management van de deeltijdopleidingen.

Het panel heeft uitgebreid met de examencommissie gesproken en is onder de indruk van de betrokkenheid en de bijdrage die de commissie levert aan de kwaliteit van toetsing van het DTO.

Dilemma's zijn de afwegingen tussen analytisch beoordelen en holistisch beoordelen, zonder daarmee de validiteit van de beoordelingen aan te tasten. Het panel ziet dat deze dilemma's in alle openheid met elkaar worden besproken en heeft er alle vertrouwen in dat in de verdere doorontwikkeling van het DTO de opleidingen daarin een goede balans weten te vinden.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Experiment Leeruitkomsten:

De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.

Conclusie

De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **voldoende**.

Gelet op het korte bestaan van de beoordeelde opleidingen heeft het panel lang niet van alle opleidingen eindwerken kunnen bestuderen. Ze heeft twaalf beroepsproducten op eindniveau bestudeerd van de opleidingen DTO SW-Ad, DTO SW-Ba, DTO-LBA en DTO-VP en twaalf beroepsproducten van tussenliggende modules bestudeerd. Ook heeft het panel op de visitatiedagen een variatie van beroepsproducten, gekoppeld aan leeruitkomsten ingezien. Het panel is positief over de opbouw van modules en toetsen naar de afstudeerfase en de kwaliteit van het afstudeertraject zelf. Het traject is zo opgezet dat de afstudeerders volgens het panel de juiste eindproducten kunnen aanleveren en de juiste praktijkervaring en leeruitkomsten kunnen aantonen. Het panel spreekt op basis hiervan het vertrouwen uit dat de CHE-DTO opleidingen in staat zijn om studenten op het gewenste bachelor- of Ad-niveau de vakspecifieke eindkwalificaties te behalen.

Onderbouwing

Afstudeertraject

In het vorige hoofdstuk is reeds ingegaan op de wijze van toetsen bij de afstudeerfase. Omdat er nog relatief weinig eindwerken zijn is het nodig eveneens de kwaliteit van het afstudeertraject te bekijken om zodoende te beoordelen of het gewenste eindniveau bereikt kan worden door de student. Het panel vindt dat het afstudeertraject er goed uit ziet. Afstudeerders worden hierin volgens het panel goed begeleid. Dit geldt zowel voor het bachelor-niveau als ad-niveau. Het eerste cohort studenten had nog wel te maken met ontwikkelpunten, maar CHE-DTO stuurt regelmatig bij en verbeteringen zijn doorgevoerd.

Het panel vindt dat de opzet van de afstudeerfase en de begeleiding op de verschillende onderdelen van de afstudeerfase goed doordacht is. Het panel is ervan overtuigd dat de huidig gedefinieerde leeruitkomsten van module 8 de eindkwalificaties van de vakspecifieke opleidingen dekken. Het panel heeft wel moeite gehad om op basis van de modulekaarten en de zelfevaluaties de vertaalslag van generieke leeruitkomsten van de modules 8.1, 8.2 en 8.3 naar de vakspecifieke landelijk vastgestelde eindkwalificaties te kunnen doorgronden. Hetzelfde geldt voor het niveau waarop een SWZ-Ad afstudeert. Het panel adviseert CHE-DTO daarom om de vertaalslag van leeruitkomsten van module 8 (bachelor-opleiding) en module 3 en 4 (Ad-SWZ) naar eindkwalificaties explicieter op de beoordelingsformulieren te formuleren om daarmee te kunnen verantwoorden dat studenten daadwerkelijk bij het succesvol aantonen van de leeruitkomsten bij module 8 de eindkwalificaties hebben behaald.

Informatie over de wijze van afstuderen en beoordeling is te vinden op Itslearning, de modulekaarten, de toetsmatrijzen behorende bij module 8, module 3 en 4 en de OER.

Afstudeertraject Bachelor-niveau

Alle deeltijd bacheloropleidingen worden afgerond met module 8. In deze module laten studenten zien dat zij het hbo-bachelor eindniveau beheersen en worden alle leeruitkomsten aangetoond met een zelfgekozen beroepsproduct en de position paper. Het gaat om de volgende leeruitkomsten:

Module	Leeruitkomst	Product / toets
8.1 Professionele identiteit	Je profileert jezelf in je beroep als een reflectieve en lerende professional. Je toont aan dat je persoonlijke identiteit en beroepsidentiteit kunt verbinden binnen de dynamiek en complexiteit van het werkveld. Je deelt je professionele inzichten met vakgenoten.	Position paper
8.2 Professioneel werken	Je functioneert als verantwoordelijke en startbekwame professional, ook in onbekende situaties en een internationale of multiculturele context. Je toont leiderschap in complexe beroepssituaties en gevorderde kennis en vaardigheden.	Beroepsproducten
8.3 Innoveren en onderbouwen	Je geeft blijk van vakmanschap en innovatief vermogen door met een grote mate van zelfstandigheid bij te dragen aan het oplossen van complexe en onvoorspelbare problemen in je werkomgeving. Je onderbouwt je innovatieve handelen vanuit onderzoekend vermogen en een gedegen theoretische basis en verwerft draagvlak voor jouw voorstellen.	

In module 8.1. (professionele identiteit) leveren studenten een position paper in en vindt hierover een gesprek plaats. Studenten maken een plan van aanpak voor de leeruitkomsten 8.2 en 8.3. Het plan van aanpak omvat methodisch opgezet projectplan (theoretische verkenning en onderzoeksplan) voor de innovatieve opdracht. In module 8.2. (professioneel werken) tonen studenten het eindniveau aan met een beroepsproduct van het professionele handelen in het primaire beroepsproces. In module 8.3. (innoveren en onderbouwen) voeren studenten een project uit gericht op innovatie van het primaire beroepsproces, met gebruik van praktijkgericht onderzoek. Het is mogelijk om de leeruitkomsten van module 8.2. en 8.3. in één product te combineren. Studenten DTO-VP, DTO-LBA en DTO-GL voegen bij het beroepsproduct van 8.2. een verantwoording toe van de wettelijk verplichte praktijken. De opleiding wordt afgerond met een integraal eindgesprek, waarin alle drie leeruitkomsten in samenhang aan bod komen. De begeleiding vindt plaats door de trajectbegeleider (8.1. en 8.2) en de praktijkbegeleider (8.2). Bij het realiseren van leeruitkomst 8.3 is er een afstudeerbegeleider beschikbaar. Verder vindt begeleiding plaats door intervisie met medestudenten.

Afstuderen Ad-studenten

Het eindniveau van Ad-studenten (NLQF-5) wordt vastgesteld in module 3 en 4 aan de hand van daarvoor gevraagde beroepsproducten (zie ook bijlage 2 b). Daarnaast voeren studenten een gesprek over hun position paper. Begeleiding vindt plaats via de trajectbegeleider en de praktijkbegeleider.

Kwaliteit afstudeerprojecten en tussenproducten

In totaal heeft het panel van 24 studenten eind- en tussenproducten van de beoordeelde opleidingen bestudeerd en daarnaast nog een ruime variatie van toetsen, gekoppeld aan leeruitkomsten ingezien. Van de opleidingen GL-Ba en GPW-Ba waren nog geen eindwerken beschikbaar. Omdat het aantal eindwerken nog beperkt is, heeft het panel tussenproducten bekeken en deze beoordeeld vanuit het perspectief of ze een goede basis bieden om de student toe te rusten om op de eindkwalificaties af te studeren.

Van alle beoordeelde werken, kon het panel de voldoende beoordeling onderschrijven, al stelt het panel vast dat de beoordeling in een aantal gevallen steviger kan worden onderbouwd. De beroepsproducten zijn relevant voor het beroepsprofiel waarin studenten hun opleiding volgen en relevant voor het vakgebied. Dat geldt voor alle beoordeelde werken. Bij DTO SW-Ba is onder meer een onderzoek naar het leefklimaat in een zogenaamde inclusieve wijk in Veenendaal gedaan, bij de SW-Ad gaat het om een beroepsproduct gericht op het zoeken naar een interventie om een oplossing te vinden voor het dwalen van een cliënt met autisme. Een eindwerk bij DTO-VP betrof het een verslag over pijnbestrijding bij een jonge patiënt. Bij DTO-LBA was een eindwerk gewijd aan de vraag: Wat kan de Pabo doen om meer mannen aan te trekken en voor het primair onderwijs te behouden? Bij DTO-GPW gingen tussenproducten over coaching, begeleiden bij geloofs- en levensvragen en het leiden van vieringen. Een ander tussenproduct van DTO GPW betrof de exegese van een tekst uit het Oude Testament. Bij DTO-GL was een van de tussenproducten 'Het belang van levensbeschouwing'. Het is het panel opgevallen dat sommige eindwerken qua opbouw en opmaak voor verbetering vatbaar zijn. Het panel adviseert hier meer aandacht aan te geven bij de beoordeling.

Het panel heeft zich verder een beeld gevormd van de opbouw van het toetsmateriaal in relatie tot de beoogde leerresultaten waar een student na afronding zijn bachelor of Ad-opleiding aan zou moeten voldoen. Het panel heeft vastgesteld dat de studenten in staat zijn om zich de leeruitkomsten eigen te maken en daarmee na afronding van module 8 (bachelorstudenten) of module 3 en 4 (Ad-studenten) over de beoogde vakspecifieke leerresultaten te beschikken. Wel kan de relatie tussen leeruitkomsten van de afstudeermodules en de landelijk vastgestelde beoogde leerresultaten duidelijker worden gelegd (zie ook standaard 3). De position paper en ook andere producten, die de student tijdens de gehele opleiding maakt, zijn heel persoonlijk en beschrijven vanuit welke waarden en motivatie de student met het beroep bezig wil zijn en hoe de student zich ontwikkelt. Het panel heeft daar waardering voor.

Functioneren CHE-DTO-studenten in de praktijk

Het panel heeft met werkveldvertegenwoordigers gesproken. Zij zijn positief over de CHE studenten die bij hen in de praktijk hun leeruitkomsten aantonen. Studenten zijn zelfsturend en initiatiefrijk, betrokken, degelijk met een eigentijdse manier van omgaan met zingeving. Over het algemeen passen de leeruitkomsten goed bij de werkpraktijk. Dat geldt zeker voor beroepenvelden met een duidelijke focus op hun vakgebied, zoals bij de opleidingen leraar basisonderwijs en verpleegkunde. Bij andere vakken is er meer variatie in contexten waarbinnen leeruitkomsten moeten worden aangetoond, zoals bijvoorbeeld bij Godsdienst Pastoraal Werk, gelet op de verschillende rollen die een pastoraal werker kan vervullen. Het werkveld vindt verder dat CHE-DTO goed aandacht besteed aan het behalen van het bachelorniveau. Een voorbeeld daarvan is de opleiding Verpleegkunde. De vertegenwoordigers van een ziekenhuis vinden dat de opleiding goed aandacht besteed aan vrijstellingen en daarbij ook het beoogde hbo-bachelorniveau scherp in het oog houdt. Veel ervaring is niet onmiddellijk toereikend om tot een vrijstelling te komen.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Goed
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoende
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoende
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoende

De deeltijdopleidingen van de CHE zijn gestart in 2016 met het flexibiliseren van het onderwijs en het Experiment Leeruitkomsten. Het panel vindt dat de CHE in korte tijd veel werk heeft verzet en inmiddels een goede basis heeft neergezet om het experiment verder door te ontwikkelen tot goed functionerende opleidingen. De CHE voert dit concept in met een 'kopgroep' van enthousiaste managers en docenten. Hoewel het op dit moment nog te vroeg is om een volledig beeld te hebben van de eindresultaten van deze opleidingen, zijn de eerste uitkomsten positief. Hierdoor raken meer docenten binnen de CHE enthousiast voor het concept en groeit het draagvlak. Het panel signaleert dat ook studenten en het werkveld positief zijn over het nieuwe concept. Het panel ziet de CHE als een gastvrije, open, eerlijke en lerende organisatie. CHE verkoopt niet alleen haar product, maar is het ook. Het panel heeft een op studenten betrokken team gezien van 'parelvissers die op zoek zijn naar de juiste parels'. Het panel is van mening dat de opleiding nog verder mag polijsten aan 'innovatief vermogen en handelen' en 'internationalisering en multiculturaliteit' in relatie tot de eigen christelijke profilering, zodat deze leeruitkomsten leiden tot glanzende parels. Het panel heeft er alle vertrouwen in dat de CHE het concept op een juiste manier verder doorontwikkelt en studenten aflevert waarop het werkveld zit te wachten. Kortom dat afgestudeerden vakkundige, waardengedreven en gemotiveerde professionals zijn.

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO.

Besluit met onderstaande concluderende zin:

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande deeltijdopleidingen DTO SWZ-Ad, DTO SW-ba, DTO VP, DTO LBA, DTO GL en DTO GPW van de Christelijke Hogeschool Ede als **voldoende**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Algemeen

- Blijf het nieuwe onderwijsconcept van leeruitkomsten verder doorontwikkelen en verbeteren om het zodoende nog flexibeler en innovatiever voor studenten aan te kunnen bieden.

Standaard 1

- Maak het voor studenten en werkveld inzichtelijker waar leeruitkomsten, vakspecifieke kennis en vaardigheden een plek krijgen in de generieke modules.

Standaard 2

- Werk de visie op internationalisering en multiculturaliteit in relatie tot de christelijke identiteit van de CHE verder uit op opleidingsniveau.
- Zoek een goede balans tussen enerzijds de betrokkenheid van docenten op studenten (want hiermee heeft de opleiding 'goud' in handen) en anderzijds de hoge werkdruk van docenten.
- Ontwikkel de wijze waarop de tripartite samenwerking wordt vormgegeven verder. Bijvoorbeeld door het formaliseren van de werkplannen die studenten per module maken tot een onderwijsovereenkomst, waarin inhoudelijke afspraken tussen de student, de opleiding en de leerwerkplek, worden vastgelegd.
- Overweeg om modules zo te ontwerpen dat het logischer is deze als losse modules te volgen en/of in een andere volgorde.

Standaard 3

- Overweeg om de organisatie van de toetspraktijk met vaste inlevermomenten en een toetsrooster te flexibiliseren in lijn met het karakter van de opleiding.
- Overweeg om het assessment, waarbij analytisch waarderen van de verschillende leeruitkomsten en indicatoren, door te ontwikkelen naar een meer holistische vorm van waarderen van het totaalbeeld.
- Heroverweeg het vrijstellingenbeleid voor module 5 (vrije professionaliseringsruimte) door vrijstelling niet op basis van MBO-4 niveau maar HBO-niveau en/of relevante andere ervaring op HBO-niveau te baseren.

Standaard 4

- Maak de generieke leeruitkomsten van module 8 (en voor DTO- SWZ Ad module 4) transparant en leg relatie met de landelijk vastgestelde eindkwalificaties, zodat navolgbaar is dat studenten daadwerkelijk hun vakspecifieke eindkwalificaties hebben gerealiseerd.
- Geef aandacht aan het verder versterken van de beoogde leeruitkomsten van module 8: innovatief vermogen en handelen, functioneren in internationaal en/of multiculturele context.

Bijlagen

Bijlage 1 Beoogde leerresultaten en leeruitkomsten DTO CHE

1. Beoogde leerresultaten en leeruitkomsten Bachelor Social Work

Borging opleidingskwalificaties Landelijk Opleidings Document Sociaal Werk 2017 met de leeruitkomsten Dto SW Ba

	Kerntaak 1. Bevorderen van sociaal functioneren van mensen en hun sociale context				Kerntaak 2. Versterken van de organisatorische verbanden waarbinnen sociaal werk plaatvindt			Kerntaak 3. Bevorderen van de eigen professionaliteit en de ontwikkeling van het beroep		
	1. actief opstellen en signaleren	2. bevorderen van sociaal functioneren in primaire leefomgeving	3. bevorderen van sociaal functioneren in en van netwerken	4. bevorderen van sociaal functioneren in en van gemeenschappen	5. effectief en efficiënt werken	6. samenwerken	7. actief en ondernemend werken	8. leren en ontwikkelen	9. onderzoeken en innoveren	10. kritisch en ethisch reflecteren
M1 leeruitkomst 1.1. Beroep en Persoon										
M1 leeruitkomst 1.2. Professioneel werken										
M1 leeruitkomst 1.3. Basiskennis										
M2 leeruitkomst 2.1 Hulpverleningsplan maken										
M2 leeruitkomst 2.2. Interventies uitvoeren										
M2 leeruitkomst 2.3. Basiskennis										
M3 leeruitkomst 3.1. Signaleren										
M3 leeruitkomst 3.2. Netwerk inzetten										
M3 leeruitkomst 3.3. Basiskennis										
M4 leeruitkomst 4.1. Begeleiding bieden binnen uitstroomprofiel										
M4 leeruitkomst 4.2. (Veilig) leefklimaat creëren binnen uitstroomprofiel										
M4 leeruitkomst 4.3. Basiskennis										
M4 leeruitkomst 4.3.4. Supervisie										
M 5 leeruitkomst 1 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit										
M 5 leeruitkomst 2 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit										
M 5 leeruitkomst 3 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit										
M6 leeruitkomst 6.1. Professioneel samenwerken										
M6 leeruitkomst 6.2. Professioneel netwerken										
M6 leeruitkomst 6.3. Professioneel onderzoeken t.b.v. de organisatie										
M7 leeruitkomst 7.1. Professioneel leiderschap										
M7 leeruitkomst 7.2. Innoveren en veranderen										
M7 leeruitkomst 7.3. Ondernemend en projectmatig werken										
M8 leeruitkomst 8.1. Professionele identiteit										
M8 leeruitkomst 8.2. Professioneel werken										
M8 leeruitkomst 8.3. Innoveren en onderbouwen										

leeruitkomst verbonden met de eindkwalificatie

Voetnoot bij eindkwalificatie 8: In elk beroepsproduct wordt de reflectie op beroepspersoon en -ontwikkeling beoordeeld. Deze reflectie krijgt een plek in het position paper dat start 1.1. ei

Leeruitkomsten Bachelor Social Work

Module 1	<p>1.1. Beroep en persoon: Je oriënteert je binnen het gekozen beroepsdomein en positioneert jezelf op basis daarvan in je veranderende professionele rol. Je presenteert hierbij je professionele identiteit door gebruik te maken van modellen en maakt een plan voor je loopbaanontwikkeling.</p> <p>1.2. Professioneel werken: Je handelt methodisch in het omgaan met eenvoudige professionele vraagstukken, toont vaardigheid in samenwerken, communiceren en het systematisch zoeken van informatie en rapporteert op professionele wijze.</p> <p>1.3. Basiskennis van het beroep: Je laat zien dat je de basiskennis van het gekozen beroepsprofiel beheerst. Methodiek Recht Psychologie Gespreksvaardigheden</p>			
Module 2	<p>2.1. Hulpverleningsplan maken: Je verheldert en analyseert in samenwerking met een cliënt en zijn netwerk de (hulp)vraag, krachten en mogelijkheden. Je maakt een (hulpverlenings)plan onder begeleiding. Je rapporteert en verantwoordt je handelen vanuit de theorie.</p> <p>2.2. Interventie uitvoeren: Je voert onder begeleiding de ontworpen interventies uit in afstemming met de cliënt en diens netwerk. En je evalueert hoe je te werk ging en reflecteert op het hulpverleningsproces en jouw eigen rol daarin.</p> <p>2.3. Kennis: Je toont aan dat je kennis hebt van: De psychologische hoofdstromingen Creatief agogisch werk Sociologische bindingen Methodiek Pedagogiek Wetgeving op het gebied van zorg en welzijn Multiculturaliteit</p>			
Module 3	<p>3.1. Signaleren: Je signaleert bij de cliënt(en) en/of zijn context veranderingen. Je onderzoekt (waar mogelijk samen met de cliënten) de invloed van deze verandering op de psychosociale omstandigheden van een cliënt en sluit aan bij zijn krachten en mogelijkheden v.w.b. dit (verander)proces. Dat doe je met behulp van relevante theorie en een signalerings- of preventie-instrument. Als dat nodig is, ontwerp je dat instrument zelf.</p> <p>3.2. Netwerk inzetten: Je brengt samen met de cliënt zijn netwerk in kaart en onderzoekt samen de mogelijkheden van het bestaande netwerk. Je versterkt het op een duurzame manier en ondersteunt dit waar nodig. Je neemt het initiatief om volgens een gangbaar model, een netwerkbijeenkomst te organiseren. Dat doe je met behulp van relevante theorieën en strategieën.</p> <p>3.3. Body of Knowledge :Je hebt specifieke kennis en inzicht met betrekking tot signaleren en netwerken volgens de indicatoren. Je hebt je daarover ook een eigen mening gevormd.</p>			
Module 4	Uitstroom Gehandicaptenzorg	Uitstroom GGZ	Uitstroom Jeugdzorg en Pedagogiek	Uitstroom Welzijn en Samenleving
	<p>4.1. Clënten begeleiden Je begeleidt cliënten met een (verstandelijke of lichamelijke) beperking. Je richt je daarbij op hun ontwikkeling en deelname aan de samenleving. Dat doe je vanuit visie. Je gebruikt passende interventies en specifieke methoden, gericht op ontwikkeling en participatie.</p> <p>4.2. Leefklimaat creëren Je creëert binnen een intramurale setting een leefklimaat waarin cliënten kunnen (samen)leven en zich ontwikkelen. Je gebruikt passende interventies en methoden.</p> <p>4.3. Kennis van problematiek en een supervisietraject Je toont aan over kennis te beschikken van de kenmerken van gehandicaptenzorg-problematiek, behandeling en begeleiding daarvan, specifieke benaderingswijzen of methodieken en wettelijke kaders en financiering. Daarnaast volg je een supervisietraject</p>	<p>4.1. Clënten begeleiden Je begeleidt cliënten met psychiatrische en/of verslavingsproblematiek in hun context. Je begeleidt ze bij hun persoonlijke herstelproces en het deelnemen aan de samenleving, vanuit een herstelgerichte en systeemgerichte visie. Je maakt gebruik van specifieke methoden.</p> <p>4.2. Leefklimaat creëren Je creëert een leefklimaat waarin cliënten kunnen leren en werken aan hun herstel en terugkeer in de samenleving. Dat kun je binnen een intramurale setting of in een groepsgerichte behandeling van cliënten met psychiatrische en/of verslavingsproblematiek. Het betreft zowel vrijwillige als gedwongen behandeling. Je maakt gebruik van passende interventies en methoden.</p> <p>4.3. Kennis van problematiek en een supervisietraject Je toont aan over kennis te beschikken van de kenmerken van ggz-problematiek, de behandeling en begeleiding daarvan, specifieke benaderingswijzen of methodieken en wettelijke kaders en financiering. Daarnaast volg je een supervisietraject</p>	<p>4.1. Contact leggen Je kunt vanuit een (theoretisch onderbouwde) visie op opvoeding en ontwikkeling contact leggen en onderhouden met jeugdigen en hun opvoeders. Je kunt hun gedrag beïnvloeden door middel van het uitvoeren van passende interventies waarbij je waar nodig outreachend werkt om cliënten te bereiken.</p> <p>4.2. Veilig leefklimaat Je bent in staat om binnen een residentiële context een veilig leefklimaat te creëren. Daarbinnen werk je aan de ontwikkeling van de jeugdige met passende interventies en methoden.</p> <p>4.3. Kennis van problematiek en een supervisietraject Je toont aan over kennis te beschikken van de kenmerken van jeugdzorg-problematiek, de behandeling en begeleiding daarvan, specifieke benaderingswijzen of methodieken en wettelijke kaders en financiering. Daarnaast volg je een supervisietraject</p>	<p>4.1. Clënten versterken Je maakt de vraag of behoefte van de cliënt of burger helder. Je versterkt eigen kracht en regie van de cliënt en zijn omgeving. Je bent zichtbaar en gaat op mensen af. Je stimuleert verantwoordelijk en oplossingsgericht gedrag. Je signaleert tekorten en behoeften en speelt daar waar mogelijk preventief en actief op in.</p> <p>4.2. Leefklimaat creëren Je bent in staat voor cliënten met specifieke kenmerken een groeps/wijkgerichte benadering te ontwikkelen. Die draagt bij aan de ontwikkeling en doelen van de cliënt/groepen/burgers. Je gebruikt passende interventies.</p> <p>4.3. Kennis van problematiek en een supervisietraject Je toont aan over kennis te beschikken van de kenmerken van wijk- en welzijnsproblematiek, van de behandeling en begeleiding daarvan, van specifieke benaderingswijzen of methodieken en van beleidsmatige kaders. Daarnaast volg je een supervisietraject</p>
Module 5	5.1. Verbreding/verdieping: Je toont een substantiële verbreding en/of verdieping aan van je eigen professionaliteit met het oog op je (toekomstige) rol als beroepsbeoefenaar.			
Module 6	<p>6.1. Professioneel samenwerken: Je participeert in en analyseert professionele samenwerkingsrelaties. Je geeft een theoretische onderbouwing van jouw rol, analyse, en visie op samenwerkingsrelaties vanuit theoretische, beroepsmatige en ethische overwegingen. Je zet vanuit je professionele rol onderbouwde interventies in om via optimale samenwerking tot gewenste organisatieresultaten te komen. Je houdt daarbij rekening met diversiteit in culturele achtergrond, verschillende belangen en/of conflicten. Je organiseert effectieve samenwerking als middel tot verantwoorde besluitvorming.</p> <p>6.2. Professioneel netwerken: Je bouwt een effectief netwerk van professionals op dat je onderhoudt en benut in je functioneren. Dit doe je op de volgende niveaus: persoonlijk; team; organisatie; beroepsgroep. Op internationaal niveau benut je bestaande netwerken. Vanuit je actieve netwerkgedrag heb je invloed op de voor jou relevante processen in de organisatie.</p> <p>6.3. Professioneel onderzoeken ten behoeve van de organisatie: Je verantwoordt in een onderzoeksrapport met presentatie, een zelf ontworpen onderzoek, waarbij je op een verdiepende wijze een bijdrage omschrijft voor zowel de ontwikkeling van je professe als de verbetering van processen in de organisatie.</p>			
Module 7	<p>7.1. Professioneel leiderschap: Je neemt vanuit je professionele rol verantwoordelijkheid voor de te verrichten werkzaamheden. In deze rol ben je een onderzoekende, reflectieve, responsieve, initiator, die op optimale wijze mensen beïnvloedt tot goed werk en goede resultaten, ook in paradoxale, ethisch geladen situaties. Daarbij vertaal je een visie op leiderschap en verandermanagement in praktische keuzen, waarbij je de leiderschapstijl afstemt op de uniciteit van de situatie.</p> <p>7.2. Innoveren en veranderen: Je realiseert een aantoonbare bijdrage aan innovaties in je professionele context waarbij je doelgericht intervineert in de organisatie om impact te hebben op de gewenste vernieuwing. Je realiseert vanuit je professionele rol en positie onderbouwde veranderingen, die ten goede komen aan de belangen van zowel organisatie als andere stakeholders.</p> <p>7.3. Ondernemend en projectmatig werken: Je benut principes van projectmatig werken bij het proactief vertalen van externe trends in interne voorstellen en acties om gewenste vernieuwingen in de organisatie door te voeren.</p>			
Module 8	<p>8.1. Professionele identiteit: Je profileert jezelf in je beroep als een reflectieve en lerende professional. Je toont aan dat je persoonlijke identiteit en beroepsidentiteit kunt verbinden binnen de dynamiek en complexiteit van het werkveld. Je deelt je professionele inzichten met vakgenoten.</p> <p>8.2. Professioneel werken: Je functioneert als verantwoordelijke en startbekwame professional, ook in onbekende situaties en een internationale of multiculturele context. Je toont leiderschap in complexe beroepssituaties en gevorderde kennis en vaardigheden.</p> <p>8.3. Innoveren en onderbouwen: Je geeft blijk van vakmanschap en innovatief vermogen door met een grote mate van zelfstandigheid bij te dragen aan het oplossen van complexe en onvoorspelbare problemen in je werkomgeving. Je onderbouwt je innovatieve handelen vanuit onderzoekend vermogen en een gedegen theoretische basis en verwerft draagvlak voor jouw voorstellen.</p>			

1.b Beoogde leerresultaten en leeruitkomsten Ad opleiding Sociaal werk in de zorg

Borging opleidingskwalificaties Landelijk Opleidings Document Sociaal Werk 2017 met de leeruitkomsten Ad Sociaal werk in de Zorg.

	Kerntaak 1. Bevorderen van sociaal functioneren van mensen en hun sociale context				Kerntaak 2. Versterken van de organisatorische verbanden waarbinnen sociaal werk plaatvindt			Kerntaak 3. Bevorderen van de eigen professionaliteit en de ontwikkeling van het beroep		
	1. actief opstellen en signaleren	2. bevorderen van sociaal functioneren in primaire leefomgeving	3. bevorderen van sociaal functioneren in en van netwerken	4. bevorderen van sociaal functioneren in en van gemeenschappen	5. effectief en efficiënt werken	6. samenwerken	7. actief en ondernemend werken	8. leren en ontwikkelen	9. onderzoeken en innoveren	10. kritisch en ethisch reflecteren
M1 leeruitkomst 1.1. Beroep en Persoon										
M1 leeruitkomst 1.2. Professioneel werken										
M1 leeruitkomst 1.3. Basiskennis										
M2 leeruitkomst 2.1 Hulpverleningsplan maken										
M2 leeruitkomst 2.2. Interventies uitvoeren										
M2 leeruitkomst 2.3. Basiskennis										
M3 leeruitkomst 3.1. Signaleren										
M3 leeruitkomst 3.2. Netwerk inzetten										
M3 leeruitkomst 3.3. Basiskennis										
M4 leeruitkomst 4.1. Begeleiding bieden binnen uitstroomprofiel										
M4 leeruitkomst 4.2. (Veilig) leefklimaat creëren binnen uitstroomprofiel										
M4 leeruitkomst 4.3. Basiskennis										
M4 leeruitkomst 4.3.4. Supervisie										

De tien eindkwalificaties komen uit Landelijk Opleidingsdocument Sociaal Werk (Bachelor). De eindkwalificaties voor Ad zijn landelijk nog niet vastgesteld, zullen naar verwachting afgeleid worden van het bestaande niveau 6 kwalificaties.

Opmerking eindkwalificatie 8: In elk beroepsproduct wordt reflectie op beroepspersoon en -ontwikkeling beoordeeld. Deze reflectie krijgt plek in position paper start 1.1. en wordt afgerond tijdens het eindgesprek op de praktijkplek module 4.

leeruitkomst verbonden met eindkwalificatie.

Leeruitkomsten Ad Sociaal werk in de zorg

Module 1	<p>1.1. Beroep en persoon Je oriënteert je binnen het gekozen beroepsdomein en positioneert jezelf op basis daarvan in je veranderende professionele rol. Je presenteert hierbij je professionele identiteit door gebruik te maken van modellen en maakt een plan voor je loopbaanontwikkeling.</p> <p>1.2. Professioneel werken Je handelt methodisch in het omgaan met eenvoudige professionele vraagstukken, toont vaardigheid in samenwerken, communiceren en het systematisch zoeken van informatie en rapporteert op professionele wijze.</p> <p>1.3. Basiskennis van het beroep Je laat zien dat je de basiskennis van het gekozen beroepsprofiel beheerst. Methodiek Recht Psychologie Gespreksvaardigheden</p>		
	<p>2.1. Hulpverleningsplan maken Je verheldert en analyseert in samenwerking met een cliënt en zijn netwerk de (hulp)vraag, krachten en mogelijkheden. Je maakt een (hulpverlenings)plan onder begeleiding. Je rapporteert en verantwoordt je handelen vanuit de theorie.</p> <p>2.2. Interventie uitvoeren Je voert onder begeleiding de ontworpen interventies uit in afstemming met de cliënt en diens netwerk. En je evalueert hoe je te werk ging en reflecteert op het hulpverleningsproces en jouw eigen rol daarin.</p> <p>2.3. Kennis Je toont aan dat je kennis hebt van: De psychologische hoofdstromingen Creatief agogisch werk Sociologische bindingen Methodiek Pedagogiek Wetgeving op het gebied van zorg en welzijn Multiculturaliteit</p>		
Module 2	<p>3.1. Signaleren Je signaleert bij de cliënt(en) en/of zijn context veranderingen. Je onderzoekt (waar mogelijk samen met de cliënten) de invloed van deze verandering op de psychosociale omstandigheden van een cliënt en sluit aan bij zijn krachten en mogelijkheden v.w.b. dit (verander)proces. Dat doe je met behulp van relevante theorie en een signalerings- of preventie-instrument. Als dat nodig is, ontwerp je dat instrument zelf.</p> <p>3.2. Netwerk inzetten Je brengt samen met de cliënt zijn netwerk in kaart en onderzoekt samen de mogelijkheden van het bestaande netwerk. Je versterkt het op een duurzame manier en ondersteunt dit waar nodig. Je neemt het initiatief om volgens een gangbaar model, een netwerk bijeenkomst te organiseren. Dat doe je met behulp van relevante theorieën en strategieën.</p> <p>3.3. Body of Knowledge Je hebt specifieke kennis en inzicht met betrekking tot signaleren en netwerken volgens de indicatoren. Je hebt je daarover ook een eigen mening gevormd.</p>		
Module 3			
Module 4	<p>Uitstroom Gehandicaptenzorg</p> <p>4.1. Cliënten begeleiden Je begeleidt cliënten met een (verstandelijke of lichamelijke) beperking. Je richt je daarbij op hun ontwikkeling en deelname aan de samenleving. Dat doe je vanuit visie. Je gebruikt passende interventies en specifieke methoden, gericht op ontwikkeling en participatie.</p> <p>4.2. Leefklimaat creëren Je creëert binnen een intramurale setting een leefklimaat waarin cliënten kunnen (samen)leven en zich ontwikkelen. Je gebruikt passende interventies en methoden.</p> <p>4.3. Kennis van problematiek en een supervisietraject Je toont aan over kennis te beschikken van de kenmerken van gehandicaptenzorg-problematiek, behandeling en begeleiding daarvan, specifieke benaderingswijzen of methodieken en wettelijke kaders en financiering. Daarnaast volg je een supervisietraject</p>	<p>Uitstroom GGZ</p> <p>4.1. Cliënten begeleiden Je begeleidt cliënten met psychiatrische en/of verslavingsproblematiek in hun context. Je begeleidt ze bij hun persoonlijke herstelproces en het deelnemen aan de samenleving, vanuit een herstelgerichte en systeemgerichte visie. Je maakt gebruik van specifieke methoden.</p> <p>4.2. Leefklimaat creëren Je creëert een leefklimaat waarin cliënten kunnen leren en werken aan hun herstel en terugkeer in de samenleving. Dat kun je binnen een intramurale setting of in een groepsgerichte behandeling van cliënten met psychiatrische en/of verslavingsproblematiek. Het betreft zowel vrijwillige als gedwongen behandeling. Je maakt gebruik van passende interventies en methoden.</p> <p>4.3. Kennis van problematiek en een supervisietraject Je toont aan over kennis te beschikken van de kenmerken van ggz-problematiek, de behandeling en begeleiding daarvan, specifieke benaderingswijzen of methodieken en wettelijke kaders en financiering. Daarnaast volg je een supervisietraject</p>	<p>Uitstroom Jeugdzorg en Pedagogiek</p> <p>4.1. Contact leggen Je kunt vanuit een (theoretisch onderbouwde) visie op opvoeding en ontwikkeling contact leggen en onderhouden met jeugdigen en hun opvoeders. Je kunt hun gedrag beïnvloeden door middel van het uitvoeren van passende interventies waarbij je waar nodig outreachend werkt om cliënten te bereiken.</p> <p>4.2. Veilig leefklimaat Je bent in staat om binnen een residentiële context een veilig leefklimaat te creëren. Daarbinnen werk je aan de ontwikkeling van de jeugdige met passende interventies en methoden.</p> <p>4.3. Kennis van problematiek en een supervisietraject Je toont aan over kennis te beschikken van de kenmerken van jeugdzorg-problematiek, de behandeling en begeleiding daarvan, specifieke benaderingswijzen of methodieken en wettelijke kaders en financiering. Daarnaast volg je een supervisietraject</p>

1 C Beoogde leerresultaten en leeruitkomsten Bachelor Verpleegkunde

Borging CanMeds rollen Verpleegkunde met de leeruitkomsten Bachelor Verpleegkunde

Leeruitkomsten	Canmeds rollen						
	1. Zorgverlener	2. Communicator	3. Samenwerkingspartner	4. Reflectieve EBP professional	5. Gezondheidsbevorderaar	6. Organisator	7. Professional en kwaliteitsbevorderaar
M1 leeruitkomst 1.1. Beroep en Persoon							
M1 leeruitkomst 1.2. Professioneel werken							
M1 leeruitkomst 1.3. Basiskennis							
M2 leeruitkomst 2.1 Zorg verlenen							
M2 leeruitkomst 2.2. Zorg plannen en organiseren							
M2 leeruitkomst 2.3. Basiskennis							
M3 leeruitkomst 3.1. Preventiegericht gezond gedrag bevorderen							
M3 leeruitkomst 3.2. Ethisch en juridisch onderbouwde zorgverlening							
M3 leeruitkomst 3.3. Basiskennis							
M4 leeruitkomst 4.1. Veilig zorg verlenen							
M4 leeruitkomst 4.2. Verbeteradvies: veiligheid bevorderen							
M4 leeruitkomst 4.3. Basiskennis							
M 5 leeruitkomst 1 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit							
M 5 leeruitkomst 2 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit							
M 5 leeruitkomst 3 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit							
M6 leeruitkomst 6.1. Professioneel samenwerken							
M6 leeruitkomst 6.2. Professioneel netwerken							
M6 leeruitkomst 6.3. Professioneel onderzoeken t.b.v. de organisatie							
M7 leeruitkomst 7.1. Professioneel leiderschap							
M7 leeruitkomst 7.2. Innoveren en veranderen							
M7 leeruitkomst 7.3. Ondernemend en projectmatig werken							
M8 leeruitkomst 8.1. Professionele identiteit							
M8 leeruitkomst 8.2. Professioneel werken							
M8 leeruitkomst 8.3. Innoveren en onderbouwen							

Leeruitkomsten Bachelor Verpleegkunde

Module 1	<p>2.1. Beroep en persoon Je illustreert hoe jouw levensverhaal zich verhoudt tot het beroepsprofiel en onderbouwt dit met relevante theorie. Je kunt hierover een op een professionele manier communiceren met anderen.</p> <p>2.2. Beroepsoriëntatie Je beschrijft het vakmanschap op basis van het gekozen beroepsprofiel en toont hierbij een beginnend onderzoekend vermogen aan en beginnende professionele schrijfvaardigheden.</p> <p>2.3. Basiskennis van het beroep Je laat zien dat je de basiskennis van het gekozen beroepsprofiel beheerst.</p>
Module 2	<p>2.1. Zorg verlenen Je verleent onder begeleiding op methodische wijze de complete zorg aan een individuele zorgvrager. Je bent gericht op gezondheidsbevordering en zelfregie, waarbij je gebruikmaakt van Evidence Based Practice en klinisch redeneren. Je communiceert op een effectieve en zorgvuldige manier met de zorgvrager en zijn naasten.</p> <p>2.2. Zorg plannen en organiseren Je brengt het zorgproces in kaart, in samenspraak met de laagcomplexere zorgvrager en zijn netwerk. Je onderscheidt de verschillende rollen en verantwoordelijkheden hierin. Daarna plan en organiseer je de zorg. Je houdt rekening met relevante wet- en regelgeving, beroepswaarden, de organisatie en de bekostiging van de gezondheidszorg en andere aanwezige belangen. Je spoort jezelf en collega's continue aan om goede zorg te verlenen door aandacht te hebben voor kwaliteitszorg.</p> <p>2.3. Basiskennis en –vaardigheden Je kent en maakt gebruik van: de principes van Evidence Based Practice klinisch redeneren reflectiemodellen effectieve en zorgvuldige wijze van communiceren fases van besluitvormingsproces methodieken voor rapportage en overdracht verpleegtechnische vaardigheden ICT-mogelijkheden en – hulpmiddelen in de zorg de bekostiging van de gezondheidszorg richtlijnen, standaarden en protocollen in de zorg de kwaliteitscyclus relevante wet- en regelgeving.</p>
Module 3	<p>3.1. Preventiegericht gezond gedrag bevorderen Je bevordert gezond gedrag van een zorgvrager en/of doelgroep door een onderbouwde gezondheidsbevorderende interventie gericht op individuele of collectieve preventie in te zetten, waarbij onder andere e- health, zelfregie en gezamenlijke besluitvorming centraal staan.</p> <p>3.2. Ethisch en wettelijk onderbouwde zorgverlening Je herkent, analyseert en beschrijft je persoonlijke en professionele ethische standpunt in een midden- complexe zorgsituatie. Hierbij analyseer je de wettelijke positie van de professional en de zorgvrager met behulp van wetgeving over de verpleegkundige beroepsverantwoordelijkheid, kwaliteit, financiering van zorg, privacy en beschermingsmaatregelen. Je leidt een moreel beraad met collega's en reflecteert op het hanteren van persoonlijke en moreel- ethische verantwoordelijkheden.</p> <p>3.3. Basiskennis en –vaardigheden</p>
Module 4	<p>4.1. Veilig zorg verlenen Je (her)indiceert de zorg in middencomplexere zorgsituaties en maakt hierbij gebruik van methodieken als klinisch redeneren. Je werkt hierbij op professionele wijze samen met collega's en andere disciplines in het uitvoeren van het ononderbroken zorgproces. Je kent relevante wet- en regelgeving ten aanzien van veiligheid in de zorg. Je past deze toe en vormt je een oordeel over de veiligheidsrisico's van zorgvrager en/of zorgvrager. Daarbij voer je op assertieve wijze regie over je eigen vakuitoefening.</p> <p>4.2. Verbeteradvies: veiligheid bevorderen Je analyseert de kwaliteit van zorg in je eigen beroepspraktijk op basis van behaalde resultaten en gesignaleerde problemen op het gebied van (patiënt)veiligheid. Je zoekt hierbij relevante literatuur en analyseert deze op inhoud en kwaliteit. Je koppelt dit vervolgens aan de praktijk om zo tot mogelijke verbetervoorstellen te komen ten behoeve van de (individuele) zorgvrager of zorgverlener en geeft hierbij op professionele wijze uiting aan je eigen mening en bevindingen binnen een verpleegkundige/ interdisciplinaire context.</p> <p>4.3. Basiskennis en –vaardigheden Je hebt kennis over anatomie, fysiologie, farmacologie en pathologie. Ook heb je kennis over veiligheidsbeleid, methoden en modellen voor goede zorg en kwaliteitszorg. Je hebt kennis van onderzoeks- methoden en criteria wat betreft praktijkgericht onderzoek. Je voert 'voorbewoorden' en risicovolle verpleegtechnische handelingen uit.</p>
Module 5	<p>5.1. Verbreding/verdieping Je toont een substantiële verbreding en/of verdieping aan van je eigen professionaliteit met het oog op je (toekomstige) rol als beroepsbeoefenaar.</p>
Module 6	<p>6.1. Professioneel samenwerken Je participeert in en analyseert professionele samenwerkingsrelaties. Je geeft een theoretische onderbouwing van jouw rol, analyse, en visie op samenwerkingsrelaties vanuit theoretische, beroepsmatige en ethische overwegingen. Je zet vanuit je professionele rol onderbouwde interventies in om via optimale samenwerking tot gewenste organisatieresultaten te komen. Je houdt daarbij rekening met diversiteit in culturele achtergrond, verschillende belangen en/of conflicten. Je organiseert effectieve samenwerking als middel tot verantwoorde besluitvorming.</p> <p>6.2. Professioneel netwerken Je bouwt een effectief netwerk van professionals op dat je onderhoudt en benut in je functioneren. Dit doe je op de volgende niveaus: persoonlijk; team; organisatie; beroepsgroep. Op internationaal niveau benut je bestaande netwerken. Vanuit je actieve netwerkgedrag heb je invloed op de voor jou relevante processen in de organisatie.</p> <p>6.3. Professioneel onderzoeken ten behoeve van de organisatie Je verantwoordt in een onderzoeksrapport met presentatie, een zelf ontworpen onderzoek, waarbij je op een verdiepende wijze een bijdrage omschrijft voor zowel de ontwikkeling van je professie als de verbetering van processen in de organisatie.</p>
Module 7	<p>7.1. Professioneel leiderschap Je neemt vanuit je professionele rol verantwoordelijkheid voor de te verrichten werkzaamheden. In deze rol ben je een onderzoekende, reflectieve, responsieve, initiator, die op optimale wijze mensen beïnvloedt tot goed werk en goede resultaten, ook in paradoxale, ethisch geladen situaties. Daarbij vertaal je een visie op leiderschap en verandermanagement in praktische keuzen, waarbij je de leiderschapsstijl afstemt op de uniciteit van de situatie.</p> <p>7.2. Innoveren en veranderen Je realiseert een aantoonbare bijdrage aan innovaties in je professionele context waarbij je doelgericht intervineert in de organisatie om impact te hebben op de gewenste vernieuwing. Je realiseert vanuit je professionele rol en positie onderbouwde veranderingen, die ten goede komen aan de belangen van zowel organisatie als andere stakeholders.</p> <p>7.3. Ondernemend en projectmatig werken Je benut principes van projectmatig werken bij het proactief vertalen van externe trends in interne voorstellen en acties om gewenste vernieuwingen in de organisatie door te voeren.</p>
Module 8	<p>8.1. Professionele identiteit Je profileert jezelf in je beroep als een reflectieve en lerende professional. Je toont aan dat je persoonlijke identiteit en beroepsidentiteit kunt verbinden binnen de dynamiek en complexiteit van het werkveld. Je deelt je professionele inzichten met vakgenoten.</p> <p>8.2. Professioneel werken Je functioneert als verantwoordelijke en startbekwame professional, ook in onbekende situaties en een internationale of multiculturele context. Je toont leiderschap in complexe beroepssituaties en gevorderde kennis en vaardigheden.</p> <p>8.3. Innoveren en onderbouwen Je geeft blijk van vakmanschap en innovatief vermogen door met een grote mate van zelfstandigheid bij te dragen aan het oplossen van complexe en onvoorspelbare problemen in je werkomgeving. Je onderbouwt je innovatieve handelen vanuit onderzoekend vermogen en een gedegen theoretische basis en verwerft draagvlak voor jouw voorstellen.</p>

Leeruitkomsten Bachelor Leraar Basisonderwijs

Module 1	<p>1.1. Beroep en persoon Je illustreert hoe jouw levensverhaal zich verhoudt tot het beroepsprofiel en onderbouwt dit met relevante theorie. Je kunt hierover een op een professionele manier communiceren met anderen.</p> <p>1.2. Beroepsoriëntatie Je beschrijft het vakmanschap op basis van het gekozen beroepsprofiel en toont hierbij een beginnend onderzoekend vermogen aan en beginnende professionele schrijfvaardigheden.</p> <p>1.3. Basiskennis van het beroep Je laat zien dat je de basiskennis van het gekozen beroepsprofiel beheerst.</p>
Module 2	<p>2.1. Doelgericht werken op lesniveau Je toont aan dat je vanuit een visie op lesniveau doelgericht kunt werken m.b.t. de vakken rekenen, taal en mens en wereld. Hierbij ben je in staat voor deze vakken een onderbouwde keuze maken voor een model voor effectieve instructie en/of onderzoekend leren. Je kunt vanuit een visie een rijke leeromgeving inrichten voor deze vakken. Je bent in staat om vanuit vakdidactische en vakinhoudelijke kennis lessen te ontwerpen en te geven voor de vakken geschiedenis, aardrijkskunde en natuur en techniek.</p> <p>2.2. Interventies inzetten in de klas ter verbetering van het leerklimaat voor individuele leerlingen Je toont aan dat je bij diverse vakken, vanuit een duidelijke leidinggevende rol op basis van vakinhoudelijke- en didactische kennis en visie expliciete interventies kunt inzetten voor individuele leerlingen ter verbetering van het leerklimaat in de klas, waarbij rekening gehouden wordt met de basisbehoeften van kinderen. Specifiek ben je hiernaast in staat om vakdidactisch en vakinhoudelijk onderbouwde lessen bewegingsonderwijs te geven aan het jonge kind.</p> <p>2.3. Basiskennis Je toont aan dat je de basiskennis van de vakken (historische en theoretische) pedagogiek, rekenen-wiskunde, taal en bewegingsonderwijs beheerst.</p>
Module 3	<p>3.1. Planmatig, motiverend, uitdagend en resultaatgericht onderwijs op maat Leeruitkomst in bewerking</p> <p>3.2. Talentgericht vakoverstijgend onderwijsarrangement Leeruitkomst in bewerking</p> <p>3.3. Kennis Je beheerst de basiskennis, vakdidactiek en eigenvaardigheden van de basisschoolvakken: Natuur & techniek 2 Engels Bewegingsonderwijs 2 Taal 4 Rekenen 4</p>
Module 4	<p>4.1. Passend talentgericht onderwijs Leeruitkomst in bewerking</p> <p>4.2. Werken in een professionele leergemeenschap Leeruitkomst in bewerking</p> <p>4.3. Kennis Je beheerst de basiskennis, vakdidactiek en eigenvaardigheden van de basisschoolvakken: Aardrijkskunde 2 Geschiedenis 2 Taal 5 Rekenen 5 Godsdienst 2</p>
Module 5	<p>5.1. Verbreding/verdieping Je toont een substantiële verbreding en/of verdieping aan van je eigen professionaliteit met het oog op je (toekomstige) rol als beroepsbeoefenaar.</p>
Module 6	<p>6.1. Professioneel samenwerken Je participeert in en analyseert professionele samenwerkingsrelaties. Je geeft een theoretische onderbouwing van jouw rol, analyse, en visie op samenwerkingsrelaties vanuit theoretische, beroepsmatige en ethische overwegingen. Je zet vanuit je professionele rol onderbouwde interventies in om via optimale samenwerking tot gewenste organisatieresultaten te komen. Je houdt daarbij rekening met diversiteit in culturele achtergrond, verschillende belangen en/of conflicten. Je organiseert effectieve samenwerking als middel tot verantwoorde besluitvorming.</p> <p>6.2. Professioneel netwerken Je bouwt een effectief netwerk van professionals op dat je onderhoudt en benut in je functioneren. Dit doe je op de volgende niveaus: persoonlijk; team; organisatie; beroepsgroep. Op internationaal niveau benut je bestaande netwerken. Vanuit je actieve netwerkgedrag heb je invloed op de voor jou relevante processen in de organisatie.</p> <p>6.3. Professioneel onderzoeken ten behoeve van de organisatie Je verantwoordt in een onderzoeksrapport met presentatie, een zelf ontworpen onderzoek, waarbij je op een verdiepende wijze een bijdrage omschrijft voor zowel de ontwikkeling van je professe als de verbetering van processen in de organisatie.</p>
Module 7	<p>7.1. Professioneel leiderschap Je neemt vanuit je professionele rol verantwoordelijkheid voor de te verrichten werkzaamheden. In deze rol ben je een onderzoekende, reflectieve, responsieve, initiator, die op optimale wijze mensen beïnvloedt tot goed werk en goede resultaten, ook in paradoxale, ethisch geladen situaties. Daarbij vertaal je een visie op leiderschap en verandermanagement in praktische keuzen, waarbij je de leiderschapsstijl afstemt op de uniciteit van de situatie.</p> <p>7.2. Innoveren en veranderen Je realiseert een aantoonbare bijdrage aan innovaties in je professionele context waarbij je doelgericht intervenueert in de organisatie om impact te hebben op de gewenste vernieuwing. Je realiseert vanuit je professionele rol en positie onderbouwde veranderingen, die ten goede komen aan de belangen van zowel organisatie als andere stakeholders.</p> <p>7.3. Ondernemend en projectmatig werken Je benut principes van projectmatig werken bij het proactief vertalen van externe trends in interne voorstellen en acties om gewenste vernieuwingen in de organisatie door te voeren.</p>
Module 8	<p>8.1. Professionele identiteit Je profileert jezelf in je beroep als een reflectieve en lerende professional. Je toont aan dat je persoonlijke identiteit en beroepsidentiteit kunt verbinden binnen de dynamiek en complexiteit van het werkveld. Je deelt je professionele inzichten met vakgenoten.</p> <p>8.2. Professioneel werken Je functioneert als verantwoordelijke en startbekwame professional, ook in onbekende situaties en een internationale of multiculturele context. Je toont leiderschap in complexe beroepssituaties en gevorderde kennis en vaardigheden.</p> <p>8.3. Innoveren en onderbouwen Je geeft blijk van vakmanschap en innovatief vermogen door met een grote mate van zelfstandigheid bij te dragen aan het oplossen van complexe en onvoorspelbare problemen in je werkomgeving. Je onderbouwt je innovatieve handelen vanuit onderzoekend vermogen en een gedegen theoretische basis en verwerft draagvlak voor jouw voorstellen.</p>

1E Beoogde leerresultaten en leeruitkomsten Bachelor Godsdienst Pastoraal Werk

Borging opleidingskwalificaties hbo-opleiding Godsdienst-Pastoraal Werk 2017 met de leeruitkomsten Dto GPW Ba

kerncompetenties	Taakgebied 1: bevorderen van religieus-sociaal/ levensbeschouwelijk-sociaal functioneren van mensen, netwerken en (gelofs-)gemeenschappen					Taakgebied 2: het werken in en met diverse organisatorische verbanden			Taakgebied 3: professionalisering	Body of knowledge
	generieke					specifieke				
	1. hermeneutisch competent	2. agogisch competent	3. competent in persoonlijke en spirituele ontwikkeling	4. communicatief competent	5. Pastoraal competent/ competent in geestelijke begeleiding	6. competent in organiseren en innoveren	7. competent in samenwerken	8. competent in leiding geven	8. competent in professionalisering	Basiskennis
M1 leeruitkomst 1.1. Beroep en Persoon										
M1 leeruitkomst 1.2. Professioneel werken										
M1 leeruitkomst 1.3. Basiskennis										
M2 leeruitkomst 2.1 Leiding geven aan leren										
M2 leeruitkomst 2.2 Planmatig coachen										
M2 leeruitkomst 2.3 Basiskennis										
M3 leeruitkomst 3.1 Present in de samenleving										
M3 leeruitkomst 3.2 Respectvol communiceren										
M3 leeruitkomst 3.3. Basiskennis										
M4 leeruitkomst 4.1 Begeleiding bij levensvragen										
M4 leeruitkomst 4.2 Vieringen leiden										
M4 leeruitkomst 4.3. Basiskennis										
M 5 leeruitkomst 1 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit										
M 5 leeruitkomst 2 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit										
M 5 leeruitkomst 3 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit										
M6 leeruitkomst 6.1. Professioneel samenwerken										
M6 leeruitkomst 6.2. Professioneel netwerken										
M6 leeruitkomst 6.3. Professioneel onderzoeken t.b.v. de organisatie										
M7 leeruitkomst 7.1. Professioneel leiderschap										
M7 leeruitkomst 7.2. Innoveren en veranderen										
M7 leeruitkomst 7.3. Ondernemend en projectmatig werken										
M8 leeruitkomst 8.1. Professionele identiteit										
M8 leeruitkomst 8.2. Professioneel werken										
M8 leeruitkomst 8.3. Innoveren en onderbouwen										

Leeruitkomsten Bachelor Godsdienst Pastoraal Werk

Module 1	<p>1.1. Beroep en persoon Je illustreert hoe jouw levensverhaal zich verhoudt tot het beroepsprofiel en onderbouwt dit met relevante theorie. Je kunt hierover een op een professionele manier communiceren met anderen.</p> <p>1.2. Beroepsoriëntatie Je beschrijft het vakmanschap op basis van het gekozen beroepsprofiel en toont hierbij een beginnend onderzoekend vermogen aan en beginnende professionele schrijfvaardigheden.</p> <p>1.3. Basiskennis van het beroep Je laat zien dat je de basiskennis van het gekozen beroepsprofiel beheerst. DG (dogmatiek algemeen) OT (Inleiding Genesis-Samuël) NT (Inleiding Evangelien, Handelingen, Jacobus, Petrus en Judas) Wereldreligies</p>
Module 2	<p>2.1. Leiding geven aan leren Je geeft leiding aan leer- en vormingsprocessen rond levensbeschouwelijke thema's. Je sluit aan bij de beginsituatie van de doelgroep en stemt je communicatie daarop af. Je creëert een krachtige leeromgeving, waardoor de doelgroep de gestelde doelen kan bereiken. Je verantwoordt je handelen vanuit godsdienstdidactiek, -pedagogiek en -psychologie. Je kunt je handelen ook verantwoorden vanuit een bijbels-theologische basis</p> <p>2.2. Planmatig coachen Je begeleidt groepen vrijwilligers in het behalen van de doelen van hun activiteit. Je doet dat door ze toe te rusten en te coachen. Je werkt planmatig, doelgericht en cyclisch. Je verantwoordt je handelen zowel op basis van godsdienstdidactiek, groepsdynamica en begeleidingskunde als op bijbels-theologische basis.</p> <p>2.3. Basiskennis Je beheerst de basiskennis van de Dogmatiek (Godsleer en scheppingsleer). Je kunt je daar ook een mening over vormen. Je beheerst de inleidingsvragen van het Oude Testament (Koningen-Maleachi) en van het Nieuwe Testament (Paulus en Johannes).</p>
Module 3	<p>3.1. Present in de samenleving Je bent vanuit je eigen religieuze levensovertuiging missionair en diaconaal present in de samenleving. Je baseert je daarbij op methodisch onderzoek in de context. Je ziet om naar mensen en maakt gebruik van kennis over missiologische, culturele en maatschappelijke ontwikkelingen. In het bijzonder gebruik je kennis over contextualisatie, ontkerkelijking en sociale vraagstukken als armoede, eenzaamheid en uitsluiting.</p> <p>3.2. Respectvol communiceren Je communiceert vanuit je eigen religieuze opvattingen en kennis respectvol met andersgelovigen. Vooral met betrekking tot de positie van de Bijbel. Daarbij maak je gebruik van kennis over wereldreligies en andere levensbeschouwingen.</p> <p>3.3. Basiskennis Je beheerst de basiskennis van het gekozen profiel. Je hebt inzicht in en kan je een mening vormen over Dogmatiek (moderne theologie en apologetiek), Oude Testament (exegese) en Nieuwe Testament (Evangelien, Handelingen en Paulus)</p>
Module 4	<p>4.1. Begeleiding bij geloofsvragen Je begeleidt op methodische wijze en in een traject een ander (individueel of in groepsverband) met betrekking tot geloofs- en/of levensvragen. Je sluit aan bij het zingevingskader en de context van de gesprekspartner(s). Je herkent de spirituele bronnen en kan deze integreren in de begeleiding. Je maakt hierbij integer gebruik van de Bijbel. Je verantwoordt je handelen vanuit de pastorale theologie en pastorale psychologie</p> <p>4.2. Vieringen leiden Je leidt/begeleidt een viering of een christelijke bijeenkomst. Hierbij toon je je exegetische, homiletische en liturgische bekwaamheid. Je sluit aan bij de doelgroep en kan de gemaakte keuzes verantwoorden en je je er persoonlijk toe verhouden.</p> <p>4.3. Basiskennis Je beheerst de basiskennis, hebt inzicht en kan je een mening vormen inzake: Dogmatiek (christologie, soteriologie, pneumatologie en eschatologie), Oude Testament (Messiasverwachting) en de grondlijnen van de theologie van het Nieuwe Testament (Johannes) op basis van de inleidingsvragen.</p>
Module 5	<p>5.1. Verbreding/verdieping Je toont een substantiële verbreding en/of verdieping aan van je eigen professionaliteit met het oog op je (toekomstige) rol als beroepsbeoefenaar.</p>
Module 6	<p>6.1. Professioneel samenwerken Je participeert in en analyseert professionele samenwerkingsrelaties. Je geeft een theoretische onderbouwing van jouw rol, analyse, en visie op samenwerkingsrelaties vanuit theoretische, beroepsmatige en ethische overwegingen. Je zet vanuit je professionele rol onderbouwde interventies in om via optimale samenwerking tot gewenste organisatieresultaten te komen. Je houdt daarbij rekening met diversiteit in culturele achtergrond, verschillende belangen en/of conflicten. Je organiseert effectieve samenwerking als middel tot verantwoorde besluitvorming.</p> <p>6.2. Professioneel netwerken Je bouwt een effectief netwerk van professionals op dat je onderhoudt en benut in je functioneren. Dit doe je op de volgende niveaus: persoonlijk; team; organisatie; beroepsgroep. Op internationaal niveau benut je bestaande netwerken. Vanuit je actieve netwerkgedrag heb je invloed op de voor jou relevante processen in de organisatie.</p> <p>6.3. Professioneel onderzoeken ten behoeve van de organisatie Je verantwoordt in een onderzoeksrapport met presentatie, een zelf ontworpen onderzoek, waarbij je op een verdiepende wijze een bijdrage omschrijft voor zowel de ontwikkeling van je professie als de verbetering van processen in de organisatie.</p>
Module 7	<p>7.1. Professioneel leiderschap Je neemt vanuit je professionele rol verantwoordelijkheid voor de te verrichten werkzaamheden. In deze rol ben je een onderzoekende, reflectieve, responsieve, initiator, die op optimale wijze mensen beïnvloedt tot goed werk en goede resultaten, ook in paradoxale, ethisch geladen situaties. Daarbij vertaal je een visie op leiderschap en verandermanagement in praktische keuzen, waarbij je de leiderschapsstijl afstemt op de uniciteit van de situatie.</p> <p>7.2. Innoveren en veranderen Je realiseert een aantoonbare bijdrage aan innovaties in je professionele context waarbij je doelgericht intervenueert in de organisatie om impact te hebben op de gewenste vernieuwing. Je realiseert vanuit je professionele rol en positie onderbouwde veranderingen, die ten goede komen aan de belangen van zowel organisatie als andere stakeholders.</p> <p>7.3. Ondernemend en projectmatig werken Je benut principes van projectmatig werken bij het proactief vertalen van externe trends in interne voorstellen en acties om gewenste vernieuwingen in de organisatie door te voeren.</p>
Module 8	<p>8.1. Professionele identiteit Je profileert jezelf in je beroep als een reflectieve en lerende professional. Je toont aan dat je persoonlijke identiteit en beroepsidentiteit kunt verbinden binnen de dynamiek en complexiteit van het werkveld. Je deelt je professionele inzichten met vakgenoten.</p> <p>8.2. Professioneel werken Je functioneert als verantwoordelijke en startbekwame professional, ook in onbekende situaties en een internationale of multiculturele context. Je toont leiderschap in complexe beroepssituaties en gevorderde kennis en vaardigheden.</p> <p>8.3. Innoveren en onderbouwen Je geeft blijk van vakmanschap en innovatief vermogen door met een grote mate van zelfstandigheid bij te dragen aan het oplossen van complexe en onvoorspelbare problemen in je werkomgeving. Je onderbouwt je innovatieve handelen vanuit onderzoekend vermogen en een gedegen theoretische basis en verwerft draagvlak voor jouw voorstellen.</p>

1F Beoogde leerresultaten en leeruitkomsten Bachelor Leraar Godsdienst

Borging opleidingskwalificaties hbo-opleiding GL 2017 met de leeruitkomsten Dto GL Ba

	Taakgebied 1: Pedagogische bekwaamheid	Taakgebied 2: Didactische bekwaamheid	Taakgebied 3: Vakinhoudelijk bekwaam	Taakgebied 4: professionaliserin g	Body of knowledge
M1 leeruitkomst 1.1. Beroep en Persoon					
M1 leeruitkomst 1.2. Professioneel werken					
M1 leeruitkomst 1.3. Basiskennis					
M2 leeruitkomst 2.1 Kijk op de groep					
M2 leeruitkomst 2.2 De les GL					
M2 leeruitkomst 2.3 Basiskennis					
M3 leeruitkomst 3.1 Grip op de Groep					
M3 leeruitkomst 3.2 Krachtige leeromgeving					
M3 leeruitkomst 3.3. Basiskennis					
M4 leeruitkomst 4.1 Zin in de GL-les					
M4 leeruitkomst 4.2 Kijk en Grip op het individu					
M4 leeruitkomst 4.3. Basiskennis					
M 5 leeruitkomst 1 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit					
M 5 leeruitkomst 2 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit					
M 5 leeruitkomst 3 Verbreding en verdieping eigen professionaliteit					
M6 leeruitkomst 6.1. Professioneel samenwerken					
M6 leeruitkomst 6.2. Professioneel netwerken					
M6 leeruitkomst 6.3. Professioneel onderzoeken t.b.v. de organisatie					
M7 leeruitkomst 7.1. Professioneel leiderschap					
M7 leeruitkomst 7.2. Innoveren en veranderen					
M7 leeruitkomst 7.3. Ondernemend en projectmatig werken					
M8 leeruitkomst 8.1. Professionele identiteit					
M8 leeruitkomst 8.2. Professioneel werken					
M8 leeruitkomst 8.3. Innoveren en onderbouwen					

Leeruitkomsten Bachelor Godsdienst Leraar

Module 1	<p>1.1. Beroep en persoon Je illustreert hoe jouw levensverhaal zich verhoudt tot het beroepsprofiel en onderbouwt dit met relevante theorie. Je kunt hierover een op een professionele manier communiceren met anderen.</p> <p>1.2. Beroepsoriëntatie Je beschrijft het vakmanschap op basis van het gekozen beroepsprofiel en toont hierbij een beginnend onderzoekend vermogen aan en beginnende professionele schrijfvaardigheden.</p> <p>1.3. Basiskennis van het beroep Je laat zien dat je de basiskennis van het gekozen beroepsprofiel beheerst.</p>
Module 2	<p>2.1. Kijk op de groep Je kunt leiding geven aan een leertraject met een klas. Door het groepsvormingsproces te begeleiden, door je pedagogische interventies hierop af te stemmen en door rekening te houden met de psychologische en sociale ontwikkeling van de leerlingen. Daarbij betrek je ook de pedagogische identiteit van de school en je eigen theoretisch onderbouwde visie op opvoeden.</p> <p>2.2. De les Godsdienst en Levensbeschouwing Je kunt de leeromgeving voor lessen godsdienst/levensbeschouwing voor leerlingen boeiend invullen met (bijbels-) religieuze verhalen, rituelen, beelden en symbolen. Je kunt die invulling didactisch verantwoorden.</p> <p>2.3. Basiskennis Je beheerst de basiskennis van het gekozen profiel. Je kunt je een mening vormen over de Dogmatiek (moderne theologie en apologetiek), Oude Testament (Koningen-Maleachi) en van het Nieuwe Testament (Paulus en Johannes).</p>
Module 3	<p>3.1. Grip op de groep Je kunt een pedagogisch klimaat creëren dat het leren bevordert, door rekening te houden met de verschillende ondersteunings-behoefte van de leerlingen, in het bijzonder de zorgleerlingen. Je kunt je pedagogisch handelen verantwoorden door het te spiegelen aan de theorie, aan hoe jij jezelf verstaat en aan de zorgstructuur van de school.</p> <p>3.2. Krachtige leeromgeving Je kunt binnen het vak Godsdienst/Levensbeschouwing planmatig en doelgericht vormgeven aan een motiverende, activerende en gevarieerde leeromgeving. Je gebruikt een optimale mix van (digitale) leermiddelen. Je kunt je handelen vakdidactisch, (godsdienst-)pedagogisch en theologisch verantwoorden, zowel in het licht van de brede identiteit van de school als van je persoonlijke identiteit.</p> <p>3.3. Basiskennis Je beheerst de basiskennis van het gekozen profiel. Je hebt inzicht in en kan je een mening vormen over Dogmatiek (Christologie en soteriologie), Oude Testament (exegese) en Nieuwe Testament (Evangeliën, Handelingen en Paulus)</p>
Module 4	<p>4.1. Zin in de GL les! Je kunt vanuit een weloverwogen en actuele visie op het onderwijs en het vak GL een krachtige leeromgeving vormgeven. Je beseft dat je leeft in een multiculturele/-religieuze samenleving. Je stimuleert het levensbeschouwelijk denken van leerlingen en begeleidt hun (religieuze) identiteitsontwikkeling. Je verbindt die met je persoonlijke (religieuze) overtuiging en met de inhoud van het christelijk geloof en van andere overtuigingen. Je kunt hiervoor dialogische, coöperatieve en reflexieve werkvormen inzetten. Ook hanteer je verschillende methodes van waardencommunicatie. Zo maak je de leerlingen bewust van verschillende levensbeschouwelijke perspectieven. Je laat ze er ook in meedenken. Je kunt dit handelen verantwoorden in de context van je doelgroep, de maatschappij, je school en je persoonlijke identiteit.</p> <p>4.2. Kijk en grip op het individu Je weet wat diversiteit in het onderwijs(beleid) inhoudt en je bent je daar bewust van. Je weet ook welke culturele en religieuze achtergronden en ontwikkelingspsychologische factoren daarin een rol spelen. Bijvoorbeeld: vooroordelen, aannames en verwachtingen, leerstijlen en medische of psychologische diagnoses. Je weet wat interculturele communicatie en intercultureel onderwijs inhoudt. Je biedt leerlingen vorming en optimale ontwikkelingskansen door didactische diversiteit in je lessen aan te brengen. Je kunt deze aanpak pedagogisch verantwoorden.</p> <p>4.3. Basiskennis Je beheerst de basiskennis van het gekozen profiel. Je hebt inzicht in en kunt je een mening vormen over Dogmatiek (pneumatologie, eschatologie en apologetische thema's) en wereldreligies (Hindoeïsme, Bhoeddisme, Islam en multiculturele samenleving).</p>
Module 5	<p>5.1. Verbreding/verdieping Je toont een substantiële verbreding en/of verdieping aan van je eigen professionaliteit met het oog op je (toekomstige) rol als beroepsbeoefenaar.</p>
Module 6	<p>6.1. Professioneel samenwerken Je participeert in en analyseert professionele samenwerkingsrelaties. Je geeft een theoretische onderbouwing van jouw rol, analyse, en visie op samenwerkingsrelaties vanuit theoretische, beroepsmatige en ethische overwegingen. Je zet vanuit je professionele rol onderbouwde interventies in om via optimale samenwerking tot gewenste organisatieresultaten te komen. Je houdt daarbij rekening met diversiteit in culturele achtergrond, verschillende belangen en/of conflicten. Je organiseert effectieve samenwerking als middel tot verantwoorde besluitvorming.</p> <p>6.2. Professioneel netwerken Je bouwt een effectief netwerk van professionals op dat je onderhoudt en benut in je functioneren. Dit doe je op de volgende niveaus: persoonlijk; team; organisatie; beroepsgroep. Op internationaal niveau benut je bestaande netwerken. Vanuit je actieve netwerkgedrag heb je invloed op de voor jou relevante processen in de organisatie.</p> <p>6.3. Professioneel onderzoeken ten behoeve van de organisatie Je verantwoordt in een onderzoeksrapport met presentatie, een zelf ontworpen onderzoek, waarbij je op een verdiepende wijze een bijdrage omschrijft voor zowel de ontwikkeling van je professe als de verbetering van processen in de organisatie.</p>
Module 7	<p>7.1. Professioneel leiderschap Je neemt vanuit je professionele rol verantwoordelijkheid voor de te verrichten werkzaamheden. In deze rol ben je een onderzoekende, reflectieve, responsieve, initiator, die op optimale wijze mensen beïnvloedt tot goed werk en goede resultaten, ook in paradoxale, ethisch geladen situaties. Daarbij vertaal je een visie op leiderschap en verandermanagement in praktische keuzen, waarbij je de leiderschapsstijl afstemt op de uniciteit van de situatie.</p> <p>7.2. Innoveren en veranderen Je realiseert een aantoonbare bijdrage aan innovaties in je professionele context waarbij je doelgericht intervineert in de organisatie om impact te hebben op de gewenste vernieuwing. Je realiseert vanuit je professionele rol en positie onderbouwde veranderingen, die ten goede komen aan de belangen van zowel organisatie als andere stakeholders.</p> <p>7.3. Ondernemend en projectmatig werken Je benut principes van projectmatig werken bij het proactief vertalen van externe trends in interne voorstellen en acties om gewenste vernieuwingen in de organisatie door te voeren.</p>
Module 8	<p>8.1. Professionele identiteit Je profileert jezelf in je beroep als een reflectieve en lerende professional. Je toont aan dat je persoonlijke identiteit en beroepsidentiteit kunt verbinden binnen de dynamiek en complexiteit van het werkveld. Je deelt je professionele inzichten met vakgenoten.</p> <p>8.2. Professioneel werken Je functioneert als verantwoordelijke en startbekwame professional, ook in onbekende situaties en een internationale of multiculturele context. Je toont leiderschap in complexe beroepssituaties en gevorderde kennis en vaardigheden.</p> <p>8.3. Innoveren en onderbouwen Je geeft blijk van vakmanschap en innovatief vermogen door met een grote mate van zelfstandigheid bij te dragen aan het oplossen van complexe en onvoorspelbare problemen in je werkomgeving. Je onderbouwt je innovatieve handelen vanuit onderzoekend vermogen en een gedegen theoretische basis en verwerft draagvlak voor jouw voorstellen.</p>

Bijlage 2 Toetsvormen

2 A Toetsvormen Bachelor Social Work

Module	Beroepsproducten
1	<ul style="list-style-type: none"> - Een film, artikel of verhaal dat bruikbaar is om de ontwikkeling van de professionele identiteit tijdens de opleiding te verduidelijken - Resultaat- & ontwikkelgesprek voorbereiden en voeren - Sollicitatie op basis van een reële vacature
2	<ul style="list-style-type: none"> - Vanuit de theorie onderbouwd (hulpverlenings-)plan met (muzische) interventies. - Vanuit de theorie onderbouwd zorgplan met interventies - Vanuit de theorie onderbouwd begeleidingsplan met interventies - Vanuit de theorie onderbouwd handelingsplan met interventies - Netwerkcirkel, Genogram, Ecogram - Verslag, beeld en geluidsfragment van het gesprek met de cliënt en het netwerk van max. 5 minuten. - Plan van interventie, 360 gradenfeedback (cliënt, systeem, collega) en een onderbouwing - Filmmateriaal (max. 5 min.) en schriftelijke onderbouwing
3	<ul style="list-style-type: none"> - Signaleringsplan, bijvoorbeeld methodisch stappenplan - Signaleringsinstrument, bijvoorbeeld een observatielijst, risico-inventarisatie - Het organiseren van een netwerkbijeenkomst, bijvoorbeeld familienetwerkberaad, eigen kracht conferentie, burgersnetwerk
4	<ul style="list-style-type: none"> - Bewijsmateriaal voor begeleidingstraject bij individuele cliënt en het netwerk: plan, rapportages, feedback, netwerkanalyse - Verslag inzake creëren leefklimaat

2 B Toetsvormen Ad Social Work in de Zorg

Module	Beroepsproducten
2.1	<ul style="list-style-type: none"> - (Hulpverlenings-)plan met (muzische) interventies - Zorgplan met interventies - Begeleidingsplan met interventies - Handelingsplan met interventies - Netwerkcirkel, Genogram, Ecogram - VERSLAG, beeld en geluidsfragment van het gesprek met de cliënt en het netwerk van max. 5 minuten
2.2	<ul style="list-style-type: none"> - Plan van interventie, 360 gradenfeedback (cliënt, systeem, collega) en een onderbouwing - Filmmateriaal (max. 5 min.) en schriftelijke onderbouwing
3.1	<ul style="list-style-type: none"> - Signaleringsplan, bijvoorbeeld methodisch stappenplan - Signaleringsinstrument, bijvoorbeeld een observatielijst, risico-inventarisatie
3.2	Het organiseren van een netwerkbijeenkomst, bijvoorbeeld familienetwerkberaad, eigen kracht-conferentie, burgersnetwerk.
4.1	Bewijsmateriaal voor begeleidingstraject bij individuele cliënt en het netwerk: plan, rapportages, feedback, netwerkanalyse
4.2	Verslag inzake creëren leefklimaat

2 C Toetsvormen Verpleegkunde

Module	Beroepsproducten
1	<ul style="list-style-type: none"> - Een zelfgekozen beroepsproduct waarmee de leeruitkomst wordt aangetoond - Een beroepsproduct professioneel werken aan de hand van twee kritische beroepssituaties waar de student op reflecteert
2	<ul style="list-style-type: none"> - Zorgplan op toepasniveau van laagcomplex zorg en laagcomplex zorgsetting. Onderdelen hiervan zijn onder andere: verantwoording verpleegkundige methodiek, anamnese, zorgplan, zorguitvoering, evaluatie, multidisciplinair overleg, reflectie op zorg. - Een verantwoording van beoogde resultaten en interventies op basis van EBP. - Een leerprocesverslag waarin een reflectie op het product en de uitvoering ervan wordt weergegeven
3	<ul style="list-style-type: none"> - Inzetten van een onderbouwde gezondheidsbevorderende interventie gericht op individuele of collectieve preventie, waarbij o.a. zelfregie, shared decision making centraal staan - Herkennen, analyseren en beschrijven van persoonlijk en professioneel ethisch standpunt in een middencomplex zorgsituatie. Hierin komen onder andere aan bod: wetgeving, verpleegkundige beroepsverantwoordelijkheid, kwaliteit, financiering van zorg, privacy en beschermingsmaatregelen. Leiden van een moreel beraad met collega's en reflecteren op het hanteren van persoonlijke en moreel-ethische verantwoordelijkheden
4	<ul style="list-style-type: none"> - Een geschreven verslag van de activiteiten die de student op de afdeling heeft uitgevoerd rond alle vijf indicatoren - Feedback van collega's, patiënten en anderen betrokkenen - Een verbeteradvies gericht op het bevorderen van veiligheid waar de student in de praktijk aan heeft gewerkt - Een powerpoint- of prezidentatie of het filmen van het teamoverleg waarin de student zijn verbetervoorstellen doet - Een reflectieverslag, met bijvoorbeeld gebruik van 360 gradenfeedback

2 D Toetsvormen Leraar Basisonderwijs

Module	Beroepsproducten
2	Lesontwerp, opname van les, feedback van mentor, interventieplan, (individueel) handelingsplan, groepsplan, observaties van leerlingen, opname van lesopstellingen, logboek
3	Groepsoverzicht (waarnemen en begrijpen), groepsplan
4	Lessenserie, logboek, groepsplan, talenten triggeren, logboek, groepsplan, onderzoek

2 E Toetsvormen Godsdienstleraar/leraar Levensbeschouwing

Module	Beroepsproducten
1	- Startpositie GL
2	<ul style="list-style-type: none"> - Lessenserie inclusief verantwoording - Groepsfoto van de klas (onderzoek naar groepsdynamische processen in de klas)
3	- Lessenserie inclusief verantwoording (gericht op activerende didactiek)
4	<ul style="list-style-type: none"> - Lessenserie inclusief verantwoording, gericht op differentiëren - Visie op het vak - Praktijkgericht actieonderzoek naar een leerling met leer- of gedragsproblemen

2 F Toetsvormen Godsdienst Pastoraal Werker

Module	Beroepsproducten
2.1 Leiding geven aan leren	- Een verantwoordingsdocument waaruit blijkt of de student in staat is in een GPW-context een les te maken, een Bijbelvertelling, een Bijbelkring of een lezing te houden
2.2 Planmatig coachen	- Een video- of geluidsopname waaruit blijkt of de student in staat is vrijwilligers toe te rusten en te coachen - Een werkstuk waarin deze toerustings- en coachingsbijeenkomsten worden verantwoord
3.1 Present in de samenleving	- Een schriftelijk werkstuk: een verslag van een diaconaal project dat de student heeft bezocht, onderzocht en waar de student een geloofsgesprek heeft gehouden. - Een schriftelijk werkstuk: een onderzoeksrapport van een missie-in-context-onderzoek op een praktijkplek in amsterdam of op een andere door de opleiding goedgekeurde plek
3.2 Respectvol communiceren	- Een kennistoets met betrekking tot de Aziatische godsdiensten, in het bijzonder hindoeïsme en boeddhisme (indicator 1) - Een schriftelijk werkstuk m.b.t. de indicatoren 2 t/m 6, met een verslag van een interview met een actief en overtuigd lid van een niet-christelijke stroming, gericht op kennis en praxis van die stroming
4.1 Begeleiden bij levens-/geloofsvragen	- Een casus waarbij de student de (hulp)vraag/het dilemma van de pastorant identificeert en de diepte, breedte en hoogte van het pastorale vraagstuk verkent - Een exegese bij de casus waarbij een verhaal, metafoor, persoon uit de Bijbel gekozen worden en deze verantwoord toepast worden op het leven en de hulpvraag van de pastorant m.b.t. Het thema godsbeeld, mensbeeld of theodicee - Een traject op basis van de casus voor een vijftal gesprekken met een voorstel gesprekagenda, met een verbatim - Een supervisiebeoordeling gericht op het kunnen reflecteren op het professioneel handelen
4.2 Vieringen leiden	- Een weergave van twee vieringen, zo mogelijk van verschillende aard: gemeente en/of instelling - Een verantwoordingsdocument per viering

Bijlage 3: Bezoekprogramma

Programma visitatiedagen deeltijdonderwijs pilot flexibilisering 6 en 7 november 2018

Locatie christelijke Hogeschool Ede, lokaal P 0.157

Dinsdag 6 november 2018

13.00 – 15.00 Lunch en vooroverleg
15.00 – 15.30 Presentatie onderwijs concept DTO
15.30 – 17.00 Documentenonderzoek
17.00 – 18.00 werkveldvertegenwoordigers
18.00 – 18.30 Intern overleg panel
18.30 – 19.30 Diner panel
19.30 – 20.30 Studenten

Woensdag 7 november 2018

08.30 – 09.00 Aankomst panel
09.00 – 09.30 bestuur en directie, korte pitch over strategische agenda, veranderstrategie naar toekomstig onderwijs
09.30 – 09.45 Pauze
09.45 – 10.45 Opleidingsmanagement DTO, korte pitch over professionalisering docenten
10.45 – 11.00 pauze
11.00 – 12.00 examencommissie en curriculumcommissie DTA, korte pitch over het assessment
12.00 – 13.00 Lunch
13.00 – 14.00 Docenten en studenten bachelors SW, VP en associate degree SWZ, korte pitch over de elektronische leeromgeving
14.00 – 14.15 Pauze
14.15 – 15.15 Docenten en studenten bachelors LBA, GPW en GL, korte pitch over module 1
15.15 – 16.15 Documentenonderzoek en digitale leeromgeving
16.15 – 16.45 optioneel: vervolggesprek met opleidingsmanagement
16.45 – 17.15 intern panel overleg
17.15 – 17.45 terugkoppeling

Bijlage 4 Bestudeerde documenten

Zelfevaluatie-rapporten

- Zelfevaluatie-rapport CHE Deeltijdopleidingen (september 2018)
- Zelfevaluatie-rapport CHE Deeltijdopleiding SW
- Zelfevaluatie-rapport CHE Deeltijdopleiding SWZ-Ad
- Zelfevaluatie-rapport CHE Deeltijdopleiding VP
- Zelfevaluatie-rapport CHE Deeltijdopleiding LBA
- Zelfevaluatie-rapport CHE Deeltijdopleiding GL
- Zelfevaluatie-rapport CHE Deeltijdopleiding GPW

Bijlagen bij zelfevaluatie-rapport Generiek

- Voortgangsrapportage DTO
- Modulekaarten van de generieke modules (module 5, 6, 7 en 8)
- Onderwijs- en Examenregeling (OER) 2018-2019 Deeltijd Bacheloropleidingen
- Onderwijs- en Examenregeling (OER) 2018-2019 Deeltijd Ad-opleidingen
- Taakomschrijving trajectbegeleider
- Storyboard module 1 Cohort 1809 Bachelor
- Storyboard module 1 Cohort 1809 Associate Degrees
- Toetsbeleid DTO CHE

Bijlagen bij Zelfevaluatie-rapporten van de verschillende opleidingen

- Overzicht leeruitkomsten
- Relatietabel leeruitkomsten, landelijk profiel en NLQF-niveau
- Modulekaarten
- Overzicht betrokken docenten
- Toetsmatrijzen

Documenten over Pijlers en Parels

- Pijlers en parels van het deeltijdonderwijs op de CHE
- Beoordelingstraject Assesmentrapport deeltijdopleidingen + Ad
- Samenvatting DTO contactdagen
- Draaiboek DTO Praktijkbegeleidersdag (april 2018)
- Aansluiting bij Ad- en Ba-populatie
- Praktijkscan DTO Ad en Ba
- Samenvatting praktijkscan deeltijdonderwijs 2.0 CHE (oktober 2018)
- Praktijknota DTO 2018-2019, Samen leren in de Praktijk
- Professionele standaard DTO
- Professionaliseringsbeleid CHE (december 2017)
- Persona Professionalisering medewerkers CHE
- Kritische zelfevaluatie professionalisering
- Organisatorische opzet CHE deeltijdonderwijs 2018-2019 versie 3.0
- Powerpointpresentatie Werken aan kwaliteit DTO
- Visie en werkwijze kwaliteitszorg CHE
- Besluit aanvraag deelname experiment Leeruitkomsten OCW (juni 2016)
- Position Paper (oktober 2018)
- Rapport feedback Zelfscan student
- Verslaglegging adviesgesprek studieadviseur Ad en Ba (november 2017)

Documenten ter inzage:

Generiek:

- Subsidie aanvraag Herontwerp Deeltijdonderwijs (2015)
- Bakens van hoop - Onderzoeksprogramma CHE (2015).
- Eindadvies Christelijke Hogeschool Ede. Reviewcommissie Hoger Onderwijs (2016)
- Keuzegids HBO, 2018
- Organisatorische inbedding van de nieuwe Ad-opleidingen
- Werken aan kwaliteit DTO
- Visie en werkwijze kwaliteitszorg CHE 2018
- Besluit aanvraag deelname experiment leeruitkomsten. OCW (2016)
- Verslag en reflectiegesprekken CHE 2018
- Medezeggenschapsreglement 2018
- Protocol beoordeling bestaande experimenten leeruitkomsten. NVAO (2017)
- Andriessen, D. (2014). *Praktisch relevant én methodisch grondig? Dimensies van onderzoek in het hbo*. Utrecht: Hogeschool Utrecht
- Aansluiting bij Ad- en Ba-populatie
- Praktijkscan Associate degree
- Overzicht DTO praktijkuren
- Handleiding versterking van een zwakke praktijkleeromgeving
- Format tripartite overeenkomst
- Praktijknota DTO
- Zelfscan Associate degree
- Kaderdocument professionalisering deeltijd (2017), Professionele standaard deeltijd (2017) en diverse modulekaarten (2017)
- Kritische zelfevaluatie professionalisering
- Analyse onderzoekend vermogen in DTO CHE
- Uitleg opbouw assessmentportfolio
- Reglement examencommissies CHE (2011)
- Regelingafstuderen
- Extra kwaliteitscheck eindniveau
- Evaluatie en verbeterplan module 8

Opleiding DTO-SWZ Ad:

- Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk (2017)
- Afstudeerhandleiding Ad-SWZ
- Opdrachtbeschrijving afstuderen Ad
- Toetsmatrijzen modules 1.2, 3.2, 4.1 (uitstroomprofielen JZP en GGZ) en 4.1 (uitstroomprofiel GGZ)

Opleiding DTO-SW:

- Landelijk opleidingsdocument Sociaal Werk (2017)
- Informatie uitstroomprofielen DTO-SW
- M4D Afstudeernota MDW DTO 2017-2018
- Toetsmateriaal modules 2.2, 3.1, 6.1, 6.2, 6.3, 7.2, 7.3 en 8.1

Opleiding DTO-VP:

- Opleidingsplan Verpleegkunde (2016)
- Bachelor of Nursing 2020. Een tomskomstbestendig opleidingsprofiel 4.0, Lambregts, J.A.M., Grotendorst, A. & Van Merwijk, C. (2015). Utrecht: LOOV
- Beroepsprofiel Verpleegkundige, deel 3, Schuurmans, M.J., Lambregts, J. & Grotendorst, A. (2012). Utrecht: V&V2020.

- Expertisegebied wijkverpleegkundige. Utrecht: V&VN, Bont, de M. et al. (2012).
- Toetsmatrijzen 2.1, 3.1, 3.2, 4.2 en 8.2

Opleiding DTO-LBA:

- Besluit van 16 maart 2017 tot wijziging van het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. OCW (2017).
- Kennisbasis en profilering Lerarenopleiding basisonderwijs. Tien voor de Leraar (2013).
- Toetsmatrijzen 2.1, 2.2, 2.3, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2, 7.3

Opleiding DTO-GL:

- HBO-raad, Vereniging Hogescholen (2011), Generieke Kennisbasis Tweedegraads lerarenopleidingen
- HBO-raad, Vereniging Hogescholen (2009/2012) Kennisbasis docent godsdienst en levensbeschouwing bachelor
- Kennisagenda 2016 - 2017. Academie Theologie CHE (2016)
- Toetsmatrijzen 2.2, 3.1, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 7.2, 7.3 en 8.1

Opleiding DTO-GPW:

- LOO GPW (2017). Een professional met diepgang III. Competenties voor de Hbo-theoloog
- Kennisagenda 2016 - 2017. Academie Theologie CHE (2016)
- Toetsmatrijzen 1.3.3, 2.1. 3.1, 4.1 en 8.3